ਪੀ. ਮੋਹਨਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ
ਬਨਾਮ
ਐਮ/ਐਸ. ਸ਼ਾਹ ਬ੍ਰਦਰਸ ਇਸਪਾਤ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ
(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 10355 ਦਾ 2018)
ਮਾਰਚ 01, 2021
[ਰੋਹਿੰਟਨ ਫਾਲੀ ਨਰੀਮਨ, ਨਵੀਨ ਸਿਨਹਾ ਅਤੇ ਕੇ. ਐਮ. ਜੋਸਫ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਦਿਵਾਲਿਆ ਅਤੇ ਦਿਵਾਲਿਆਪਨ ਕੋਡ, 2016 – ਧਾਰਾ 14 – ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟ ਐਕਟ, 1881 – ਅਧਿਆਇ XVII – ਧਾਰਾਵਾਂ 138, 141 – ਧਾਰਾ 138/141 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸੰਸਥਾਪਨ/ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ, ਜੇਕਰ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਅਰਥਾਤ ਧਾਰਾ 14, ਆਈਬੀਸੀ – ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 14 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ – ਫੈਸਲਾ: ਇੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਾ 138/141 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 14(1)(ਅ) ਆਈਬੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ – ਐਨਆਈ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XVII ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਇੱਕ ਕੁਆਸੀ-ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 14(1)(ਅ) ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ "ਕਾਰਵਾਈ" ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ – ਜਿਹਨਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾਂ/ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜੋ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਾ 138/141 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ – ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 141 ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਪਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਕੰਪਨੀ – ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ, ਚੂੰਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਵੀ ਧਾਰਾ 138/141 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਜਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੁਕਾਵਟ ਕਾਰਨ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 141(1) ਅਤੇ (2) ਦੇ ਐਨਆਈ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ੁਰੂ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 14, ਆਈਬੀਸੀ ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੇਵਲ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਧਾਰਾ 141 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਐਨਆਈ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XVII ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣੇ ਰਹਿਣਗੇ – ਸਟੈਚਯੂਟਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ.

ਦਿਵਾਲਿਆ ਅਤੇ ਦਿਵਾਲਿਆਪਨ ਕੋਡ, 2016 – ਧਾਰਾ 14, ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ 3(33), 96(3), 101(3) – ਧਾਰਾ 3(33) ਵਿੱਚ "ਲੈਣ-ਦੇਣ" – ਧਾਰਾ 14 ਦਾ ਦਾਇਰਾ – ਫੈਸਲਾ: ਧਾਰਾ 14(1) ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (2) ਅਤੇ (3) ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਅਪਵਾਦਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਦਿਵਾਲਿਆਪਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਉੱਤੇ, ਅਦਾਲਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮੰਡੇਟਰੀ ਤੌਰ ਤੇ, ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਐਲਾਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕਲੋਜ਼ਾਂ (ਅ) ਤੋਂ (ਦ) ਵਿੱਚ ਅਗਾਂਹ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ – ਧਾਰਾ 14(1)(ਅ) ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ –

ਉਪ-ਧਾਰਾ 3(ਏ) ਇਹ ਜਵਾਬ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ "ਕਾਰਵਾਈਆਂ" ਜੋ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ "ਲੈਣ-ਦੇਣ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ – ਧਾਰਾ 5(33) "ਲੈਣ-ਦੇਣ" ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ – ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਇਕ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਕ ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਵਾਲਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ – ਇਹ ਧਾਰਾ 96(3) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 101(3) ਦੁਆਰਾ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 14(3)(ਏ) ਵਾਂਗ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਰਤਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਫਰਮ ਦੇ 'ਕਰਜ਼ਾਂ' ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਦਿਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਦਿਵਾਲਾ ਕੋਡ, 2016 – ਧਾਰਾ 14(3)(ਬੀ) – ਫੈਸਲਾ: ਧਾਰਾ 14(3)(ਬੀ) ਦੁਆਰਾ, ਇਕ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਕਰਜ਼ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਇਕ ਜ਼ਾਮਨ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਕ ਕਰੈਡਿਟਰ ਗਾਰੰਟੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ ਮੁੱਖ ਕਰਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਦਿਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਦਿਵਾਲਾ ਕੋਡ, 2016 – ਧਾਰਾ 14 – ਉਦੇਸ਼ – ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਸਿਧਾਂਤ/ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ – noscitur a sociis ਜਾਂ ejusdem generis – ਦਿਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਦਿਵਾਲਾ ਕੋਡ, 2016 – ਧਾਰਾ 14 – "ਕਾਰਵਾਈਆਂ" – ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟ ਐਕਟ, 1881 – ਧਾਰਾਵਾਂ 138, 141 – ਫੈਸਲਾ: Ejusdem generis ਅਤੇ noscitur a sociis ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸਪਸ਼ਟ ਅਰਥ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਚਾ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੇ ਉਹ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ – ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਬਾਕੀ ਫਰੇਜ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੈਚ-ਆਲ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੈਟਿੰਗ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, noscitur a sociis ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਨਿਆਸ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਨੂੰ ਰੰਗਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾ ਜਾ ਸਕੇ – noscitur a sociis ਜਾਂ ejusdem generis ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ "ਕਾਰਵਾਈਆਂ" ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਨਾਲ ਸਮਾਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ – ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ – ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਨਿਯਮ।

ਦਿਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਦਿਵਾਲਾ ਕੋਡ, 2016 – ਧਾਰਾ 14 ਬਨਾਮ ਧਾਰਾਵਾਂ 81, 85, 96, 101 – ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ – ਫੈਸਲਾ: ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਹੈ; ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 14 ਇੱਕ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਲੈਣ-ਦੇਣਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਏ) ਤੋਂ (ਡੀ) ਤੱਕ ਜਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ; ਕਰਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੈਣ-ਦੇਣਾਂ ਸਮੇਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾਵਾਂ 81, 85, 96, ਅਤੇ 101 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ – ਨਾਲ ਹੀ, ਧਾਰਾ 14(1)(ਡੀ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਇਸ ਲਈ, ਜਿੱਥੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਫਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇ, ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ; ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਸੰਪਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਲਟ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ – ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟ ਐਕਟ, 1881 – ਧਾਰਾਵਾਂ 138, 141, 143ਏ, 148।

ਦਿਵਾਲਿਆ ਅਤੇ ਦਿਵਾਲਿਆ ਕੋਡ, 2016 – ਧਾਰਾਵਾਂ 14, 32A (1) – ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 32A ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧ – ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ – ਪਿਛਲੇ ਅਪਰਾਧਾਂ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ – ਫੈਸਲਾ: ਧਾਰਾ 32A ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਸੀ – ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਆਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਰੈਜੋਲੂਸ਼ਨ ਪਲਾਨ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੀਤ ਨਾਲ ਇਕ ਸਾਫ ਬ੍ਰੇਕ ਬਣਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਕ ਸਾਫ ਸਲੇਟ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰ ਸਕੇ – ਜਦਕਿ, ਇਕ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੇਵਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਇਕ ਸਾਇਆ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ – ਦਿਵਾਲਿਆ ਅਤੇ ਦਿਵਾਲਿਆ ਕੋਡ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2020 – ਸਾਂਝੀ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ – ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇਨਸਟ੍ਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881 – ਧਾਰਾਵਾਂ 138, 141।

ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇਨਸਟ੍ਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881 – ਅਧਿਆਇ XVIII – ਧਾਰਾਵਾਂ 138-142 – ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਕੁਦਰਤ – ਫੈਸਲਾ: ਇਕੱਧਾਰਾ 138 ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ "ਆਪਰਾਧਿਕ ਭੇਡੀਏ" ਦੇ "ਸਿਵਲ ਭੇਡ" ਵਜੋਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪੀੜਤ ਦੀ ਰੁਚੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਰਾਜ ਦੀ ਵੱਡੀ ਰੁਚੀ ਕੇਵਲ ਪੀੜਤ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ – ਆਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1973 – ਅਧਿਆਇ XIII – ਧਾਰਾਵਾਂ 177 ਤੋਂ 189; ਧਾਰਾਵਾਂ 62-64, 302, 357।

ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇਨਸਟ੍ਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881 – ਧਾਰਾ 138 – ਉਦੇਸ਼ – ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇਨਸਟ੍ਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881 – ਧਾਰਾ 138 – ਧਾਰਾ 138 ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਵਿਆਖਿਆ – ਫੈਸਲਾ: ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੇਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ – ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਬਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇਨਸਟ੍ਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881 – ਧਾਰਾ 138 – ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 – ਧਾਰਾ 53 – ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਫੈਸਲਾ: ਰੱਦ – ਕਈ ਉਦਾਹਰਣ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਅਰਧ-ਆਪਰਾਧਿਕ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ – ਕੰਪਨੀਆਂ ਐਕਟ, 1956 – ਧਾਰਾ 630 – ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਐਕਟ, 1971 – ਧਾਰਾਵਾਂ 2, 11, 12।

ਪਰਕਿਰਮਣੀ ਯੰਤਰ ਐਕਟ, 1881 – ਧਾਰਾ.139 – ਅਧੀਨ ਧਾਰਣਾ – ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਪਰਕਿਰਮਣੀ ਯੰਤਰ ਐਕਟ, 1881 – ਧਾਰਾ.140 – ਫੈਸਲਾ: ਇਹ ਧਾਰਾ.138 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਭਿਯੋਗ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਡਰਾਅਰ ਨੂੰ ਇਹ ਕਾਰਨ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਚੈੱਕ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਉਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਬੇਇੱਜਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਖਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ, ਮੈਨਸ ਰੀਆ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਅੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਦਿਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਦਿਵਾਲਿਆਪਨ ਕੋਡ, 2016 – ਧਾਰਾਵਾਂ.14, 25(2), 33(5)

ਪਰਕਿਰਮਣੀ ਯੰਤਰ ਐਕਟ, 1881 – ਧਾਰਾਵਾਂ.138, 141 – ਇਜੁਸਡੈਮ ਜੈਨਰਿਸ ਅਤੇ ਨੋਸਕੀਤੁਰ ਏ ਸੋਸੀਅਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ – ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਣਾ – ਫੈਸਲਾ: ਧਾਰਾ.33 ਅਧੀਨ, ਸ਼ਬਦ "ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ" ਦੋਵੇਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਵੀਜੋ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ – ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰੋਵੀਜੋ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਿਕੁਇਡੇਟਰ ਨੂੰ ਵਿੰਡਿੰਗ-ਅੱਪ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਫਾਇਲਿੰਗ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ.138/141 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪ੍ਰੋਵੀਜੋ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਵੇਗੀ – ਇਹ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਲਿਕੁਇਡੇਟਰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਾ.138/141 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦਾ – ਅਣਗ੍ਰਹਿਤ ਲਿਖਾਈ ਅਜੀਬ ਨਤੀਜਿਆਂ ਜਾਂ ਐਸੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਰਰਥਕ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸਦੀ ਵਿਆਪਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ – ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ।

ਮਧਿਆਸਤਤਾ ਅਤੇ ਸੁਲਹ ਐਕਟ, 1996 – ਧਾਰਾ.34 – ਦਿਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਦਿਵਾਲਿਆਪਨ ਕੋਡ, 2016 – ਧਾਰਾ.14 – ਫੈਸਲਾ: ਧਾਰਾ.34 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜ਼ਰੂਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਤਾ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪੈਸੇ ਫਿਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ – ਪਾਵਰ ਗ੍ਰਿਡ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟਿਡ ਬਨਾਮ ਜਯੋਤੀ ਸਟ੍ਰਕਚਰਜ਼ ਲਿਮਿਟਿਡ, ਜੋ ਕਿ (2018) 246 DLT 485 ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀਆਂ:

ਧਾਰਾ.14(1)(a) ਵਿੱਚ “ਜਾਂ” – ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ – ਫੈਸਲਾ: ਸ਼ਬਦ “ਜਾਂ” ਧਾਰਾ.14(1)(a) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ- ਪਹਿਲਾ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ “ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ” ਅਤੇ “ਲੰਬਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ” ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ “ਲੰਬਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ” ਅਤੇ “ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈਆਂ...” ਵਿੱਚ – ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ “ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਜਾਂ ਲੰਬਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ” ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਨਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ "ਕਾਰਵਾਈਆਂ" ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਖਾਲਪਿਕ “ਜਾਂ” ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਹੋਵੇਗੀ।

“ਕਾਰਵਾਈਆਂ” – ਅਰਥ ਦੀ ਚਰਚਾ – ਦਿਵਾਲਿਆ ਅਤੇ ਦਿਵਾਲਿਆ ਕੋਡ, 2016 – ਧਾਰਾ 14.

“ਸਬੰਧਤ” – ਫੈਸਲਾ: ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਬਦਬੰਧ ਹੈ ਜੋ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ – ਦਿਵਾਲਿਆ ਅਤੇ ਦਿਵਾਲਿਆ ਕੋਡ, 2016 – ਧਾਰਾਵਾਂ 81, 85, 96, 101.

“ਕਾਰਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ” – ਫੈਸਲਾ: ਸ਼ਬਦ “ਕਾਰਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ” ਸਿਵਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਮਾਨਿਆ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕੇਵਲ ਸਿਵਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ – ਦਿਵਾਲਿਆ ਅਤੇ ਦਿਵਾਲਿਆ ਕੋਡ, 2016 – 14 – ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881 – ਧਾਰਾਵਾਂ 138, 142 – ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1973 – ਅਧਿਆਇ XIII – ਧਾਰਾਵਾਂ 177 ਤੋਂ 189.

ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਸਮੇਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1.1 ਧਾਰਾ 14(1) ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (2) ਅਤੇ (3) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਪਵਾਦਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਦਿਵਾਲਿਆ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੀ ਤਾਰੀਖ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਹੁਕਮ ਨਾਲ, ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਅ) ਤੋਂ (ਦ) ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਧੀਨ, ਇਸ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਅਸਰ ਕੇਵਲ ਹੁਕਮ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦਿਵਾਲਿਆ ਸੰਕਲਪ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੱਕ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਮਾਂ ਬੱਧ ਹੈ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸੰਕਲਪ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਲਿਕੁਇਡੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ। ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਦੋ ਅਪਵਾਦ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (2) ਅਤੇ (3) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ, ਇਸ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਾਨ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨੂੰ ਖਤਮ ਜਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਜਾਂ ਵਿੱਚਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਛੇਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸਮਰੱਥ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਚਲਦੀ ਕੰਪਨੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਅਪਵਾਦ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ “ਲੈਣ-ਦੇਣ” 'ਤੇ ਸੰਦਰਭਿਤ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਤੀ ਮਾਹਰਾਂ ਦੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਨਾਲ ਸੂਚਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ, ਮਾਹਰਾਂ ਦੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਉਹਨਾਂ ਲੈਣ-ਦੇਣਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 14(1)(ਅ) ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਕਿਸ 'ਤੇ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ 3(ਅ) ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੀ ਹੈ – ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ “ਕਾਰਵਾਈਆਂ” ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ “ਲੈਣ-ਦੇਣ” ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਧਾਰਾ 3(33) “ਲੈਣ-ਦੇਣ” ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਇੱਕ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਧਾਰਾ 96(3) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 101(3) ਦੁਆਰਾ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 14(3)(ਅ) ਵਰਗੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਰਤਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਫਰਮ ਦੇ 'ਕਰਜ਼ਾਂ' ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਧਾਰਾ 14(3)(ਬ), ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਕਰਜ਼ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਗਾਰੰਟੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ ਮੁੱਖ ਕਰਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 10-13]

1.2 ਸੈਕਸ਼ਨ 14(1)(a) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ “ਜਾਂ” ਦੋ ਵਾਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ – ਪਹਿਲਾਂ, ਸ਼ਬਦਾਂ “ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ” ਅਤੇ “ਲੰਬਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਾ” ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਸ਼ਬਦਾਂ “ਲੰਬਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਾ” ਅਤੇ “ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈਆਂ...” ਵਿੱਚ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ, ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਾ, ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਪੈਨਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਇਹ ਅਸੰਗਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸ਼ਬਦ “ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਜਾਂ ਲੰਬਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਾ” ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ “ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ” ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਾਵੇ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹਨ (ਦੇਖੋ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1908 ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 26)। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਬਦ “ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਜਾਂ ਲੰਬਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਾ” ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ “ਕਾਰਵਾਈਆਂ” ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਭਾਜਕ “ਜਾਂ” ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸ਼ਬਦ “ਕਾਰਵਾਈਆਂ” ਦੀ ਚੌੜਾਈ 'ਤੇ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਸ਼ਬਦ “ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ, ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼” ਅਤੇ “ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਪੈਨਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰ”। ਚੂੰਕਿ

ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1973 ["ਸੀਆਰਪੀਸੀ"] ਅਧੀਨ ਸੈਕਸ਼ਨ 6 ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅੱਗੇ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 138 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅੱਗੇ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜ਼ਰੂਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਰਜ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 14]

1.3 ਏਜੁਸਡੈਮ ਜੇਨੇਰਿਸ ਅਤੇ ਨੋਸਕਿਉਰ ਆ ਸੋਸੀਅਸ, ਜੋ ਕਿ ਸਟੈਚਿਊਟਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਨਿਯਮ ਹਨ, ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਟੈਚਿਊਟ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸਪਸ਼ਟ ਅਰਥ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਚਾ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੇ ਉਹ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਬਾਕੀ ਫਰੇਜ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੈਚ-ਆਲ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਆ ਸਕੇ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੈਟਿੰਗ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਨੋਸਕਿਉਰ ਆ ਸੋਸੀਅਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੰਗਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਟੈਚਿਊਟਰੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਰਰਥਕ ਕਰ ਦੇਵੇ। [ਪੈਰਾ 22]

ਅਸਾਮ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰੰਗਾ ਮਹੰਮਦ, [1967] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 454; ਜਗਦੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਕਾਜਰੀਆ ਟ੍ਰੇਡਰਸ (ਇੰਡੀਆ) ਲਿਮਿਟੇਡ, [1964] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 50; ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਟੇਟ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਸਿਟੀ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਮੋਹਨ ਲਾਲ, [1967] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 377; ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਜ ਭੂਸ਼ਣ ਪ੍ਰਸਾਦ, (2001) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 432 : [2001] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 627; ਗੋਡਫਰੇ ਫਿਲਿਪਸ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, (2005) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 515 : [2005] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 732; ਵਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ, (2015) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 502 : [2015] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 816; ਪਾਇਨੀਅਰ ਅਰਬਨ ਲੈਂਡ ਅਤੇ ਇੰਫਰਾਸਟ੍ਰਕਚਰ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ, (2019) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 416 : [2019] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 381 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

2. ਧਾਰਾ 14 ਵਰਗੇ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਸੋਲਵੈਂਸੀ ਰਿਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਘਾਟਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਚਲਦੀ ਕੰਪਨੀ ਵਜੋਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਹਿੱਤਧਾਰਕਾਂ ਲਈ ਮੁੱਲ ਵਧਾਉਣਾ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਆਪਣੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਹ ਲੈ ਸਕੇ ਤਾਂ ਜੋ ਅੰਤਤਃ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਬੀਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਸਕੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਹਿੱਤਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਰਧ-ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਜੋ ਕਿ ਚੈੱਕ ਦੇ ਉੱਚਲ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਦੁੱਗਣੀ ਰਕਮ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਇੰਸੋਲਵੈਂਸੀ ਰਿਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਉੱਤੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ, ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੀ ਰਕਮ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਇੰਸੋਲਵੈਂਸੀ ਰਿਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਮਿਲਣ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 138 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਸਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਜਾਂ ਐਸਟੋਪਲ ਨੂੰ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ਼ਨ "ਕਾਰਵਾਈਆਂ" ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।ਸੈਕਸ਼ਨ 14(1)(ਬੀ) ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਰਿਣਦਾਤਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਕੱਠੇ, ਇਹ ਦੋ ਧਾਰਾਵਾਂ ਇੱਕ ਸਕੀਮ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵਿੱਤੀ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਮੋਰਟੋਰੀਅਮ ਪੀਰੀਅਡ ਤਾਂ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਸਾਹ ਮਿਲੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚਿੰਤਾ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਪੇਸ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ. [ਪਾਰਾ 23-25][251-C-D; 252-ਬੀ-ਡੀ, ਈ-ਜੀ]

ਸਵਿਸ ਰਿਬਨਜ਼ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, (2019) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 17: [2019] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 535 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਫਰਵਰੀ, 2020 ਦੀ ਦਿਵਾਲੀਆ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

3. ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੇ ਭਾਗ III ਵਿੱਚ, ਜੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਭਾਈਵਾਲੀ ਫਰਮਾਂ ਲਈ ਦਿਵਾਲੀਆਪਨ, ਹੱਲ ਅਤੇ ਦਿਵਾਲੀਆਪਨ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 81 ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਅਧਿਆਇ II ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ "ਤਾਜ਼ਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ" ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੈਕਸ਼ਨ 85 ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਗ III ਦੇ ਅਧਿਆਇ II ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 85 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 85 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਕੇਵਲ ਕਰਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਵਿਸ਼ਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਾ ਉੱਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 14(3)(a) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਪਵਾਦ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ "ਲੈਣ-ਦੇਣ" ਸੈਕਸ਼ਨ 14(1) ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। "ਲੈਣ-ਦੇਣ" ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜੋ "ਕਰਜ਼ਾ" ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੈਕਸ਼ਨ 14(1)(a) ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਕ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ "ਕਾਰਵਾਈਆਂ" ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ "ਕਾਨੂੰਨੀ" ਦੇ ਅਗੇਤਰ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਫਰਮਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭਾਗ III ਦੇ ਅਧਿਆਇ III ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਫਰਮਾਂ ਦੀ ਦਿਵਾਲੀਆਪਨ ਹੱਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਾਲੇ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 96 ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 101 ਵਿੱਚ ਵੀ, ਉਹੀ ਸ਼ਬਦ, ਭਾਵ, "ਕਰਜ਼ਾ" ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 85 ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਇਸ ਦੀ ਸਾਫ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸੈਕਸ਼ਨ 138 ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸੈਕਸ਼ਨ 138 ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਕਿ "ਕਰਜ਼ਾ" ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ। "ਕਰਜ਼ਾ" ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਰਾਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ, ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ, ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ ਕੇਵਲ 'ਕਰਜ਼ਾ' ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਰਜ਼ਾ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਡੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਨੇ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਅ) ਤੋਂ (ਦ) ਤੱਕ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੈਣ-ਦੇਣਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 81, 85, 96, ਅਤੇ 101 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੈਕਸ਼ਨ 14(1)(ਦ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਿੱਥੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਫਰਮਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਵਸੂਲੀ, ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਸੰਪਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੌਰਾਨ ਵਸੂਲੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਨਹੀਂ। ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਲਈ, ਆਬਜੈਕਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, "ਕਾਰਵਾਈ" ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਕੱਟੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੇਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਸੰਦਰਭ ਨਾਲ ਵਿਅੰਜਨ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਇਸ ਸਮੀਕਰਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪਾਰਾ 26, 27, 28][253-A; 255-ਬੀ-ਡੀ; 256-F-H; 257-ਏ-ਸੀ]

ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਬਨਾਮ ਵੀ. ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ, (2018) 17 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 394 : [2018] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 974 – ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਮੈਕਵਾਰੀ ਬੈਂਕ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਲਪੀ ਕੇਬਲ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀਜ ਲਿਮਿਟੇਡ, (2018) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 674 : [2017] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 751; ਗਿਰਿਰਾਜ ਗਾਰਗ ਬਨਾਮ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ, (2019) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 192 : [2019] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 239 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

4. ਧਾਰਾ 32ਏ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 14(1)(ਅ) ਦੀ ਸੱਚੀ ਵਿਆਖਿਆ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਚਾਨਣ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 32ਏ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਧਾਰਾ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਆਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਖ਼ਾਤਮਾ

ਹੈ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਰੈਜੋਲੂਸ਼ਨ ਪਲਾਨ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੀਤ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਾਫ਼ ਬ੍ਰੇਕ ਬਣਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਫ਼ ਸਲੇਟ ਉੱਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰ ਸਕੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇੱਕ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਆਪਰਾਧਿਕ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ੈਡੋ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸ਼ੈਡੋ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੀ ਅਵਧੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਤੇ ਉੱਠ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਧਾਰਾ 32ਏ(1) ਸਿਰਫ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 32ਏ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਆਈਬੀਸੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਮੁੱਲ ਵਧਾਉਣਾ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਆਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਘੱਟ ਰਿਕਵਰੀਆਂ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ, ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਅਸ਼ਲੀਲ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 32ਏ(1) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਚਾਲਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ ਜਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ ਤੇ "ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ" ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, "ਜਾਂਚ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ ...". ਇੱਥੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਅਧੀਨ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਐਕਟਾਂ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ, ਨਿਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ। ਜੇ ਧਾਰਾ 32ਏ(1) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 32ਏ(1) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 32ਏ(1) ਅਧੀਨ "ਕੀਤੇ ਗਏ" ਅਪਰਾਧ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਡੀ) ਅਧੀਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਘਟ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 32ਏ(1) ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਸਾਰੇ ਅਭਿਯੋਗ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਧਾਰਾ 32ਏ(1) ਨੂੰ ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਇਨਸੋਲਵੈਂਸੀ ਰੈਜੋਲੂਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇੱਕ ਧਾਰਾ 138 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ, ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੀ ਅਵਧੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਤੇ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਰੈਜੋਲੂਸ਼ਨ ਪਲਾਨ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।ਇੱਕ ਭਾਗ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਫੋਕਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਸੈੱਸਰ 'ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੀਵਾਲੀਆਪਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਰੈਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀਮਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਏ ਸਾਈਡਵਿੰਡ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸਨ, ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੋਰਟੋਰੀਅਮ ਵਿਵਸਥਾ 14, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪਹਿਲੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਧਾਰਾ 32A(1) ਨੂੰ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੇਗਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਧਾਰਾ 138/141 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਦੀ ਕੇਨ 'ਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਐੱਸ. ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 32A(1) ਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੰਨ ਕੇ, ਇਸ ਲਈ, ਕਿ ਆਈ ਬੀ ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 32A(1) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ, ਇਸ ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੱਲ ਹੈ ਇਕਸੁਰ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਤਾਂ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਅਧੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏ ਜਾਂ ਸੀਮਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ। ਜੇਕਰ, ਇਸ ਲਈ, ਸਮੀਕਰਨ "ਮੁਕੱਦਮੇ" ਪਹਿਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 32A(1) ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਖੰਤੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਅਰਧ-ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਜੋ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138/141 ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ, IBC ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 14(1) ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 32ਏ ਦੀ ਵਸਤੂ, ਜੋ ਦੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਰਜ਼ਦਾਰ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। [ਪਾਰਸ 33, 34]

ਮਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ, 2021 SCC ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 30; ਸੀਆਈਟੀ ਬਨਾਮ ਈਸ਼ਵਰਲਾਲ ਭਗਵਾਨਦਾਸ, [1966] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 190 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਫਰਵਰੀ, 2020 ਦੀ ਦਿਵਾਲੀਆ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

5. ਧਾਰਾ 138 ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਤੱਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਮਾਨਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜਾਣਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਅਨਿਵਾਰਿਆ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਹੁਣ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਵੀ ਮਾਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਦੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਧਾਰਾ 138 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੀਮਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਬਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਦੁੱਗਣਾ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪੀੜਤ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਬਿਆਜ ਅਤੇ ਖਰਚੇ ਦੋਨੋਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਇਹ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇੱਕ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਉਛਾਲੇ ਗਏ ਚੈੱਕ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਨਾਗਰਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ। ਹੋਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਤ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਦੋਂ ਚੈੱਕ ਨੂੰ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਾਰਨ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਚੈੱਕ ਦੇ ਡਰਾਅਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਡਰਾਅਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼ ਗਲਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 139 ਅਧੀਨ, ਇੱਕ ਧਾਰਣਾ ਉਠਾਈ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਚੈੱਕ ਦਾ ਧਾਰਕ ਚੈੱਕ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ, ਤੱਥ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਨ (ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਾਜਬ ਸੰਦੇਹ ਤੋਂ ਪਰੇ ਨਹੀਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ), ਫਿਰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 140 ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਡਰਾਅਰ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਚੈੱਕ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਬੇਇਜ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਖਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ, ਮੈਨਸ ਰੀਆ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 141 ਫਿਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤੱਤ ਪੂਰੇ ਹੋਣ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਲਈ, ਵਿਆਖਿਆ (ਅ) ਵਿੱਚ "ਕੰਪਨੀ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰੀਰਕ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਫਰਮ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹੋਰ ਸੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਧਾਰਾ 96 ਅਤੇ 101 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 138/141 ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ ਇੱਕ ਫਰਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਮੋਰਟੋਰੀਅਮ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ ਦਲੀਲਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਸਨ ਉਸੇ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਰਥਾਤ, ਧਾਰਾ 141, ਦੋ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲਣਗੇ - ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਬਾਡੀਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਟ, ਜੋ ਕਿ ਸੀਮਤ ਦੇਣਦਾਰੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ, ਸਬੰਧਤ ਹਨ, IBC ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੋਰਟੋਰੀਅਮ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇਗਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇੱਕ ਭਾਈਵਾਲੀ ਫਰਮ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਹੋਣ IBC ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 96 ਅਤੇ 101 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਸੈਕਸ਼ਨ 138/141 ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਸ ਦੇ ਟਰੈਕਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਇਹਨਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਮੋਰਟੋਰੀਅਮ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ 141(1), ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 138 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੀਵਾਲੀਆਪਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਡੀ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ ਰੈਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਫਿਰ ਵੀ, ਇੱਕ ਫਰਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਹੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਹੋਣ ਧਾਰਾ 96 ਅਤੇ 101 ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਇਕੱਲੇ ਅਢੁੱਕਵੇਂ ਡਰਾਫਟ ਅਜਿਹੇ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਤੀਜੇ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ, ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 96 ਅਤੇ 101 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਲਈ ਦਿਵਾਲੀਆ ਹੱਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਦੇਖੋ ਵਿਅਕਤੀ/ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਫਰਮਾਂ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਬਾਡੀ/ਫਰਮ/ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਫਲ ਹੋਣ ਲਈ ਠੀਕ ਹੋਣ ਲਈ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦੀ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਇਸਦੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦਾ ਹੱਲ - ਇੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਫਰਮਾਂ, ਰੈਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਦਾ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ/ਉਸਦੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਲੈਣਦਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਗੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੀਵਾਲੀਆਪਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹੋਣਗੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਫਰਮ। ਧਾਰਾ 142 ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ ਕਿ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੋਂ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ

ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਵਿਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ 'ਤੇ ਅਪਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸੈਕਸ਼ਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਖਤ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੱਥੀ ਹੋਵੇਗੀ, mens rea ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਧਾਰਾ 141 ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਭਾਗ ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲਈ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼, ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ (a) "ਕੰਪਨੀ" ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਕੋਈ ਵੀ ਬਾਡੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫਰਮ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ. ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਧਾਰਾ 96 ਅਤੇ 101 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 138/141 ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ ਇੱਕ ਫਰਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਮੋਰਟੋਰੀਅਮ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ ਦਲੀਲਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਸਨ ਉਸੇ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਰਥਾਤ, ਧਾਰਾ 141, ਦੋ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲਣਗੇ - ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਬਾਡੀਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਟ, ਜੋ ਸੀਮਤ ਦੇਣਦਾਰੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ, ਸਬੰਧਤ ਹਨ, IBC ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੋਰਟੋਰੀਅਮ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੋਵੇਗੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇੱਕ ਭਾਈਵਾਲੀ ਫਰਮ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਹੋਣ IBC ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 96 ਅਤੇ 101 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਸੈਕਸ਼ਨ 138/141 ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਸ ਦੇ ਟਰੈਕਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਇਹਨਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਮੋਰਟੋਰੀਅਮ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ 141(1), ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 138 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੀਵਾਲੀਆਪਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਡੀ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ ਰੈਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਫਿਰ ਵੀ, ਇੱਕ ਫਰਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਹੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਹੋਣ ਧਾਰਾ 96 ਅਤੇ 101 ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਇਕੱਲੇ ਅਢੁੱਕਵੇਂ ਡਰਾਫਟ ਅਜਿਹੇ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਤੀਜੇ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ, ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 96 ਅਤੇ 101 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਲਈ ਦਿਵਾਲੀਆ ਹੱਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਦੇਖੋ ਵਿਅਕਤੀ/ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਫਰਮਾਂ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਬਾਡੀ/ਫਰਮ/ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਫਲ ਹੋਣ ਲਈ ਠੀਕ ਹੋਣ ਲਈ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦੀ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਇਸਦੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦਾ ਹੱਲ - ਇੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਫਰਮਾਂ, ਰੈਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਦਾ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ/ਉਸਦੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਲੈਣਦਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਗੇ ਵੱਧ ਉਹ ਇੱਕ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਦੀਵਾਲੀਆਪਨ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਫਰਮ। ਧਾਰਾ 142 ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ ਕਿ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੋਂ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਤਾ ਜਾਂ ਧਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਚੈੱਕ - ਪੀੜਤ. ਅੱਗੇ, ਧਾਰਾ 142(1) (ਬੀ) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਦਿਖਾਏਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਅਧੀਨ "ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ" ਹੈ ਧਾਰਾ 138 ਲਗਦੀ ਹੈ। ਸਮੀਕਰਨ "ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ" ਹੈ a ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਸਿਵਲ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਕੇਸ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦਾ ਅਧਿਆਇ XIII, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 177 ਤੋਂ 189, ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਅਧਿਆਇ ਹੈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ। ਜਦੋਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਇਹਨਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਮੀਕਰਨ "ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ" ਇਸਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ 2002 ਦੇ ਸੋਧ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕਈ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਇਸ ਅਧਿਆਇ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 143 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਹ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਇੱਕ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਲ ਅਤੇ INR 5,000/- ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਇਸ ਤੱਥ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੰਕੇਤਕ ਹੈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਇਸ ਜੁਰਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਹੈ INR 5000/- ਤੋਂ ਵੱਧ, ਅਸਮਾਨ ਸੀਮਾ ਹੈ, ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 357 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਦੁੱਗਣਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਬਾਉਂਸ ਹੋਏ ਚੈੱਕ ਦੀ ਮਾਤਰਾ। ਦੀ ਧਾਰਾ 144 ਤਹਿਤ ਮੋਡ ਸੰਮਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਿਵਲ ਕੇਸਾਂ ਵਾਂਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਮੋਡ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 62 ਤੋਂ 64 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਧੀਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ CrPC ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼। ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ, ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ 147, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੁਰਮ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕੰਪਾਊਂਡੇਬਲ ਹਨ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੀ ਧਾਰਾ 320(2)

ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. 2018 ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ, ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਕੁਦਰਤ ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈ ਵੱਲ ਇੱਕ ਹੋਰ ਝੁਕਾਅ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 143A ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੰਤਰਿਮ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ 148. ਇੱਕ ਦੀਵਾਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਏ ਦੇ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਾਲੀਆ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਜੇਕਰ ਰਾਹਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਵਡੇਰੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਟੈਸਟਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਹੈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 138 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ "ਦੀਵਾਨੀ" ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭੇਡ" ਇੱਕ "ਅਪਰਾਧਿਕ ਬਘਿਆੜ ਦੇ" ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹਿੱਤ ਹੈ ਪੀੜਤ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਪੀੜਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਛਾਲ ਮਾਮਲੇ. ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ 138, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੋਚ ਹੈ ਇੱਕ ਜੁਰਮ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ, ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕੀਤੇ ਚੈੱਕ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰਕਮ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਸਤੇ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਹੈ ਇਕੱਲਾ ਪੀੜਤ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਚੈੱਕ ਦੀ ਦੁੱਗਣੀ ਰਕਮ ਤੱਕ ਵਧਾਓ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਲਾਗਤਾਂ। ਇੱਕ ਅਰਧ-ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਜੋ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XVII ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, ਵਸਤੂ ਅਤੇ IBC ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਦਾ ਸੰਦਰਭ, ਅੰਦਰ ਇੱਕ "ਕਾਰਵਾਈ" ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ 14(1)(a), ਇਸ ਲਈ ਮੋਰਟੋਰੀਅਮ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ. [ਪਾਰਾ 36-38, 40-43 ਅਤੇ 53] [265-ਡੀ-ਐਚ; 266-ਏ-ਐਚ; 267-ਏ; 268-ਏ-ਐਚ; 272-ਈ-ਜੀ; 288-F-H]

ਗੋਆਪਲਾਸਟ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਚੀਕੋ ਉਰਸੁਲਾ ਡੀ'ਸੋਜ਼ਾ, (2003) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 232 : [2003] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 712; ਵਿਨੇ ਦੇਵੰਨਾ ਨਾਇਕ ਬਨਾਮ ਰਾਇਟ ਸੇਵਾ ਸਹਕਾਰੀ ਬੈਂਕ ਲਿਮਿਟੇਡ, (2008) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 305 : [2007] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1134; ਦਾਮੋਦਰ ਐਸ. ਪ੍ਰਭੂ ਬਨਾਮ ਸਈਦ ਬਾਬਾਲਾਲ ਐਚ., (2010) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 663 : [2010] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 678; ਜੇ.ਆਈ.ਕੇ. ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਅਮਰਲਾਲ ਵੀ. ਜੁਮਾਨੀ, (2012) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 255 : [2012] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 114; ਕੌਸ਼ਲਿਆ ਦੇਵੀ ਮਾਸੰਦ ਬਨਾਮ ਰੂਪਕਿਸ਼ੋਰ ਖੋਰੇ, (2011) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 593 : [2011] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 879; ਆਰ. ਵਿਜਯਨ ਬਨਾਮ ਬੇਬੀ, (2012) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 260 : [2011] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 712; ਦਸ਼ਰਥ ਰੂਪਸਿੰਘ ਰਾਠੌਡ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, (2014) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 129 : [2014] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 921; ਲਾਫਾਰਜ ਏਗਰੀਗੇਟਸ & ਕੰਕਰੀਟ ਇੰਡੀਆ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਸੁਕਰਸ਼ ਅਜ਼ਾਦ, (2014) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 779 : [2013] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 74; ਮੀਟਰਜ਼ ਅਤੇ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕੰਚਨ ਮੇਹਤਾ, (2018) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 560 : [2017] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 66; ਐਮ. ਅੱਬਾਸ ਹਾਜੀ ਬਨਾਮ ਟੀ.ਐਨ. ਚੰਨਕੇਸ਼ਵ, (2019) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 606; ਐਚ.ਐਨ. ਜਗਦੀਸ਼ ਬਨਾਮ ਆਰ. ਰਾਜੇਸ਼ਵਰੀ, (2019) 16 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 730 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

6. ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਉਦਾਹਰਣ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਰਧ-ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਵਮਾਨਨਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤੀ ਵਿਭਾਜਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਫਿਰ ਵੀ, ਉਪਰੋਕਤ ਅਧਿਕਾਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਵਮਾਨਨਾ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਦੇ ਨਿੱਜੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਵਮਾਨਜਨਕ ਅਣਗਹਿਲੀ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਵਮਾਨਨਾ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬੇਅਸਰ ਨਾ ਰਹੇ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਵਮਾਨਨਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਲਗਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਜੋ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 53 ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਅਵਮਾਨਨਾ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਸਾਨਿਆਲ ਕਮੇਟੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਮਝਦਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਇੱਕ ਅਵਮਾਨਨਾ ਸਿਵਲ ਹੈ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ

ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨਾ ਕਿ ਕਿਸ ਕਾਰਣ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਅਵਮਾਨਨਾ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ "ਅਰਧ-ਅਪਰਾਧਿਕ" ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨਾਮਕਰਣ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 138 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 63, 64]

ਅਭਿਲਾਸ਼ ਵਿਨੇਦਕੁਮਾਰ ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਕੈਕਸ & ਕਿੰਗਸ (ਭਾਰਤ) ਲਿਮਿਟੇਡ, (1995) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 732 : [1995] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 873; ਨਿਆਜ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਰਾਜ, (1994) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 332 : [1994] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 720; ਟੀ.ਐਨ. ਗੋਦਾਵਰਮਮਾ ਤਿਰੁਮੁਲਪਾਦ (102) ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਖੋਟ, (2006) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 : [2006] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 215; ਸਾਹਦੇਓ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ, (2010) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 705 : [2010] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1086; ਮਨਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ, (2012) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 273; ਕੰਵਰ ਸਿੰਘ ਸੈਨੀ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ, (2012) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 307 : [2011] 15 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 972; ਟੀ.ਸੀ. ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਬਿਮਲ ਕੁਮਾਰ ਦੱਤਾ, (2014) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 446 : [2013] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 170 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਆਂਦ੍ਰੇ ਪੌਲ ਟੇਰੇਂਸ ਐਂਬਾਰਡ ਬਨਾਮ ਟ੍ਰਿਨੀਡਾਡ ਅਤੇ ਟੋਬੈਗੋ ਦੇ ਅਟਾਰਨੀ-ਜਨਰਲ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1936 ਪੀ.ਸੀ. 141 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸਾਨਿਆਲ ਕਮੇਟੀ ਰਿਪੋਰਟ, 1963 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

7. ਧਾਰਾ 33, ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ, ਸ਼ਬਦ "ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ" ਦੋਵੇਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਵੀਜੋ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਵੀਜੋ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੇਖਦਿਆਂ, ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਕਿ ਹੁਣ ਲਿਕੁਇਡੇਟਰ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਿੰਡਿੰਗ-ਅੱਪ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਫਾਇਲਿੰਗ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂ ਇੱਕ ਧਾਰਾ 138/141 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪ੍ਰੋਵੀਜੋ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਿਕੁਇਡੇਟਰ ਹੁਣ ਅਕੇਲਾ ਹੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਲਿਕੁਇਡੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ ਹੁਣ ਲਿਕੁਇਡੇਟਰ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਰਾਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਲਿਕੁਇਡੇਟਰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਇੱਕ ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਧਾਰਾ 138/141 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਆਪਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ "ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ" ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਬਾਕੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਖਿਲਾਫ ਜਾਂ ਲਿਕੁਇਡੇਟਰ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਹੁਣ ਅਕੇਲਾ ਹੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵੀ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 25(2)(b) ਵਿੱਚ ਫਿਰ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਤੱਥ ਦੇਖਦਿਆਂ ਕਿ ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਰਿਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਹੀ ਹੁਣ ਇਸ ਅੰਤਰਾਲ ਵਿੱਚ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਰਿਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਆਇਕ, ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ, ਜਾਂ ਮਧਿਆਸਤਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਫਿਰ, ਸ਼ਬਦ "ਨਿਆਇਕ" ਨੂੰ ਨੇਸਿਟੂਰ ਅ ਸੋਸੀਅਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਰਥ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਜਾਂ ਮਧਿਆਸਤਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਜੋ ਕਿ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਸ਼ਬਦ "ਨਿਆਇਕ" ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਰੰਗ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਇਹ ਧਾਰਾ 25 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬੇਕਾਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲੇਗਾ, ਭਾਵ, ਇਸ ਅੰਤਰਾਲ ਦੌਰਾਨ, ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇ ਇੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਲਿਕੁਇਡੇਸ਼ਨ ਲਈ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਲਿਕੁਇਡੇਟਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਫਰਜ਼, ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 35 ਵਿੱਚ ਗਿਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਧਾਰਾ 35(1)(k) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ “ਅਭਿਯੋਗ” ਅਤੇ “ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ” ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 25(2)(b) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 33(5) ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 25(2)(b) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 33(5) ਵਿੱਚ “ਅਭਿਯੋਗ” ਅਤੇ “ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ” ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ

ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਟਾਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਦੇ ਨਾਲ ਉਲਟ ਸੈਕਸ਼ਨ 25(2)(ਬੀ) ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 33(5), ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਮੁਕੱਦਮੇ" ਅਤੇ "ਅਪਰਾਧਿਕ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਧਾਰਾ 25(2)(ਬੀ) ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 33(5) ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਕਿ ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਢੁੱਕਵਾਂ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਬੇਤੁਕੇ ਨਤੀਜੇ ਜਾਂ ਨਤੀਜੇ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ ਜੋ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣਦੇ ਹਨ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼, ਇਸਦੀ ਹੋਰ ਵਿਆਪਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਰੁੱਧ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਕੁਝ ਵੀ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਮਰੱਥ ਹਨ ਕਨੂੰਨੀ ਤੋਰ ਤੇ. [ਪਾਰਾ 65, 66][303-B-F; 304-ਏ-ਡੀ, ਐੱਫ-ਜੀ]

8. ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜ਼ਰੂਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪੈਸੇ ਫਿਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਢੱਕੀ ਜਾਵੇਗੀ। [ਪੈਰਾ 74]

ਪਾਵਰ ਗ੍ਰਿਡ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਜਯੋਤੀ ਸਟ੍ਰਕਚਰਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ, 2017 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਦਿੱਲੀ 12189 : (2018) 246 ਡੀ.ਐਲ.ਟੀ 485 – ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ।

9. ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ/ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਾ 138/141 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੰਪਨੀ। ਚੂੰਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਢੱਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਾ 138/141 ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੌਰਾਨ ਧਾਰਾ 138/141 ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਆਰੰਭ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਨੇਤਾ ਹਾਦਾ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲਾਂ ਪੈਰਾ 51 ਅਤੇ 59 ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੁਕਾਵਟ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਖਿਲਾਫ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸੰਭਵ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ, ਚੂੰਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਾਰ ਕਾਰਨ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਵੀ ਧਾਰਾ 138/141 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਜਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141(1) ਅਤੇ (2) ਵਿੱਚ ਉਲ੍ਲੇਖਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ੁਰੂ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸਿਰਫ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XVII ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਧਾਰਾ 141 ਵਿੱਚ ਉਲ੍ਲੇਖਿਤ ਹਨ। ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਧਾਰਾ 138/141 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1)(ਏ) ਦੁਆਰਾ ਢੱਕੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਹੇਠ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 138/141 ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਪੈਰਾ 77 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਹ ਤੱਥ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਦਿਵਾਲੀਆ ਹੱਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੀ ਅਵਧੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

[ਪੈਰਾ 77-79]

ਅਨੀਤਾ ਹਾਡਾ ਬਨਾਮ ਗੌਡਫਾਦਰ ਟ੍ਰਾਵੇਲਜ਼ ਅਤੇ ਟੂਰਜ਼ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ,
(2012) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 661 : [2012] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 503 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪਾਇਲ ਕਾਟਨ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, 2018
ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਬੋਮ 2069 : (2019) 1 ਮਹਾ ਐਲ.ਜੇ. 312; ਮੈਸਰਜ਼

ਐਮ.ਬੀ.ਐਲ. ਇੰਫਰਾਸਟ੍ਰਕਚਰ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਮਾਣਿਕ ਚੰਦ ਸੋਮਾਨੀ, ਸੀ.ਆਰ.ਆਰ. 3456/2018 – ਨਾਮਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਬੀ.ਐਸ.ਆਈ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਗਿਫਟ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ, (2000) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 737 : [2000] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 815; ਕੁਸੁਮ ਇੰਗੋਟਸ ਅਤੇ ਅਲੋਇਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ. ਪੈਨਾਰ ਪੀਟਰਸਨ ਸਿਕਿਊਰਿਟੀਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ, (2000) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 745 : [2000] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1120; ਐਸ.ਵੀ. ਕਾਂਡੇਕਰ ਬਨਾਮ ਵੀ.ਐਮ. ਦੇਸ਼ਪਾਂਡੇ, (1972) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 438 : [1972] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 965; ਡੀ.ਕੇ. ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ. ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, 2001 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਦਿੱਲੀ 67 : (2001) 58 ਡੀ.ਆਰ.ਜੇ. 424 (ਡੀ.ਬੀ.); ਇੰਡੋਰਾਮਾ ਸਿੰਥੈਟਿਕਸ (ਆਈ) ਲਿਮਿਟੇਡ. ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, 2016 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਬੋਮ 2611 : (2016) 4 ਮਹਾ ਐਲ.ਜੇ. 249; ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਚਿਟਸ (ਆਈ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਓ. ਸੁਕੁਮਾਰਨ ਪਿੱਲੈ, (1984) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 657 : [1985] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 511; ਸੈਂਟਰਲ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਐਲਮੋਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕੋ., (1994) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 159 : [1994] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 766; ਇੰਦਰਜੀਤ ਸੀ. ਪਾਰੇਖ ਬਨਾਮ ਵੀ.ਕੇ. ਭੱਟ, (1974) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 313 : [1974] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 50; ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਆਫ਼ ਐਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਦਿੱਲੀ ਬਨਾਮ ਐਕਸਿਸ ਬੈਂਕ, 2019 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਦਿੱਲੀ 7854 : (2019) 259 ਡੀ.ਐਲ.ਟੀ. 500 – ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਰਜਨੀਸ਼ ਅੱਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਅਮਿਤ ਜੇ. ਭੱਲਾ, (2001) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 631 : [2001] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 54; ਮਕਵਾਨਾ ਮੰਗਲਦਾਸ ਤੁਲਸੀਦਾਸ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ, (2020) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 695 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾ ਰੈਫਰੈਂਸ

[2012] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 503 ਪੈਰਾ 8 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[2018] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 974 ਪੈਰਾ 13 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1967] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 454 ਪੈਰਾ 15 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1964] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 50 ਪੈਰਾ 16 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1967] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 377 ਪੈਰਾ 17 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2001] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 627 ਪੈਰਾ 18 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2005] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 732 ਪੈਰਾ 19 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2015] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 816 ਪੈਰਾ 20 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2019] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 381 ਪੈਰਾ 21 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2019] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 535 ਪੈਰਾ 22 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[2017] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 751 ਪੈਰਾ 27 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2019] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 239 ਪੈਰਾ 27 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1966] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 190 ਪੈਰਾ 43 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[2003] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 712 ਪੈਰਾ 44 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[2007] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1134 ਪੈਰਾ 45 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[2010] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 678 ਪੈਰਾ 46 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[2012] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 114 ਪੈਰਾ 46 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[2011] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 879 ਪੈਰਾ 47 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[2011] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 712 ਪੈਰਾ 48 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[2014] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 921 ਪੈਰਾ 49 [2013] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 74 ਪੈਰਾ 50 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[2001] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 54 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 50.6

[2017] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 66 ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਪੈਰਾ 51

(2019) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 606 ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਪੈਰਾ 52

(2019) 16 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 730 ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਪੈਰਾ 52

(2020) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 695 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 18.5

[1995] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 873 ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਪੈਰਾ 54

[1994] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 720 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 60

[2006] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 215 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 60

[2010] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1086 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 62

(2012) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 273 ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਪੈਰਾ 62

[2011] 15 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 972 ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਪੈਰਾ 62

[2013] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 170 ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਪੈਰਾ 62

[2000] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 815 ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਪੈਰਾ 67

[2000] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1120 ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਪੈਰਾ 68

[1972] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 965 ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਪੈਰਾ 70

[1985] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 511 ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਪੈਰਾ 70

[1994] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 766 ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਪੈਰਾ 70

[1974] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 50 ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਪੈਰਾ 75

ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 10355 ਦਾ 2018.

31.07.2018 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੰਪਨੀ ਲਾ ਅਪੀਲੇਟ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਅਪੀਲ (ਏ.ਟੀ) (ਦਿਵਾਲੀਆਪਨ) ਨੰਬਰ 306 ਦਾ 2018 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ.

ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247-48, 200, 199 ਦਾ 2021, ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ) ਨੰਬਰ 330, 339, 982, 297, 342 ਦਾ 2020, ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 201-204, 215-230 ਦਾ 2021, ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਿਲ) ਨੰਬਰ 1417, 1439 ਦਾ 2020, ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਿਲ) ਨੰਬਰ 18 ਦਾ 2021, ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ) ਨੰਬਰ 9, 26 ਦਾ 2021.

ਅਮਨ ਲੇਖੀ, ਏ.ਐਸ.ਜੀ., ਜੈਅੰਤ ਮੁਥ ਰਾਜ, ਐਸ. ਨਾਗਮੁਥੂ, ਗੋਪਾਲ ਸੰਕਰਨਾਰਾਯਣਨ, ਸਲਮਾਨ ਖੁਰਸ਼ੀਦ, ਬ੍ਰਿਜੇਂਦਰ ਚਾਹਰ, ਮਿਸ. ਸੋਨੀਆ ਮਾਥੁਰ, ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਸਿੱਧਾਰਥ ਦਵੇ, ਜੈ ਸਾਵਲਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਮਿਸ. ਮਾਲਵਿਕਾ ਜੈਅੰਤ, ਸੀ.ਕੇ.ਸਾਸੀ, ਐਮ.ਪੀ. ਪਾਰਥੀਬਨ, ਏ.ਐਸ. ਵੈਰਾਵਨ, ਮਾਨਸੀ ਪਾਟਿਲ, ਆਰ. ਸੰਥੋਸ਼, ਆਰ. ਸੁਧਾਕਰਨ, ਰਾਜਤ ਭਾਰਦਵਾਜ, ਮੋਹਦ. ਐਨੁਲ ਅੰਸਾਰੀ, ਕ੍ਰਿਪਾਨੰਦ ਸ਼ੰਕਰ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਸੁਨੀਲ ਖਟਵਾਨੀ, ਮਿਸ. ਏਕਤਾ ਰਾਣੀ, ਮਿਸ. ਰਿਤੂ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ, ਸ਼੍ਰੇਯਾਸ ਮਹਿਰੋਤਰਾ, ਰਾਹੁਲ ਗੁਪਤਾ, ਅਮਨ ਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀ, ਏ. ਵੇਨਾਯਗਮ ਬਾਲਨ, ਕੇ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਕੁਮਾਰ, ਨਵਜਿੰਦਰ ਸਿੱਧੂ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਵਿਵੇਕ ਜੈਨ, ਮਿਸ. ਸੁਚਿਤਰਾ ਖੁੰਭਾਤ, ਨਿਰਵਿਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਨਿਤਿਨ ਸ਼ਰਮਾ, ਵੈਭਵ ਮਨੂ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਮਹੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਭਾਨੂ ਪੰਤ, ਅਪੂਰਵ ਅਗਰਵਾਲ, ਮਿਸ. ਰਿਆ ਥੋਮਸ, ਮਿਸ. ਆਦਯਾ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਵਿਕਾਸ ਚੌਧਰੀ, ਮਿਸਿਜ. ਸੂਮਾ ਧੌਨ, ਅਨੁਰਾਗ ਕਿਸ਼ੋਰ, ਅਮਨ ਵਚਹੇਰ, ਧੀਰਜ, ਅਸ਼ੁਤੋਸ਼ ਦੁਬੇ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਚੌਹਾਨ, ਅਰੁਣ ਨਗਰ ਐਮ/ਐਸ. ਵੱਚਹੇਰ ਅਤੇ ਅਗਰਾਦ, ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ, ਮਿਸ. ਹੇਨਾ ਜਾਰਜ, ਮਿਸ. ਸ਼ਿਵਾਨੀ, ਰਵਿੰਦਰ ਸਦਾਨੰਦ ਚਿੰਗਲੇ, ਮਿਸ. ਪੂਜਾ ਗੁਪਤਾ, ਮਿਸ. ਤ੍ਰਿਸ਼ਾ ਇਸਾਰ, ਕਾਰਤਿਕ ਸੇਠ, ਮਿਸ. ਸ਼੍ਰਿਯਾ ਗਿਲਹੋਤਾ ਐਮ/ਐਸ ਚੈਂਬਰਜ਼ ਆਫ ਕਾਰਤਿਕ ਸੇਠ, ਮਿਸ. ਸਵਾਤੀ ਭੂ□ਣ ਸ਼ਰਮਾ, ਮਿਸ. ਨੰਦਿਨੀ ਗੁਪਤਾ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਕੁਮਾਰ, ਡਾ. (ਮਿਸਿਜ.) ਵਿਪਿਨ ਗੁਪਤਾ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਐਮ/ਐਸ ਚੈਂਬਰਜ਼ ਆਫ ਕਾਰਤਿਕ ਸੇਠ, ਐਮ/ਐਸ ਵਚਹੇਰ ਅਤੇ ਅਗਰਾਦ, ਮਿਸਟਰ ਜੈਅੰਤ ਮੇਹਤਾ, ਮਿਸ. ਪ੍ਰੀਥਾ ਸ਼੍ਰੀਕੁਮਾਰ ਅਯਰ, ਸੁਲਭ ਰੇਵਾੜੀ, ਮਿਸ. ਅਰੁਣਿਮਾ ਕੇਡੀਆ, ਮਿਸ. ਨੇਹਾ ਮੈਥੇਨ, ਮਿਸ. ਸਮ੍ਰਿਤੀ ਵਰਮਾ, ਰਿਸ਼ਭ ਸੰਚੇਤੀ, ਪ੍ਰਬੁ ਰਾਮਸੁਬਰਮਾਨੀਅਨ, ਰਾਘੁਨਾਥਾ ਸੇਤੁਪਥੀ, ਕਰੁਪ੍ਪਿਆਹ ਮੇਯਪਪਨ, ਨਿਖਿਤਾ ਜੀ. ਆਦਿਤਿਆ, ਕੇ. ਪਾਰਥੀਪਨ, ਅਰਵਿੰਧ ਐਸ., ਮਿਸ. ਚਾਮੁੰਡੀ ਬੋਸ, ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਕਰ ਵੀ., ਇਰੋਤਾ ਸਿੰਘ ਪੰਕਜ ਯਾਦਵ, ਅਕਸ਼ਤ ਗੋਏਲ, ਸ਼ੁਭਮ ਸਿੰਘ, ਅਨੁਭਵ ਸਿੰਘ, ਕਰਨ ਚਾਹਰ, ਮਿਸ. ਜਯੋਤੀ ਚਾਹਰ, ਸ਼ਸ਼ੀ ਭੂ□ਣ, ਵਿਨੈ ਗਾਰਗ, ਮਿਸ. ਅਨੀਸ਼ਾ ਉਪਾਧਿਆਯ, ਸੁਧਾਂਸ਼ੂ ਪਾਲੋ, ਸੰਜੀਵ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ, ਮਿਸ. ਸੰਪੰਨਾ ਪਾਨੀ, ਮਿਸ. ਕਾਜਲ ਭਾਟੀਆ, ਅਭਿਨਵ ਅਗਰਵਾਲ, ਸੰਜੈ ਐਸ. ਛਾਬੜਾ, ਵਿਜੈ ਲਕਸ਼ਮੀ ਮੇਵਾੜਾ, ਮਿਸ. ਸਵਾਤੀ ਤਿਵਾਰੀ, ਬੀ. ਵੀ. ਬਾਲਰਾਮ ਦਾਸ, ਮਿਸ. ਸ੍ਵਰੂਪਮਾ ਚਤੁਰਵੇਦੀ, ਮਿਸ. ਪ੍ਰਵੀਣਾ ਗੌਤਮ, ਅਰਵਿੰਦ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਪਾਟਿਲ, ਮਿਸ. ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਗੋਗੀਆ, ਕਰਨਵੀਰ ਗੋਗੀਆ, ਮਿਸ. ਸ਼ਿਵਾਂਗੀ ਸਿੰਘਲ, ਗਗਨ ਗੁਪਤਾ, ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਓਬਰਾਏ, ਸੁਮਿਤ ਤੇਤਰਵਾਲ, ਸ਼ੰਕਰ ਦਿਵਾਤੇ, ਵਰੁਣ ਬੇਦੀ, ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਗੋਇਲ, ਮਿਸ. ਸੁਰੁਚੀ ਅਗਰਵਾਲ, ਮਿਸ. ਸ਼ਗੁਨ ਮੱਤਾ, ਦੀਪਕ ਬਸਤਾ, ਸੰਜੀਵ ਕੱਕੜਨ, ਭੀਮ ਸੈਨ ਜੈਨ, ਨਾਗਰਕੱਟੀ ਕਾਰਤਿਕ ਉਦੈ, ਨਰੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਵਰਮਾ, ਵੇਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਰਾਜੀਵ ਰਣਜਨ ਦ੍ਵਿਵੇਦੀ, ਵਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ, ਵਿਵੇਕ ਭੋਜਰਾਜਕਾ, ਚਿਰਾਗ ਐਮ. ਸ਼ਰੋਫ, ਮਿਸ. ਅਭਿਲਾਸ਼ਾ ਭਾਰਤੀ, ਸੁਸ਼ਾਂਤ ਡੋਗਰਾ, ਮਿਸ. ਮੁਕਤਾ ਚੌਧਰੀ, ਮਿਸ. ਦੀਪਾਨਵਿਤਾ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ, ਅਨਿਰੁੱਧ ਪੀ. ਮਾਯੀ, ਵਿਕਾਸ ਮੇਹਤਾ, ਸੈਰੋਬ੍ਰੋਤੋ ਦੁੱਤਾ, ਮਿਸ. ਦੇਬੋਲੀਨਾ ਰਾਏ, ਅਪੂਰਵ ਖਾਟੋਰ, ਸੋਨਲ ਜੈਨ, ਰਿਸ਼ਭ ਰਾਜ ਜੈਨ, ਇਸ਼ਕਰਨ ਸਿੰਘ, ਮਨੋਜ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸਰਵੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਘੇਲ, ਮਿਸ. ਸ਼ਿਵਰੰਜਨੀ ਰਲਾਵਤਾ, ਮਿਸ. ਨਮਿਤਾ ਚੌਧਰੀ, ਮਿਸ. ਆਸ਼ਨਾ ਗਿੱਲ।

ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਮਿਸ. ਭੁਪਿੰਦਰ, ਮਿਸ. ਵੰਦਨਾ ਹੁੱਡਾ, ਪੀ.ਪੀ. ਨਾਇਕ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕੁਚਾਲੀਆ, ਅਜੈ ਪਾਲ, ਪ੍ਰਵੀਨ ਕਪੂਰ, ਧਨੰਜ gਾਰਗ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਗਾਰਗ, ਡੀ.ਕੇ. ਗਾਰਗ, ਚਾਣਕਯ ਗੁਪਤਾ, ਜਗਦੀਸ਼ ਸੇਠੀ, ਮਿਸ. ਮੋਨਿਸ਼ਾ ਹੰਦਾ, ਮਿਸ. ਸੌਮਿਆ ਗੁਪਤਾ, ਮੋਹਿਤ ਡੀ. ਰਾਮ, ਮਿਸ. ਰੇਣੂਕਾ ਸਾਹੂ, ਪ੍ਰਭਾਤ ਚੌਰਾਸੀਆ, ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਅਮਨ ਰਸਤੋਗੀ, ਸੰਜੈ ਰਸਤੋਗੀ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਅਗਰਵਾਲ, ਰਵੀਸ਼ ਠੁਕਰਾਲ, ਆਦਿਤਿਆ ਵਸ਼ਿਸ਼ਠ, ਸਿੱਧਾਰਥ ਸੰਗਲ, ਮਿਸ. ਪ੍ਰੀਥਾ ਸ੍ਰੀਕੁਮਾਰ, ਗਗਨ ਗੁਪਤਾ, ਦਿਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗਾਰਗ, ਮਿਸ. ਸੁਰੁਚੀ ਅਗਰਵਾਲ, ਸਰਵੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਘੇਲ, ਅਜੈ ਪਾਲ, ਰਾਜੀਵ ਰੰਜਨ ਦ੍ਵਿਵੇਦੀ, ਅਧਿਵਕਤਾ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਆਰ. ਐਫ. ਨਰੀਮਨ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

1. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਮੈਸਰਜ਼. ਡਾਇਮੰਡ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ["ਕੰਪਨੀ"] ਨੂੰ 21.09.2015 ਤੋਂ 11.11.2016 ਤੱਕ ਸਟੀਲ ਦੇ ਉਤਪਾਦ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ੀ ਜੋ ਕਿ INR 24,20,91,054/- ਸੀ, ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਬਕਾਇਆ ਸੀ। ਸਪਲਾਈਜ਼ ਲਈ ਅਦਾਇਗੀ ਵੱਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਕੁੱਲ 51 ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 03.03.2017 ਨੂੰ "ਫੰਡਸ ਅਪਰਯਾਪਤ" ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਨਤੀਜਤਨ, 31.03.2017 ਨੂੰ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881 ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 141 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਤਿੰਨ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ, ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1-3 ਨੂੰ, ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ 15 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰਾਸ਼ੀ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ।

2. 28.04.2017 ਨੂੰ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋ ਚੈੱਕਾਂ ਲਈ ਕੁੱਲ ਰਾਸ਼ੀ INR 80,70,133/- "ਫੰਡਸ ਅਪਰਯਾਪਤ" ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ 05.05.2017 ਨੂੰ ਉਸੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਦੂਜੀ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ 15 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰਾਸ਼ੀ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ।

3. ਦੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਆਉਣ ਕਾਰਨ, ਦੋ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੰਬਰ.ਐਸ.ਐਸ/552/2017 ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੰਬਰ. ਐਸ.ਐਸ/690/2017 ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ 17.05.2017 ਅਤੇ 21.06.2017 ਨੂੰ, ਕ੍ਰਮਵਾਰ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 141 ਅਧੀਨ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਖਿਲਾਫ ਮੁੰਬਈ, ਕੁਰਲਾ ਵਿੱਚ ਅਡੀਸ਼ਨਲ ਚੀਫ ਮੈਟਰੋਪੋਲਿਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ["ਏਸੀਐਮਐਮ"] ਅੱਗੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। 12.02.2018 ਨੂੰ, ਏਸੀਐਮਐਮ ਵੱਲੋਂ ਦੋਵਾਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ।

4. ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਿਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਦਿਵਾਲਾ ਕੋਡ, 2016 ["ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ."] ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ 21.03.2017 ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਆਦੇਸ ਮਿਤੀ 06.06.2017 ਨੂੰ ਅਦਾਲਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦਿਵਾਲਾ ਹੱਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 24.05.2018 ਨੂੰ, ਅਦਾਲਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਏ.ਸੀ.ਐਮ.ਐਮ. ਅੱਗੇ ਲੰਬਿਤ ਦੋ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੰਪਨੀ ਲਾ ਅਪੀਲੇਟ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ["ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਏ.ਟੀ."] ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਏ.ਟੀ. ਨੇ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 138 ਇੱਕ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ "ਕਾਰਵਾਈ" ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, 26.10.2018 ਨੂੰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਏ.ਸੀ.ਐਮ.ਐਮ. ਅੱਗੇ ਲੰਬਿਤ ਦੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। 30.09.2019 ਨੂੰ, ਚੂੰਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੋਟਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਹੱਲ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਦਾਤਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ, ਅਦਾਲਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ,

06.06.2017 ਦੀ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ, ਇਸ ਹੱਲ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਕਰਜ਼ਦਾਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਹੱਲ ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅਕਤੂਬਰ 2020 ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਅਦਾਲਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਇਸ ਅਥਾਰਟੀ ਅੱਗੇ 08.02.2021 ਹੈ।

5. ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉੱਠਣ ਵਾਲਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138/141 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

6. ਸ੍ਰੀ ਜਯੰਤ ਮੁਥ ਰਾਜ, ਵਕੀਲ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਵਕਤਾ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ, ਨੇ ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਵਿਵਿਧ ਧਾਰਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਾਨੂੰ ਧਿਆਨਪੂਰਵਕ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 14 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇਣਦਾਰ ਦੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦਿਵਾਲਾ ਹੱਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 138 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਛਲੇ ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਰਿਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1)(ਏ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ "ਕਾਰਵਾਈਆਂ" ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, "ਕਾਰਵਾਈਆਂ" ਦੇ ਇਜ਼ਹਾਰ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਖਿਲਾਫ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਸਿਵਲ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ "ਅਮਲ" ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਾ ਦੇਣਗੀਆਂ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 14(1)(ਅ) ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 14(1)(ਅ) ਵਿੱਚ "ਕੋਈ ਵੀ" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਦੋ ਵਾਰ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਨਿਆਇਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੁਆਰਾ ਘਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ (ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਤੱਕ ਵਧਦਾ ਹੈ) ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਜਬਰੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ, ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਧਾਰਾ 14(1)(ਅ) ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 14(1)(ਬ) ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 14(1)(ਬ) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਨਿਯਮ, ਚਾਹੇ ਉਹ ejusdem generis ਹੋਵੇ ਜਾਂ noscitur a sociis, ਧਾਰਾ 14(1)(ਅ) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸਪਸ਼ਟ ਅਰਥ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 14(1)(ਅ) ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜੋ ਕਿ quasi-criminal ਸੁਭਾਵ ਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਉਦੇਸ਼ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੈੱਕ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਉਛਲ ਗਿਆ ਹੈ, ਧਾਰਾ 138 ਦਾ ਦੰਡਾਤਮਕ ਪਹਿਲੂ ਕੇਵਲ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਇੱਕ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਕਾਰਵਾਈ ਜ਼ਰੂਰ ਢੱਕੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

7. ਸ੍ਰੀ ਜਯੰਤ ਮਹਿਤਾ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਜੋ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ, ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਵਿਦਵਾਨਤਾ ਅਤੇ ਅਨੁਗ੍ਰਹ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਫਰਵਰੀ 2020 ਦੀ ਦਿਵਾਲੀਆ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦਾ ਪੁਆਇੰਟ ਘਰ ਲਿਆਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਧਾਰਾ 14 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ, ਇਕ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕਾਰਵਾਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਫਰਮਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 85, 96, ਅਤੇ 101 ਦੇ IBC ਵਿੱਚ ਉਲਝਾਇਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਸ਼ਾ ਵੱਡਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਫਰਮਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 138 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 14(1)(ਅ) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ejusdem

generis/noscitur a sociis ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਕੋਲਕਾਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 14(1)(ਅ) ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦੀ

ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪੁਆਇੰਟ ਹੈ ਕਿ ਚੂੰਕਿ "ਕਾਰਵਾਈਆਂ" ਦੀ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਪਿਛਲੀ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ "ਮੁਕੱਦਮੇ" ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਰੰਗ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਗਰਿਕ ਸੁਭਾਵ ਦੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਉਹ ਫੈਸਲੇ ਦੱਸੇ ਜੋ ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਇੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਦੋਗੁਣਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕਦੇ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਗਲਤੀ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਨੇ ਉਹ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਭਾਰੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਜਤਾਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਕ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਕੰਪਨੀਜ਼ ਐਕਟ, 1985 [*ਐਸ.ਆਈ.ਸੀ.ਏ.*], ਅਤੇ ਕੰਪਨੀਜ਼ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 446(2) ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦਿੱਤੇ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਰਦ ਨਾਲ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕੰਸੀਲੀਏਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ; ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡਸ ਐਕਟ, 1952 ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ; ਅਤੇ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਨ ਸ਼ੋਧਨ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 2002 ਦੀ ਕਵਰੇਜ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਹਾ, ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ "ਕਾਰਵਾਈਆਂ" ਦੀ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ, ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 138, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ, ਨੂੰ ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਨੇ ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 33(5) ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ 'ਤੇ ਵੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਜਤਾਈ ਤਾਂ ਜੋ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਲਿਕੁਇਡੇਸ਼ਨ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਵਲੋਂ ਜਾਂ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੰਪਨੀਜ਼ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 446 ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਫੈਸਲੇ ਵੇਖੇ ਜਾਣ, ਤਾਂ "ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ" ਦੀ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, "ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ" ਦੀ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1)(ਏ) ਵਿੱਚ "ਕਾਰਵਾਈਆਂ" ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਸਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 32ਏ 'ਤੇ ਵੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਜਤਾਈ, ਜੋ ਕਿ ਇੰਸੋਲਵੈਂਸੀ ਅਤੇ ਬੈਂਕਰੁਪਸੀ ਕੋਡ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2020 ਦੁਆਰਾ 28.12.2019 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਇੰਸੋਲਵੈਂਸੀ ਰਿਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕੁਝ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਧਾਰਾ 14(1)(ਏ) ਨੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ ਕਾਫ਼ੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ IBC ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 14(1)(a) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ "ਕਾਰਵਾਈਆਂ"।

8. ਸ੍ਰੀ ਅਮਨ ਲੇਖੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਤਰਫੋਂ W.P. (ਕ੍ਰਿ.) ਨੰ. 297/2020 ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਨੇ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XVII ਰਾਹੀਂ ਸਾਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਲੈ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਤਰਕ ਦੇ ਸਕਣ ਕਿ ਉਕਤ ਅਧਿਆਇ ਦੀ ਸਾਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਸਰਾਸਰ ਇੱਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਹੈ ਜੋ ਜੇਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 53 ਅਧੀਨ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਆਈਬੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ "ਕਾਰਵਾਈਆਂ" ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਉਹ ਹੋਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਸੰਯੋਜਨ ਸਿਰਫ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਜਖਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ 'ਤੇ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਧੀਨ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਧਾਰਾ 138/141 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ "ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ" ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸਹਿਜ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਹ ਨੋਸਕਿਤੁਰ ਅ ਸੋਸੀਅਸ ਦੇ ਨਿਯਮ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਚੂੰਕਿ ਆਈਬੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1)(ਅ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ "ਕਾਰਵਾਈਆਂ" ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ "ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ" ਦੇ ਇਜ਼ਹਾਰ ਦੁਆਰਾ

ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ "ਅਮਲ" ਦੇ ਇਜ਼ਹਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਾਲੀ ਨਾਗਰਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜੋ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਗਲਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਆਈਬੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਇਰਾਦਾ ਆਈਬੀਸੀ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 32ਏ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਧਾਰਾ 14 ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਵਿਧਾਨਕਾਰ ਨੇ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 32ਏ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ। ਉਹ ਹੋਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਧਾਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ "ਕਾਰਵਾਈਆਂ" ਦਾ ਅਰਥ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਧਾਰਾ 32 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਨੂੰ ਬੇਕਾਰ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦਿਵਾਲੀਆ ਹੱਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਨ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ, ਜੋ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਲੋਕਾਂ ਖਿਲਾਫ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਲਟਕਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਨੀਤਾ ਹਾਡਾ ਬਨਾਮ ਗੌਡਫਾਦਰ ਟ੍ਰਾਵੇਲਸ & ਟੂਰਸ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ, (2012) 5 ਐਸਸੀਸੀ 661 ["ਆਨੀਤਾ ਹਾਡਾ"] ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦੇ ਸਕਣ ਕਿ ਆਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ/ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾਂ 'ਤੇ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 14 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 32ਏ ਦੇ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਆਖਰ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਈਬੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 81 ਅਤੇ 101, ਜੋ ਕਿ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਜ਼ਾ" ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਦੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਮਰਥਨ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਆਈਬੀਸੀ ਅਧੀਨ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਸਿਰਫ ਨਾਗਰਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਿੱਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਅਤੇ ਚੂੰਕਿ ਧਾਰਾ [ਆਰ. ਐਫ. ਨਰੀਮਨ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

138 ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਧਾਰਾ 14 ਜਾਂ 81 ਜਾਂ 101 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੀਆਂ।

ਆਈਬੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ

9. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਆਈਬੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

“14. ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ।—(1) ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (2) ਅਤੇ (3) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਦਿਵਾਲੀਆਪਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਨਿੰਨ ਲਿਖਤ ਸਭ ਨੂੰ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ—

(a) ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਜਾਂ ਲੰਬਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਾ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਮਧਿਆਸਤਾ ਪੈਨਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ, ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਨਿਰਵਾਹ;

(b) ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ, ਬੰਧਕ, ਵਿਛੋੜਾ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਰਾ;

(c) ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹਿੱਤ ਦੀ ਵਸੂਲੀ, ਬਰਾਮਦਗੀ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਸਮੇਤ 2002 ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਪੁਨਰ-ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹਿੱਤ ਦੀ ਲਾਗੂਕਾਰੀ ਅਧਿਨਿਯਮ (54 ਦੇ 2002) ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ;

(d) ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ੇ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ਹੋਲਡਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਵਸੂਲੀ।

ਵਿਆਖਿਆ।—ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਇਹ ਇੱਥੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ, ਖੇਤਰੀ ਨਿਯਮਕ ਜਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇਕ ਲਾਇਸੈਂਸ, ਪਰਮਿਟ, ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ, ਕੋਟਾ, ਰਿਆਇਤ, ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਜਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਗ੍ਰਾਂਟ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿਵਾਲੀਆਪਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਅੱਤਲ ਜਾਂ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੌਰਾਨ ਲਾਇਸੈਂਸ, ਪਰਮਿਟ, ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ, ਕੋਟਾ, ਰਿਆਇਤ, ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਜਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਗ੍ਰਾਂਟ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੌਜੂਦਾ ਬਕਾਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚੂਕ ਨਾ ਹੋਵੇ।

(2) ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਾਨ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ ਬੰਦ ਜਾਂ ਮੁਅੱਤਲ ਜਾਂ ਵਿਚਛੇਦਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(2-ਏ) ਜਿੱਥੇ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਜਾਂ ਰਿਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ੇਵਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਸਮਾਨ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਮਾਨ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ ਬੰਦ, ਮੁਅੱਤਲ ਜਾਂ ਵਿਚਛੇਦਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਸਿਵਾਏ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹੀ ਸਪਲਾਈ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

(3) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ—

(ਅ) ਅਜਿਹੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ, ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵਿੱਤੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਰੈਗੂਲੇਟਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਨਾਲ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;

(ਬ) ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇ ਇਕ ਕਰਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਮਾਨਤ।

(4) ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦਿਵਾਲੀਆਪਨ ਰਿਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਤੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਵੇਗਾ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦਿਵਾਲੀਆਪਨ ਰਿਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਅਗਰ ਅਦਾਲਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਧਾਰਾ 31 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਰਿਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 33 ਅਧੀਨ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਲਿਕੁਇਡੇਸ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਅਜਿਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਜਾਂ ਲਿਕੁਇਡੇਸ਼ਨ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਖੋ ਦੇਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ।"

10. ਧਾਰਾ 14(1) 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਰਸਰੀ ਨਜ਼ਰ ਸਾਫ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (2) ਅਤੇ (3) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਪਵਾਦਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਦਿਵਾਲੀਆਪਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮੰਡਟਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਕਲੋਜ਼ਾਂ (ਅ) ਤੋਂ (ਦ) ਵਿੱਚ ਅਗਾਂਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਧੀਨ, ਇਹ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੰਤ ਕਾਲ ਲਈ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ, ਪਰ ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦਿਵਾਲੀਆਪਨ ਰਿਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਤੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਯਾ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਰਿਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਲਿਕੁਇਡੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ।

11. ਧਾਰਾ 14(1) ਨੂੰ ਦੋ ਅਪਵਾਦ ਧਾਰਾ 14 ਦੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (2) ਅਤੇ (3) ਵਿੱਚ ਸਮਾਏ ਗਏ ਹਨ।

ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ, ਇਸ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਾਨ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨੂੰ ਖਤਮ ਜਾਂ ਮੁਅੱਤਲ ਜਾਂ ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵਿਚਛੇਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਚਾਲੂ ਕੰਪਨੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (3)(ਅ) ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਅਪਵਾਦ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ "ਲੈਣ-ਦੇਣ" ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਤੀ ਮਾਹਰਾਂ ਦੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਨਾਲ ਸੂਚਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। "ਵਿੱਤੀ ਖੇਤਰ ਰੈਗੂਲੇਟਰ" ਦੀ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 3(18) ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪਰਿਭਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"3. ਪਰਿਭਾਸਾਵਾਂ.—ਇਸ ਕੋਡ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਦਰਭ ਹੋਰ ਨਾ ਮੰਗੇ,—

xxx xxx xxx

(18) “ਵਿੱਤੀ ਖੇਤਰ ਰੈਗੂਲੇਟਰ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਵਿੱਤੀ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਜਾਂ ਲੈਣ-ਦੇਣਾਂ ਨੂੰ ਰੈਗੂਲੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ, ਭਾਰਤੀ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀਜ਼ ਅਤੇ ਐਕਸਚੇਂਜ ਬੋਰਡ, ਭਾਰਤੀ ਬੀਮਾ ਨਿਯਮਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ, ਪੈਨਸ਼ਨ ਫੰਡ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ;

xxx xxx xxx”

12. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਪੀ. ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਰਟੋਰੀਅਮ ਵਿਵਸਥਾ ਅਜਿਹੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 14(1)(a) ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਿਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਪ- ਸੈਕਸ਼ਨ 3(a) ਜਵਾਬ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀਆਂ "ਕਾਰਵਾਈਆਂ" ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਰਿਣਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ "ਲੈਣ-ਦੇਣ" ਮੋਰਟੋਰੀਅਮ ਸੈਕਸ਼ਨ 3(33) "ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨ" ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ:

"3. ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ।—ਇਸ ਕੋਡ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਲੋੜ ਹੈ, -

xxx xxx xxx

(33) “ਲੈਣ-ਦੇਣ” ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ, ਜਾਂ ਫੰਡਾਂ, ਮਾਲ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਜਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਤੋਂ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ;

xxx xxx xxx”

13. ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਇੱਕ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਾ ਇੱਕ ਸੌਦਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਧਾਰਾ 96(3) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 101(3) ਦੁਆਰਾ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 14(3)(ਅ) ਵਾਂਗ ਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ, ਇਹ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਫਰਮ ਦੇ 'ਕਰਜ਼ਾਂ' ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਧਾਰਾ 14(3)(ਬੀ), ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਕਰਜ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਅਨੁਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਾਮਨ ਮੋਰਟੋਰੀਅਮ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਗਾਰੰਟੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੋਰਟੋਰੀਅਮ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ ਮੁੱਖ ਕਰਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ - ਦੇਖੋ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਵੀ. ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ, (2018) 17 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 394 (ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 20 ਵਿੱਚ) [“ਵੀ. ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ”]।

14. ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਧਾਰਾ 14(1)(ਅ) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ “ਜਾਂ”

ਸ਼ਬਦ ਦੋ ਵਾਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਧਾਰਾ 14(1)(ਅ) - ਪਹਿਲਾ, "ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ" ਅਤੇ "ਲੰਬਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਾ" ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, "ਲੰਬਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਾ" ਅਤੇ "ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈਆਂ..." ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ, ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਾ, ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਪੈਨਲ ਦਾ ਇਨਾਮ ਜਾਂ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਇਹ ਅਸੰਗਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕਹਿਣਾ ਕਿ "ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਜਾਂ ਲੰਬਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਾ" ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਨਿਵਾਰਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ "ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ" ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਕਿ ਸਿਵਿਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਾਵੇ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹਨ (ਦੇਖੋ ਸਿਵਿਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 26)। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ "ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਜਾਂ ਲੰਬਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਾ" ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ "ਕਾਰਵਾਈਆਂ" ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਜਾਂ" ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਹੋਵੇਗੀ। "ਕਾਰਵਾਈਆਂ" ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਨੂੰ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ "ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ, ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼" ਅਤੇ "ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਪੈਨਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰ" ਦਾ ਬਿਆਨ। ਚੂੰਕਿ ਕੋਡ ਅਧੀਨ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ

ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ, 1973 ["ਸੀਆਰਪੀਸੀ"] ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 6, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 138 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅੱਗੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਰਜ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਹੁਣ ਆਓ ਦੇਖੀਏ ਕਿ ਕੀ "ਕਾਰਵਾਈਆਂ" ਦੇ ਇਜ਼ਹਾਰ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਕੱਟਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ejusdem generis ਅਤੇ noscitur a sociis ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ।

ਨੋਸਿਟਰ ਅ ਸੋਸੀਅਸ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਲਾਗੂਕਰਨ

15. ਸ੍ਰੀ ਅਮਨ ਲੇਖੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ, ਨੇ ਸਟੇਟ ਆਫ਼ ਅਸਾਮ ਬਨਾਮ ਰੰਗਾ ਮਹੰਮਦ, (1967) 1 ਐਸਸੀਆਰ 454 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 233 ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ "ਪੋਸਟਿੰਗ" ਦੇ ਇਜ਼ਹਾਰ ਦੇ ਅਰਥ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਜੱਜਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਨੋਸਿਟਰ ਅ ਸੋਸੀਅਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਲਾਗੂਕਰਨ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ "ਪੋਸਟਿੰਗ" ਦੇ ਇਜ਼ਹਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਕੀਰਣ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਸਾਮੀ 'ਤੇ ਲਾਉਣਾ ਜੋ ਕਿ "ਤਬਾਦਲਾ" ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। "ਪੋਸਟਿੰਗ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ "ਨਿਯੁਕਤੀ" ਅਤੇ "ਤਰੱਕੀ" ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਸਨੇ ਆਪਣਾ ਰੰਗ ਲਿਆ, ਹੋਰ ਵੀ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 234 ਅਤੇ 235 ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਜੱਜਾਂ ਦਾ "ਤਬਾਦਲਾ" ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, "ਪੋਸਟਿੰਗ" ਦੇ ਇਜ਼ਹਾਰ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਵੱਡੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਪੰਨੇ 460 ਅਤੇ 461 ਨੂੰ ਦੇਖੋ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਨੋਸਿਟਰ ਅ ਸੋਸੀਅਸ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਸਵੇਰੇ ਲਾਗੂਕਰਨ ਹੈ, ਦੋ ਸੰਕੀਰਣ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇਣਾ।

16. ਜਗਦੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਕਜਾਰੀਆ ਟ੍ਰੇਡਰਸ (ਇੰਡੀਆ) ਲਿਮਿਟੇਡ, (1964) 8 ਐਸਸੀਆਰ 50 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੰਜ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਕਿ ਕੀ ਭਾਰਤੀ ਪਾਰਟਨਰਸ਼ਿਪ ਐਕਟ, 1932 ਦੀ ਧਾਰਾ 69(3) ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲਾ "ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ" ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1940 ਦੀ ਧਾਰਾ 8(2) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"ਫਿਰ ਵੀ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਿ ਸ਼ਬਦ "ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ" ਸ਼ਬਦਾਂ "ਦਾਅਵਾ ਜਾਂ ਸੈੱਟ-ਆਫ" ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ, ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ

ਉੱਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੱਜਾਂ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਮਤਭੇਦ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਆਮ ਸ਼ਬਦ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਕਦੇ ejusdem generis ਅਰਥਾਤ ਉਸੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜਾਂ ਜਿਨਸ ਨਾਲ ਸੀਮਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਖਾਸ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਨਿਯਮ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ। ਖਾਸ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਐਲਨ ਵਿ. ਐਮਰਸਨਸ [(1944) IKB 362] ਵਿੱਚ ਐਸਕੁਇਥ, ਜੇ., ਨੇ ਖਾਸ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਦਿਲਚਸਪ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੱਤੇ ਜਿੱਥੇ ejusdem

ਇਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਆਮ ਸ਼ਬਦ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੰਟਰਪ੍ਰਿਟੇਸ਼ਨ ਏਜੁਸਡੇਮ ਜੈਨਰਿਸ ਜਾਂ ਨੋਸਕਿਤੁਰ ਅ ਸੋਸੀਅਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਜਨਸ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਸ਼ਬਦ "ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਸੈੱਟ-ਆਫ" ਕੋਈ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜਾਂ ਜਨਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਸੈੱਟ-ਆਫ਼ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ — ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ — ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਸਮਝੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ "ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤੋਂ ਉੱਤਪੰਨ" ਜੋ ਸੈੱਟ-ਆਫ਼ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਾਨ ਸੁਭਾਵ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਵਜੋਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਬੀ.ਸੀ. ਮਿਸਰਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ, ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਅਸੰਭਵ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਜੋ ਸੈੱਟ-ਆਫ਼ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸੁਭਾਵ ਦੀ ਹੋਵੇ ਸਿਵਾਏ ਇੱਕ ਸੈੱਟ-ਆਫ਼ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਜੋ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਿਰਫ ਦੋ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਹਨ (i) ਇੱਕ ਅਣ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਫਰਮ ਦੇ ਸਮਾਨਾਂ ਦੇ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਅਟੈਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੇ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 21 ਨਿਯਮ 58 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਐਤਰਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ (ii) ਇੱਕ ਲਿਕੁਇਡੇਟਰ ਅੱਗੇ ਕਰਜ਼ਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ। ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਬਚਾਅ ਵਜੋਂ ਉਠਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਇਹ "ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਸੈੱਟ-ਆਫ" ਦੇ ਸਮਾਨ ਜਨਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਪਹਿਲਾ ਫਿੱਟ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰਸ਼ੀਲ ਕਲਪਨਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇਹਨਾਂ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਸੋਚ ਰਹੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ "ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਏਜੁਸਡੇਮ ਜੈਨਰਿਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਸੈੱਟ-ਆਫ਼" ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ।

(ਪੰਨਾ 56-57 ਤੇ)

"ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ "ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ" ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, "ਸੈੱਟ-ਆਫ ਦਾ ਦਾਵਾ" ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਣਗੌਲਿਆ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ। ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਨਾ ਤਾਂ ਇਰਾਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ "ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ" ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਆਮ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ ਸੈੱਟ-ਆਫ ਦੇ ਦਾਵਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਠੀਕ ਠੀਕ ਕਿਸੇ ਅਨੁਬੰਧ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਲਈ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੋ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਵਿੱਚ ਅਪਵਾਦ ਵਜੋਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ।"

(ਪੰਨਾ 60 ਤੇ)

17. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਟੇਟ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਮੋਹਨ ਲਾਲ, (1967) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 377 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਕਿ ਕੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 12 ਵਿੱਚ "ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ" ਸ਼ਬਦ ਪਿਛਲੇ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਰੰਗ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੇਵਲ ਉਹ ਹੋਣ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਜੋਰਦਾਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ:

"ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 12 ਵਿੱਚ "ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ

ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਈਜੁਸਡੇਮ ਜੈਨਰਿਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਵਿੱਚ ਪੈ ਗਈਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ, ਈਜੁਸਡੇਮ ਜੈਨਰਿਸ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਲਈ, ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕ੍ਰੇਇਜ਼ ਆਨ ਸਟੈਚਿਊਟ ਲਾ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਖੇਪ ਕਰਦਾ ਹੈ:

"ਈਜੁਸਡੇਮ ਜੈਨਰਿਸ ਦਾ ਨਿਯਮ ਇੱਕ ਐਸਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਧੱਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ... ਈਜੁਸਡੇਮ ਜੈਨਰਿਸ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਲਈ, ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕਿਸੇ ਕਲਾਸ ਜਾਂ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਗੁੰਝਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।" ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਇੱਕਲੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇੱਕ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ [ਕ੍ਰੇਇਜ਼ ਆਨ ਸਟੈਚਿਊਟ ਲਾ, 6ਵੀਂ ਐਡਨ, ਪੰਨਾ 181]."

ਮੈਕਸਵੈਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ 'ਸਟੈਚਿਊਟਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ' ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ: "ਪਰ ਆਮ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਖਾਸ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਖੁਦ ਉਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਆਪਣਾ ਅਰਥ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਮਾਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸੇ ਜਨਸ ਤਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਸ਼ਬਦ .... ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਜਨਸ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਥੇ ਈਉਸਡੇਮ ਜੈਨਰਿਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ [ਸਟੈਚਿਊਟਾਂ ਦੀ ਮੈਕਸਵੈਲ ਉੱਤੇ ਵਿਆਖਿਆ, 11ਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਪੰਨਾ 326, 327]"। ਯੂਨਾਈਟਡ ਟਾਊਨਸ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਕੰਪਨੀ, ਲਿਮਿਟਿਡ ਬਨਾਮ ਐਟਰਨੀ-ਜਨਰਲ ਲਈ ਨਿਊਫਾਊਂਡਲੈਂਡ [(1939) 1 AER 423] ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਾਈਵੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਜਨਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਈਉਸਡੇਮ ਜੈਨਰਿਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਇਕੱਲੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ — ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਪਾਣੀ ਦੇ ਰੇਟ — ਕੋਈ ਜਨਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 12 ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਹਨ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਰਕਾਰਾਂ, ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ, ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀ। ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਆਮ ਜਨਸ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ, ਨਾ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰਕਸੰਗਤ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਇਕੱਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿੱਚ "ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ" ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਈਉਸਡੇਮ ਜੈਨਰਿਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ।

(ਪੰਨਾ 384-385)

18. ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਜ ਭੂਸ਼ਣ ਪ੍ਰਸਾਦ, (2001) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 432, ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬਿਹਾਰ ਰੀਆਰਗੈਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 89 ਨੂੰ ਨੋਸਕੀਤੁਰ ਆ ਸੋਸੀਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"26. ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਅਰਥ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 89 ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਉਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨੋਸਕੀਟਰ ਅ ਸੋਸੀਅਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ (ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ) ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਭਕਾਰੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੈਂਗਲੋਰ ਵਾਟਰ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਸੀਵਰੇਜ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਏ. ਰਾਜੱਪਾ [(1978) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 213 : 1978 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ&ਐਸ) 215], ਰੋਹਿਤ ਪਲਪ ਅਤੇ ਪੇਪਰ ਮਿਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਸੀ.ਸੀ.ਈ. [(1990) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 447], ਓਸਵਾਲ ਏਗਰੋ ਮਿਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਸੀ.ਸੀ.ਈ. [1993 ਸੁਪ (3) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 716], ਕੇ. ਭਗੀਰਥੀ ਜੀ. ਸ਼ੇਨੋਯ ਬਨਾਮ ਕੇ.ਪੀ. ਬੱਲਾਕੁਰਾਯਾ [(1999) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 135] ਅਤੇ ਲੋਕਮਤ ਨਿਊਜ਼ਪੇਪਰਜ਼ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਸ਼ੰਕਰਪ੍ਰਸਾਦ [(1999) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 275 : 1999 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ&ਐਸ) 1090]।

"27. ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ "ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਵਾਈ" ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਸਮਝਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 89 ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੰਬਿਤ

ਕਾਰਵਾਈ “ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ (ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ), ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ” ਅੱਗੇ ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਦੀ “ਸੰਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ” ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਉਪਯੋਗੀ ਸੂਚਕ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਵਿੱਚ “ਸੰਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ” ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ:

“ਉਹ ਅਦਾਲਤ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਜਿਸ ਅੱਗੇ, ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਜੇਕਰ;”

"28. ਸ਼ਬਦਾਂ “ਨਿਯੁਕਤ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਜੇਕਰ” 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ 36 ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨਿਯੁਕਤ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਕਿੱਥੇ ਹੁੰਦੀ, ਅਸੀਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼ਬਦ “ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ” ਦਾ ਅਰਥ “ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਜਾਂ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ” ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

29. ਅਸੀਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 89 ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਨਾ ਭੁੱਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਤਬਾਦਲਾ ਹੀ ਇੱਸ ਧਾਰਾ ਦਾ ਇਕੋ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸਾਰੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸਬੰਧੀ ਫਾਈਲਾਂ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨਿਯੁਕਤ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇ ਉਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਆਖਿਆ ਉਹ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇ ਨਾ ਕਿ ਉਹ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਉਲਝਣ ਜਾਂ ਪੇਚੀਦਗੀ ਜਾਂ ਭ੍ਰਮ ਪੈਦਾ ਕਰੇ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਵਿਅਵਹਾਰਿਕਤਾ ਨਾਲ, ਨਾ ਕਿ ਪੁਸਤਕੀ ਜਾਂ ਅਕੜੂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤਬਾਦਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ 36 ਮਾਮਲੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜਾਂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅੱਗੇ ਵਿਚਾਰਣਯੋਗ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਪੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

19. ਗੋਡਫਰੀ ਫਿਲਿਪਸ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜ, (2005) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 515, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸੱਤਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੀ ਸੂਚੀ 2 ਦੀ ਐਂਟਰੀ 62 ਵਿੱਚ "ਲਗਜ਼ਰੀ" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਸਿਟਰ ਅ ਸੋਸੀਅਸ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅੰਨ੍ਹਾਂ ਧੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

“77. ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ "ਲਗਜ਼ਰੀ" ਦੇ ਆਮ ਅਰਥ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘੱਟ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਨੋਰੰਜਨ, ਮਨੋਰੰਜਨ, ਜੂਆ ਅਤੇ ਸੱਟੇਬਾਜ਼ੀ, ਜੋ ਇਸ ਨਾਲ ਜੋੜੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ "ਨੋਸਿਟਰ ਅ ਸੋਸੀਅਸ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੇਨਬੋ ਸਟੀਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਸੀ.ਐਸ.ਟੀ. [(1981) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 141 : 1981 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਟੈਕਸ) 90] , ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 145 ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਟੇਟ ਆਫ ਬੰਬੇ ਬਨਾਮ ਹਸਪਤਾਲ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਭਾ [(1960) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 866 : ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1960 ਐਸ.ਸੀ. 610] ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਜਤਾਇਆ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੰਡਸਟ੍ਰੀਅਲ ਡਿਸਪਿਊਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(j) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨੀ ਸੀ ਜੋ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:

“2(j) ‘ਉਦਯੋਗ’ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੋਈ ਵੀ ਵਪਾਰ, ਵਪਾਰ, ਉਪਕ੍ਰਮ, ਨਿਰਮਾਣ ਜਾਂ ਮਾਲਿਕਾਂ ਦੀ ਬੁਲਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਬੁਲਾਈ, ਸੇਵਾ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ, ਹਸਤਕਲਾ, ਜਾਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਕਿਰਤ ਜਾਂ ਵਪਾਰ ਦੇ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।”

78. ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਰਥ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਆਈਟਮਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੀਮਿਤ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ

ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਹਸਪਤਾਲ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਭਾ ਮਾਮਲੇ [(1960) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 866 : ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1960 ਐਸ.ਸੀ. 610] , ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. ਪੰਨਾ 874) ਵਿੱਚ ਇਸ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:

"ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ noscitur a sociis ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਇਸੀ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਡਾ ਹੋ ਸਕੇ, ਉੱਥੇ ਇਹ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਪਯੋਗੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਵੱਡੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸੰਕੀਰਣ ਅਰਥ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਿੱਚ ਸੰਦਿਗਧ ਹੈ ਜਾਂ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਨਿਯਮ ਉਪਯੋਗੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵੱਡੇ ਅਰਥ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਸੰਦਿਗਧ ਹੈ; ਪਰ, ਜਿੱਥੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵੱਡੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਵਾਦੀ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।" (ਏ.ਆਈ.ਆਰ. ਪੰਨਾ 614, ਪੈਰਾ 9)

(ਮੂਲ ਵਿੱਚ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

79. ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ nositur a sociis ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਂਟਰੀ 62 ਵਿੱਚ "ਲਗਜ਼ਰੀ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਸੰਦਿਗਧ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

xxx xxx xxx

81. ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ noscitur a sociis ਦਾ ਅਧਿਕਤਮ ਇੱਕ ਧੋਖਾਦਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ "ਸੋਸਾਇਟਾਸ" ਜਿਸ ਨਾਲ "ਸੋਸੀ" ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ, ਜਾਣੇ ਨਾ ਜਾਣ ਜਾਣ ਜਾਂਦੇ ਹੋਣ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸਿਵਾਏ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਦੇ ਜੋ "ਸੋਸਾਇਟਾਸ" ਨੂੰ ਸੁਝਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਜੋਖਮ ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਇੱਥੇ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਰਗੇ "ਸਮੇਤ" ਦਾ ਜੋੜ ਪਰਿਯੋਜਨਾ ਦੇ ਸੋਸਾਇਟਾਸ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ "ਸਮੇਤ" ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਾਮਲ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਜਾਂ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

xxx xxx xxx

83. ਇਸ ਲਈ ਆਮ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਤੇ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਲਿਸਟ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 62 ਵਿੱਚ "ਲਗਜ਼ਰੀਜ਼" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਉਹ ਗਤੀਵਿਧੀ ਹੈ ਜੋ ਮਹਿੰਗੀ ਜਾਂ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਔਸਤ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਲਗਜ਼ਰੀ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ।"

20. ਵਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, (2015) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 502, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 364-ਏ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ "ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ" ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਏਜਸਡੈਮ ਜੈਨਰਿਸ ਨਾਲ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ, ਅੱਗੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"26. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਪਹਲੂ ਨਾਲ ਵਿਛੋੜਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 364-ਏ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ "ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ" ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨਾਲ ਏਜਸਡੈਮ ਜੈਨਰਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਸਿਰਫ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ। ਏਜਸਡੈਮ ਜੈਨਰਿਸ ਦਾ ਨਿਯਮ ਇੱਕ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਿਯਮ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਕਿ ਨਿਯਮ ਉਹਨਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਬਦ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ

ਜੀਨਸ ਕਲਾਸ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਆਮ ਸ਼ਬਦ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੜਾਅ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਲੱਭਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਇੱਕ ਜੀਨਸ ਕਲਾਸ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਉਹੀ ਰੰਗ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਜੀਨਸ ਲੱਭਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਏਜਸਡੈਮ ਜੈਨਰਿਸ ਦਾ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

27. ਸਿਧੇਸ਼ਵਰੀ ਕਾਟਨ ਮਿੱਲਜ਼ (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਇੰਡੀਆ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿੱਚ [(1989) 2 SCC 458 : 1989 SCC (ਟੈਕਸ) 297] M.N. ਵੈਂਕਟਚਲਿਆ, ਜੇ., ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਉਦੋਂ ਸੀ, ਨੇ ਮੂਲ ਤਰਕ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ejusdem generis ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ: (SCC p. 463, ਪੈਰਾ 14)

“14. ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਆਮ ਸ਼ਬਦ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਚਾਨਕ ਛੁੱਟ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਤੱਕ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਇੱਕ ਧਾਰਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਕੇਤ ਨਾ ਹੋਣ ਤੱਕ ਚਲਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਸੰਕੇਤ ਸੀਮਿਤ ਅਰਥ ਦੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਵਰਗ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਰਗ ਨਾ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਤਾਂ ਏਜਸਡੈਮ ਜੈਨਰਿਸ ਦਾ ਨਿਯਮ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਜਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ:

‘... ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਵਰਗ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਬਦ ਉਸ ਵਰਗ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਨਿਯਮ ਦੀ ਅਸਵੀਕ□ਤੀ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੀ ਅਪਣਾਈ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗੀ; ਜੇਕਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਬਦ ਵਰਗ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਤਾਂ ਨਿਯਮ ਦੀ ਅਪਣਾਈ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੀ ਅਸਵੀਕ□ਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗੀ।‘
[ਦੇਖੋ: ਸਟੈਚਿਊਟਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਈ.ਏ. ਡ੍ਰਾਏਡਜਰ ਦੁਆਰਾ ਪੰਨਾ 95 ਤੋਂ ਉਦਧ□ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫ੍ਰਾਂਸਿਸ ਬੈਨੀਅਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਸਟੈਚਿਊਟਰੀ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ, ਪੰਨੇ 829 ਅਤੇ 830.]

28. ਫ੍ਰਾਂਸਿਸ ਬੈਨੀਅਨ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀ ਸਟੈਚਿਊਟਰੀ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫੈਸਲੇ ਮੈਗਨਹਿਲਡ ਬਨਾਮ ਮੈਕਇੰਟਾਇਰ ਬ੍ਰੋਸ. & ਕੋ. [(1920) 3 ਕੇਬੀ 321] ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤ੍ਰਿਭੁਵਨ ਪਾਰਕਾਸ਼ ਨੈਯਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ [(1969) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 99], ਯੂ.ਪੀ. ਐਸ.ਈ.ਬੀ. ਬਨਾਮ ਹਰੀ ਸ਼ੰਕਰ ਜੈਨ [(1978) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 16 : 1978 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ&ਐਸ) 481], ਉਸ ਦੀ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ:(ਸਿੱਧੇਸ਼ਵਰੀ ਕਾਟਨ ਮਿਲਜ਼ ਕੇਸ [(1989) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 458 : 1989 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਟੈਕਸ) 297], ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰ. 464, ਪੈਰਾ 19)

‘19. ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਸ਼ਬਦ ਜੋ, ਇਸ ਖਾਸ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਧੀਨ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਅਤੇ ਸੀਮਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਇੱਕ ਜਨਸ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਜੋ ਕਈ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਜਨਸ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ।‘

29. ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਜੋੜੇ ਗਏ ਸੈਕਸ਼ਨ 364-ਏ ਨੇ ਕੇਵਲ ਦੋ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ “ਸਰਕਾਰ” ਜਾਂ “ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ”। ਸੰਸਦ ਨੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੀ ਜਨਸ ਕਲਾਸ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਨੇ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਹੀ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ “ਸਰਕਾਰ” ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਜਨਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ, ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਜੁਲਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕ੍ਰੇਜ਼ ਆਨ ਸਟੈਚਿਊਟ ਲਾ ਦੇ (7ਵੀਂ ਐਡਨ.) ਪੰਨਾ 181-82 ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪੈਸੇਜ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

“... ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਆਧੁਨਿਕ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ [ਅਸਕੁਇਥ ਦੁਆਰਾ, ਜੇ. ਐਲਨ ਬਨਾਮ ਐਮਰਸਨ (1944 KB 362 : (1944) 1 ਸਾਰੇ ER 344)] ਵਿੱਚ, ਹੈ 'ਐਜੂਸਡੇਮ ਜੈਨਰੀਸ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ'। ਨੂੰ ejusdem generis ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਜੀਨਸ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ। ਖਾਸ ਸ਼ਬਦ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਅੱਖਰ ਦੀਆਂ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਲਈ ਪਰ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਜਿਸਨੂੰ ਕਲਾਸ ਜਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ, ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ (ਹੁੱਡ-ਬਾਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਆਈਆਰਸੀ [(1946) 2 ਸਾਰੇ ER 768 (CA)]), ਪਰ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਸਪੀਸੀਜ਼ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਜੀਨਸ ਦਾ ਗਠਨ ਨਾ ਕਰੋ. (ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਟਾਊਨਜ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀ ਲਾਰਡ ਥੈਂਕਰਟਨ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਨਿਊਫਾਊਂਡਲੈਂਡ ਲਈ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ [(1939) 1 ਸਾਰੇ ER 423 (PC)]।) 'ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਸਕਦੇ ਹੋ', ਫਾਰਵੈਲ ਐਲਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ (ਟਿਲਮੈਨਸ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਨਟਸਫੋਰਡ ਲਿਮਿਟੇਡ [(1908) 2 KB 385 (CA)]), 'ਅਰਜ਼ੀ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ejusdem generis ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ', ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਬਦ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ ਵਿਆਪਕ ਆਪਣੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਦਾ. ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਜਿੱਥੇ ਏ ਸਥਾਨਕ ਐਕਟ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿ 'ਥੀਏਟਰ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ' 'ਮਨੋਰੰਜਨ' ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ ਕਿ ਕੀ ਏ 'ਮੌਜ-ਮੇਲਾ' ਜਿਸ ਲਈ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਕੋਈ ਫੀਸ ਨਹੀਂ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਐਕਟ. ਇਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਈਜੂਸਡੇਮ ਜੈਨਰੀਸ ਨਿਯਮ ਹੈ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ ਤੱਕ 'ਹੋਰ ਸਥਾਨਾਂ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਥੀਏਟਰਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ। ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਸੰਮਿਲਨ ਜਿਵੇਂ 'ਜਾਂ ਜੋ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ' ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। (ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਬਨਾਮ ਲੈਸਟਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ [(1910) 2 ਚ 359 : (1908-10) ਸਾਰੇ ER Rep Ext 1002]) ਨੈਸ਼ਨਲ ਐਸ.ਐਸ.ਐਨ. ਵਿੱਚ. ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ v. ਬੋਲਟਨ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ [1943 AC 166 : (1942) 2 ਸਾਰੇ ER 425 (HL)] ਲਾਰਡ ਸਾਈਮਨ ਐਲ.ਸੀ. ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਕੰਮਕਾਰ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੇ ਇੱਕ ਨਾਲ ਇੱਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਹੱਥੀਂ ਕਿਰਤ ਦੁਆਰਾ ਹੋਵੇ, ਕਲਰਕ ਕੰਮ 'ਜਾਂ ਹੋਰ' ਅਤੇ ਕਿਹਾ: 'ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ "ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ "ਐਜੂਸਡੇਮ ਜੈਨਰੀਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ: "ਹੱਥੀ ਕਿਰਤ" ਅਤੇ "ਕਲੇਰੀਕਲ ਕੰਮ" ਲਈ ਇਕੱਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਲਿਮਟਿਡ ਜੀਨਸ' ਅਤੇ ਇਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਰਾਈਟ ਨੇ ਕਿਹਾ: 'ਦ ejusdem generis ਨਿਯਮ ਅਕਸਰ ਉਪਯੋਗੀ ਜਾਂ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਹੈ ਸਿਰਫ਼ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਨਿਯਮ, ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ। ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ "ਜੀਨਸ" ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ "ਜੀਨਸ" ਇੱਕ ਮਾਲਕ ਨਾਲ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

30. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਗ੍ਰਾਸਿਮ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕਸਟਮ ਕਲੈਕਟਰ [(2002) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 297] ਵਿੱਚ ਇਸ ਪੈਸੇਜ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਉਦ੍ਧ□ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਕਿ ਚੈਪਟਰ 84 ਦਾ ਨੋਟ 1(ਅ) ਜੋ ਉਸ ਕੇਸ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੀ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਰਗ, ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜਾਂ ਜਾਤੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਆਮ ਸ਼ਬਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਇਜਸਦੇਮ ਜੈਨਰਿਸ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

xxx xxx xxx

“32. ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 364-ਏ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ “ਵਿਅਕਤੀ” ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਸੰਘ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮਿਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ। ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਸੁਰ, ਸੰਦਰਭ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ “ਵਿਅਕਤੀ” ਦੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸਭ ਇਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਬਦ “ਵਿਅਕਤੀ” ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਸਿਰਫ “ਸਰਕਾਰ” ਜਾਂ “ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਰਾਜ” ਜਾਂ “ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅੰਤਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ” ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨ ਦੀ।”

21. ਪਾਇਨੀਅਰ ਅਰਬਨ ਲੈਂਡ ਅਤੇ ਇੰਫਰਾਸਟ੍ਰਕਚਰ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ, (2019) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 416, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਨਿਯਮ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਸੰਯੋਜਨ “ਨੋਸਿਟਰ ਅ ਸੋਸੀਅਸ” ਵਿੱਚ ਸਮਾਏ ਹੋਏ ਹਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ:

“84. ਫਿਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 5(8)(ਐਫ) ਨੂੰ ਨੋਸਿਟਰ ਅ ਸੋਸੀਅਸ ਨਾਲ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਅ) ਤੋਂ (ਈ) ਅਤੇ (ਜੀ) ਤੋਂ (ਆਈ) ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਧਾਰਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿੱਤੀ ਲੈਣ-ਦੇਣਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਸਿਰਿਆਂ ਤੇ ਪੈਸਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ, ਫਿਰ ਵੀ, ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 5(8)(ਐਫ) ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬਾਕੀ “ਸਭ ਨੂੰ ਫੜਨ ਵਾਲਾ” ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹੋਰ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਭਾਵੇਂਕਿ, ਸੀ.ਈ.ਡੀ. ਬਨਾਮ ਕਾਂਤੀਲਾਲ ਤ੍ਰਿਕਮਲਾਲ [ਸੀ.ਈ.ਡੀ. ਬਨਾਮ ਕਾਂਤੀਲਾਲ ਤ੍ਰਿਕਮਲਾਲ, (1976) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 643 : 1977 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਟੈਕਸ) 90] ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਬਾਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਜਸਦੇਮ ਜੈਨਰਿਸ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰ. 655, ਪੈਰਾ 21)

“21. … ਅਸੀਂ ਵੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ “ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰ” ਸ਼ਬਦ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ “ਕਰਜ਼ਾ” ਨਾਲ ਇਜਸਦੇਮ ਜੈਨਰਿਸ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। “ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰ”, ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਜਸਦੇਮ ਜੈਨਰਿਸ ਨਿਯਮ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਰਾਦਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗ੍ਰੀਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। [ਸੈਕਸ਼ਨ 45(2)]। ਸਿੱਖਿਆਪ੍ਰਦ ਲੇਖਕ ਲਿਖਦਾ ਹੈ:

‘ਇਕ ਅਸਿਵਾਕਾਰ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਅਸਿਵਾਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਕੋਲ ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਇਹ ਅਧੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਧਾਰਾ 45(2) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇਕ “ਅਧਿਕਾਰ” ਹੈ। ਸ਼ਬਦਾਂ “ਕਰਜਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰ” ਤੇ ਈਜੁਸਡੇਮ ਜੈਨਰਿਸ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ “ਅਧਿਕਾਰ” ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾਇਰੇ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸ਼ਬਦ “ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਖਰਚੇ ਤੇ” ਇੱਕ ਸਧਾਰਣ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਹ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਖਾਤਮਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮਾਣਿਆ ਗਿਆ ਲਾਭ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ।’

85. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੁਬਰਮਣੀਅਮ ਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ [ਸੁਬਰਮਣੀਅਮ ਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ, (2016) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 221 : (2016) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 1], ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 291-93, ਪੈਰਾ 70-74)

“70. ਅਨੁਚਛੇਦ 19(2) ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜੋ ਦੂਜਾ ਪਹਲੂ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਿੰਦਾ, ਜੇ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ “ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ” ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ, ਦਾਅਵਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਬਦ “ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ” ਨੂੰ ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦ “ਨਿੰਦਾ” ਨੂੰ ਆਪਰਾਧਿਕਤਾ ਦੇ ਗੁਣ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਮਿਲਣ। ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਜਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 19 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਅਸਰ ਵਾਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਉਪਾਯ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਲੋਂ ਸਾਂਝੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਯੋਗ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸ਼ਬਦ “ਨਿੰਦਾ” ਨੂੰ ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸ਼ਬਦ ਹਨ “ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ” ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਾਰੰਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਓ, ਸੀਖਿਆ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ, ਨੇ ਚਤੁਰਾਈ ਨਾਲ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸ਼ਬਦ “ਨਿੰਦਾ” ਨੂੰ ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਨੋਸਿਟੂਰ ਏ ਸੋਸੀਅਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਨੁਚਛੇਦ 19(1)(ਅ) ਅਧੀਨ ਪਛਾਣੇ ਗਏ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਬਿਲਕੁਲ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਸ੍ਰੀ ਨਰਸਿਮਹਾ, ਸੀਖਿਆ ਏਐਸਜੀ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ “ਨਿੰਦਾ” ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਦੋਂ ਅਨੁਚਛੇਦ 19(2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਖਣਾ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਉੱਚੀ ਆਤਮਾ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਹਿਲੂਆਂ, ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ. ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ noscitur a sociis ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ

ਪਰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿਧਾਂਤ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਰੂਪਾਂਤਰ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਉਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ।

71. ਬੰਬਈ ਸਟੇਟ ਬਨਾਮ ਹਸਪਤਾਲ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਭਾ [ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਬਨਾਮ ਹਸਪਤਾਲ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਭਾ, ਏਆਈਆਰ 1960 ਐਸਸੀ 610: (1960) 2 SCR 866], ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ noscitur a sociis ਸਿਰਫ਼ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸ਼ਬਦ ਅਨੁਸਾਰੀ ਚੌੜਾ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਜਿੱਥੇ ਹੈ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੰਕੁਚਿਤ ਮਹੱਤਤਾ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਉਕਤ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਭਦਾਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਹ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵਿਆਪਕ ਆਯਾਤ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਹਨ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ; ਪਰ, ਜਿੱਥੇ ਵਰਤਣ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਬਦ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹਨ, ਦਾ ਨਿਯਮ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਦਬਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

72. ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਵਿਜੇ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿੱਚ [ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ. ਵਿਜੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ, 1988 Supp SCC 47], ਅਦਾਲਤ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਇੱਕ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਵਿਆਖਿਆ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਇੱਕ ਕਨੂੰਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਵਿਆਖਿਆ ਉਸ ਸੈਟਿੰਗ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕੁਝ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਉਕਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਆਰ.ਐਲ. ਅਰੋੜਾ ਬਨਾਮ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਾਜ ਯੂ.ਪੀ. [ਆਰ.ਐਲ. ਅਰੋੜਾ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ, (1964) 6 SCR 784 : AIR 1964 SC 1230] ਉਕਤ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ: (ਵਿਜੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੇਸ [ਬੈਂਕ ਆਫ ਭਾਰਤ ਬਨਾਮ ਵਿਜੇ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ, 1988 Supp SCC 47], SCC p. 51, ਪੈਰਾ 11)

‘11. ... ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ, ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਹਨ ਉਹ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਰਥ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਅਰਥ ਜਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਸੰਦਰਭ ਕਦੇ ਕਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਇਕੋ ਇੱਕ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਯਕੀਨੀ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

73. ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ, ਗੋਡਫਰੀ ਫਿਲਿਪਸ (ਭਾਰਤ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ [ਗੋਡਫਰੀ ਫਿਲਿਪਸ (ਭਾਰਤ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜ, (2005) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 515], ਉਕਤ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਨਿਯਮ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 550 ਅਤੇ 551, ਪੈਰਾ 81 ਅਤੇ 83)

‘81. ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨੋਸਕਿਟਰ ਅ ਸੋਸੀਅਸ ਦਾ ਮੈਕਸਿਮ ਇੱਕ ਧੋਖਾਧੜੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ "ਸੋਸੀਅਸ" ਜਿਸ "ਸੋਸੀਅਸ" ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜੋਖਮ ਤਾਂ ਤਬ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਕ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਸਿਰਫ ਨੇੜਤਾ ਹੀ "ਸੋਸੀਅਸ" ਨੂੰ ਸੁਝਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਜਿਥੇ ਇੱਥੇ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਾਂਗ "ਸਮੇਤ" ਦਾ ਜੋੜ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸੋਸੀਅਸ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਹਾ, ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ "ਸਮੇਤ" ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਾਮਲ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਜਾਂ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

***

83. ਇਸ ਲਈ ਆਮ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਲਿਸਟ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 62 ਵਿੱਚ "ਵਿਲਾਸਤਾਂ" ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਉਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਜੋ ਮਹਿੰਗੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਔਸਤ ਮੈਂਬਰ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਲਾਸਤਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਨਹੀਂ ਹਨ।'

74. ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰਾਈਮਰੀ ਟੀਚਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ [ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰਾਈਮਰੀ ਟੀਚਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ, (2004) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 755 : 2004 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ&ਐਸ) 306], ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨੋਸਕਿਟਰ ਅ ਸੋਸੀਅਸ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਜੋ ਸੰਸਦ ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਲਈ ਹੈ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ. ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਜਸਟਿਸ ਜੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਿਦ੍ਧਾਂਤ [(13ਵੀਂ ਐਡ., 2012) 509.] ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਲੇਖਕ ਨੇ ਗਜੇਂਦਰਗਡਕਰ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਪਸ਼ਟ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ:

‘ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ejusdem generis ਦੇ ਨਿਯਮ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ; ਬਲਕਿ, ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਨਿਯਮ ਪਹਿਲੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਹੈ। ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਗਜੇਂਦਰਗਡਕਰ, ਜੇ. ਨੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਸਮਝਾਇਆ ਹੈ:

“ਇਸ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਕਸਵੈਲ [ਮੈਕਸਵੈਲ, ਸਟੈਚਿਊਟਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ (11ਵੀਂ ਐਡ., 1962) 321.] ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਦੋ ਜਾਂ ਵੱਧ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਕਿ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ, ਨੂੰ ਇੱਕਠੇ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਰੰਗ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਯਾਨੀ ਕਿ ਜਿਆਦਾ ਆਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਸੀਮਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਘੱਟ ਆਮ ਨਾਲ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਹੈ।"'

ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਲੇਖਕ ਨੇ ਹੋਰ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਉਸ ਦੀ ਸੰਗਤੀ ਤੋਂ ਜਾਂਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਯਾਨੀ ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੁਰੰਤ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੋ ਜਾਂ ਵੱਧ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਕਿ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ, ਨੂੰ ਇੱਕਠੇ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਜੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਿਦ੍ਧਾਂਤ (8ਵੀਂ ਐਡ.) 379 Noscitur a sociis ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਤੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਇਹ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਉਸ ਥਾਂ ਤੇ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸੰਕੀਰਣ ਅਰਥ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ ਜਾਂ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ, ਕਿ ਨਿਯਮ ਦਾ noscitur a sociis ਉਪਯੋਗੀ ਹੈ।"

86. ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ noscitur a sociis ਇੱਕ ਸਿਰਫ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਬਾਕੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਕਿ "ਵਿੱਤੀ ਕਰਜ਼" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕੇ ਜੋ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 5(8) ਦੇ ਹੋਰ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਵੀ, ਇਸ ਲਈ, ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

22. ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਇਹ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ejusdem generis ਅਤੇ noscitur a sociis, ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਨਿਯਮ ਹਨ, ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸਪਸ਼ਟ ਅਰਥ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਚਾ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੇ ਉਹ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਬਾਕੀ ਵਾਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੈਚ-ਆਲ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੈਟਿੰਗ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਜੋ ਕੁਝ ਵਾਜਬੀ ਤੌਰ ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ

ਲੈਣ ਲਈ, noscitur a sociis ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਵਾਕ ਨੂੰ ਰੰਗਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦਾ ਉਦੇਸ਼

23. ਇਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਦੇਸ਼ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਾਂ। ਫਰਵਰੀ, 2020 ਦੀ ਦਿਵਾਲੀਆ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਧਾਰਾ 14 ਤੇ ਕੁਝ ਰੌਸ਼ਨੀ ਡਾਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 8.2 ਅਤੇ 8.11 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

“8.2 ਧਾਰਾ 14 ਅਧੀਨ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਦਿਵਾਲੀਆ ਹੱਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਦਿਵਾਲੀਆ ਹੱਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਿਤ ਸਮਾਪਤੀ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਇਕ ਚਲਦੇ ਫਿਰਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਰਹੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦਿਵਾਲੀਆ ਦੇ ਹੱਲ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੀ.ਆਈ.ਆਰ.ਪੀ. ਦੌਰਾਨ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਚਲਦੇ ਫਿਰਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਜੋਂ ਚਲਾਉਣਾ ਸਾਰੇ ਹਿੱਤਧਾਰਕਾਂ ਲਈ ਮੁੱਲ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਦਿਵਾਲੀਆ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੇ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਿਕੁਇਡੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰੀਆਰਗੈਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਯੂ.ਐਨ.ਸੀ.ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ.ਏ.ਲ ਗਾਈਡ ਨੋਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੀਆਰਗੈਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਰੀਆਰਗੈਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਘਾਟੇ ਵਾਲੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਠੇਕਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇ।”

xxx xxx xxx

“8.11. ਹੋਰ, ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਫਲ ਦਿਵਾਲੀਆ ਹੱਲ ਲਈ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਰੱਖਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਜਨਹਿੱਤ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ “ਪੈਸੇ ਦੇ ਦਾਵੇ ਜਾਂ ਰਿਕਵਰੀ” ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਤਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਦਾਵਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਜੋ ਸੰਪਤੀ ਲਈ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਗੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਅਤੇ ਤਾਤਕਾਲਿਕ ਜਨਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਨ, ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੌਰਾਨ ਵਾਤਾਵਰਣਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਜਨ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।”

ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 8.11 ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲਾ ਨੂੰ ਹੀ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਚਾਨਣ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 8.2 ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 14 ਵਰਗੇ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿਵਾਲੀਆਪਨ ਸੰਕਲਪ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਘਾਟਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਚਲਦੀ ਫਿਰਦੀ ਕੰਪਨੀ ਵਜੋਂ ਚਾਲੂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਹਿੱਤਧਾਰਕਾਂ ਲਈ ਮੁੱਲ ਵਧਾਉਣਾ ਹੈ। ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਆਪਣੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਹ ਲੈ ਸਕੇ ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅੰਤਤਃ ਇਸਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਬੀਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਹਿੱਤਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਏ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਾ ਵਿੱਚ ਸਵਿਸ ਰਿਬਨਜ਼ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, (2019) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 17 ਧਾਰਾ 14 ਲਈ raison d’être ਨੂੰ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 28 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

“28. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਧਿਆਨ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਪੁਨਰੁੱਤਥਾਨ ਅਤੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਤਰਲੀਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕੋਡ ਇੱਕ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜੋ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕ੍ਰੈਡਿਟਰਾਂ ਲਈ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਵਸੂਲੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾ ਹੋ ਕੇ। ਇਸ ਲਈ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਮੋਟਰਾਂ/ਜੋ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਕੇ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੰਕਲਪ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 14 ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਖੁਦ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੰਕਲਪ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਕਲਪ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਾਂ ਦੇ ਭੀਤਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਘਟਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸਾਰੇ ਕ੍ਰੈਡਿਟਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੰਕਲਪ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਪੂਰੀ ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਆਪਣੀ ਉਦਮੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਅੰਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਜਿਊਂਦਾ ਕਰ ਸਕੇ।”

24. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਇੱਕ ਅਰਧ-ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਜੋ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਦੁੱਗਣਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦਿਵਾਲੀਆਪਨ ਸੰਕਲਪ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਉੱਤੇ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ, ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੀ ਰਕਮ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 138 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਸਰ ਵਿੱਚ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦਿਵਾਲੀਆਪਨ ਸੰਕਲਪ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਉੱਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਮਿਲਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਨੋਸਿਟਰ ਅ ਸੋਸੀਅਸ ਜਾਂ ਏਜਸਡੈਮ ਜੈਨਰਿਸ ਨੂੰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਕੇ "ਕਾਰਵਾਈਆਂ" ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਸਮਾਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

25. ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਸੈਕਸ਼ਨ 14(1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੌਰਾਨ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਤਬਾਦਲਾ, ਬੰਧਕ, ਵਿਲੇਖਣ, ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਵੀ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 138 ਅਧੀਨ ਦੇਣਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੇਣਦਾਰੀ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 14(1) ਦੇ ਜਾਲ ਤੋਂ ਬਚ ਨਿਕਲੇਗੀ। ਜਦਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 14(1)(ਅ) ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀਆਂ ਮੌਦਰਿਕ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 14(1)(ਬੀ) ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕੱਠੇ, ਇਹ ਦੋ ਧਾਰਾਵਾਂ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੌਰਾਨ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਇੱਕ ਚਲਾਉਣ ਯੋਗ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕੇ ਤਾਂ ਜੋ ਅੰਤਤਃ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਸ ਢਾਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਦਰਾੜ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗੀ, ਦੇਖਦਿਆਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਣ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 14

26. ਬਾਕੀ, ਜਦ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਫਰਮਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੇ ਭਾਗ III ਵਿੱਚ, ਜੋ

ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਭਾਈਵਾਲੀ ਫਰਮਾਂ ਲਈ ਦਿਵਾਲੀਆਪਨ ਅਤੇ ਦਿਵਾਲੀਆ ਹੱਲ ਨਾਲ ਨਿਬੜਨ ਲਈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 81, ਜੋ ਕਿ ਅਧਿਆਇ II ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ "ਤਾਜ਼ਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ" ਦਾ ਟਾਈਟਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

“81. ਤਾਜ਼ਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਆਰਡਰ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ।—(1) ਜਦੋਂ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 80 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ-ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਉਸ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੇ ਅਸਰ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ, ਜੋ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ।

(2) ਅੰਤਰਿਮ-ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੌਰਾਨ,—

(i) ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਜ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਰੁਕੀ ਹੋਈ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ; ਅਤੇ

(ii) ਕੋਈ ਵੀ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਅਜਿਹੇ ਕਰਜ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

(3) ਸੈਕਸ਼ਨ 80 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਅਜਿਹੇ ਫਾਰਮ ਅਤੇ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਫੀਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(4) ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਿਤ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਨਾਮਤਃ—

(a) ਮਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਕਾਇਆ ਸਾਰੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੇਰਵਿਆਂ ਸਮੇਤ ਉਕਤ ਦਰਖਾਸਤ ਦਾ ਹਰੇਕ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ, ਉਸ 'ਤੇ ਦੇਣਯੋਗ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਰੇਕ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ ਬਕਾਇਆ;

(ਬੀ) ਕਰਜ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਦੇਣਯੋਗ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਦਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ;

(c) ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਸੂਚੀ;

(d) ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਦਾ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਪਰਿਵਾਰ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ;

(e) ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;

(f) ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਰਨ;

(g) ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਜੋ, ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ;

(ਐਚ) ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਿ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਅਧੀਨ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਯੋਗ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਪਿਛਲਾ ਤਾਜ਼ਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।”

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੈਕਸ਼ਨ 85 ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਪਾਰਟ III ਦੇ ਚੈਪਟਰ II ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਆਈਬੀਸੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

“85. ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਾ ਅਸਰ।—(1) ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ, ਸਾਰੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੀ ਅਵਧੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

(2) ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ—

(ਕ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਜ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ;

(ਖ) ਸੈਕਸ਼ਨ 86 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਜ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ।

(3) ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ, ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ—

(ਕ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਜਾਂ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ, ਗਠਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ;

(ਖ) ਆਪਣੀਆਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣਾ ਜਾਂ ਵਿਲੀਨ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ;

(ਗ) ਆਪਣੇ ਵਪਾਰਕ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਧੀਨ ਹੈ;

(ਘ) ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੀਮਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿੱਤੀ ਜਾਂ ਵਪਾਰਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਕੱਲੇ ਜਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਧੀਨ ਹੈ;

(ਙ) ਜੇਕਰ ਉਹ ਵਪਾਰਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਨਾਮ ਸੈਕਸ਼ਨ 84 ਅਧੀਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਾਮ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ;

(ਚ) ਬਿਨਾਂ ਅਦਾਲਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਯਾਤਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ।

(4) ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉਸ ਸਮੇਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਇੱਕ ਸੌ ਅੱਸੀ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਬ ਤੱਕ ਕਿ ਧਾਰਾ 91 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੁਕਮ ਰੱਦ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।"

27. ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 85 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਧਾਰਾ 85 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਕੇਵਲ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਪਰ ਧਾਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਵਿਸ਼ਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 14(3)(ਏ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਪਵਾਦ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ਾ ਉੱਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ "ਲੈਣ-ਦੇਣ" ਧਾਰਾ 14(1) ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। "ਲੈਣ-ਦੇਣ", ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ, "ਕਰਜ਼" ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 14(1)(ਏ) ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ "ਕਾਰਵਾਈਆਂ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ "ਕਾਨੂੰਨੀ" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਗੇਤਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਫਰਮਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 96 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 101 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਫਰਮਾਂ ਦੀ ਦਿਵਾਲੀਆ ਹੱਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਾਲੇ ਭਾਗ III ਦੇ ਅਧਿਆਇ III ਵਿੱਚ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹਨ, ਉਸੇ ਸ਼ਬਦ, ਭਾਵ "ਕਰਜ਼ਿਆਂ" ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 85 ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਧਾਰਾਵਾਂ 96 ਅਤੇ 101 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ:

"96. ਅੰਤਰਿਮ-ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ।—(1) ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 94 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 95 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ—

(ਏ) ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ-ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗਾ ਸਾਰੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਤੇ

ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ

(ਬੀ) ਅੰਤਰਿਮ-ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ—

(ਆਈ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਜ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਰੁਕੀ ਹੋਈ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ; ਅਤੇ

(ਦੂਜੀ) ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਕਰਜ਼ਦਾਤਾਓਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਜ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(2) ਜਿੱਥੇ ਅਰਜ਼ੀ ਕਿਸੇ ਫਰਮ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਅੰਤਰਿਮ-ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।

(3) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਉਹਨਾਂ ਲੈਣ-ਦੇਣਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵਿੱਤੀ ਖੇਤਰ ਰੈਗੂਲੇਟਰ ਦੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਨਾਲ ਸੂਚਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।"

"101. ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ।—(1) ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 100 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਸਾਰੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਇੱਕ ਸੌ ਅੱਸੀ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਤ ਤੇ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਧਾਰਾ 114 ਅਧੀਨ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਜਨਾ ਉੱਤੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

(2) ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੌਰਾਨ—

(a) ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਜ਼ ਸਬੰਧੀ ਲੰਬਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਹੋਇਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ;NONE

(b) ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਜ਼ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ; ਅਤੇNONE

(c) ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਆਪਣੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਤਬਾਦਲਾ, ਵਿਛੋੜਾ, ਬੋਝ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ;NONE

(3) ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 96 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਸਬੰਧੀ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਇੱਕ ਫਰਮ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਫਰਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।

(4) ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਉਹਨਾਂ ਲੈਣ-ਦੇਣਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵਿੱਤੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਿਯਮਕ ਦੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਨਾਲ ਸੂਚਿਤ ਕਰ ਦੇਵੇ।"

ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਜ਼ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ, ਇਸਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਧਾਰਾ 138 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਧਾਰਾ 138 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ "ਸਬੰਧੀ" ਕਰਜ਼ ਦੇ। "ਸਬੰਧੀ" ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜੋ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ – ਦੇਖੋ ਮੈਕਵਾਰੀ ਬੈਂਕ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਲਪੀ ਕੇਬਲ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ., (2018) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 674 (ਪੰਨਾ 709 ਤੇ) ਅਤੇ ਗਿਰਿਰਾਜ ਗਾਰਗ ਬਨਾਮ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ., (2019) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 192 (ਪੰਨੇ 202-203 ਤੇ)। ਇਸ ਨਾਲ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜੋ ਕਰਜ਼ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਨਾਲ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ।

28. ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 14 ਇੱਕ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੈਣ-ਦੇਣਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾਵਾਂ (a) ਤੋਂ (d) ਵਿੱਚ ਉਲ੍ਲੇਖਿਤ ਹੈ, ਕਰਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਲੈਣ-ਦੇਣਾਂ ਸਮੇਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾਵਾਂ 81, 85, 96, ਅਤੇ 101 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ, ਧਾਰਾ 14(1)(d) ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ ਤੇ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਿੱਥੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਫਰਮਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ, ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਸੰਪਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ, ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, "ਕਾਰਵਾਈਆਂ" ਦੇ ਇਜ਼ਹਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਘਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੰਦਰਭ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਉੱਚਿਤ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੈਣ-ਦੇਣਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਸਬੰਧਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਇਸ ਇਜ਼ਹਾਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣਗੀਆਂ।

29. ਵੀ. ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਧਾਰਾ 14 ਨੂੰ ਧਾਰਾਵਾਂ 96 ਅਤੇ 101 ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

“26. ਅਸੀਂ ਵੀ ਇਸ ਰਾਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾਵਾਂ 96 ਅਤੇ 101 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 14 ਨਿੱਜੀ ਗਾਰੰਟਰਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਜਦੋਂ ਭਾਗ III ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਜ਼ ਦੇ ਬਕਾਏ ਸਬੰਧੀ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ-ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਜਾਂ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਹੈ, ਜੋ ਨਿੱਜੀ ਗਾਰੰਟਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਭਾਗ III ਅਧੀਨ ਦਿਵਾਲੀਆਪਨ ਸੰਕਲਪ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੂਜੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਕਹੀਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਰਜ਼ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾਵਾਂ 14 ਅਤੇ 101 ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਅੰਤਰ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਲਈ ਹੈ।

26.1. ਧਾਰਾ 14 ਸਿਰਫ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਕਾਏ ਕਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਸੀਮਿਤ ਦੇਣਦਾਰੀ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਨਿੱਜੀ ਗਾਰੰਟੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਕੋਡ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗਾਰੰਟਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਬਕਾਏ ਕਰਜ਼ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਵੈ-ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਵਿਸ਼ਾਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ। ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 14 ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਹੜੇ ਫਰਮਾਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕਰਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਗਾਰੰਟੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅਸੀਮਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਗਾਰੰਟਰ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਜਾਣ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ — ਅਕਸਰ ਇਹ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਦੋਸਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਧਾਰਾ 101 ਵਿੱਚ ਉਲ੍ਲੇਖਿਤ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਕਰਜ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ।”

ਇਹ ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਜਦੋਂ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵੇਖੀਆਂ ਜਾਣ, ਸਹੀ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਕੇਸ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜਦਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ/ਫਰਮਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਆਈਬੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 32ਏ ਵਿੱਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧ

30. ਸ਼੍ਰੀ ਮਹਿਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੀ ਧਾਰਾ 32A(1) 'ਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ IBC, ਜਿਸਨੂੰ ਦਿਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਦਿਵਾਲੀਆ ਕੋਡ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2020, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਧਾਰਾ 32ਏ(1) ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੇਗਾ ਕਿ "ਮੁਕੱਦਮੇ" ਜੋ ਕਿ ਦੌਰਾਨ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਰਿਣਦਾਤਾ

ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੀਵਾਲੀਆਪਨ ਹੱਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧੀਨ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਲਈ, ਹੇਠ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138/141 ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੀਵਾਲੀਆਪਨ ਹੱਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਮੋਰਟੋਰੀਅਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ IBC ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ। ਦੀ ਧਾਰਾ 32A(1) IBC ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

“32 ਏ. ਪੁਰਾਣੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਆਦਿ।—(1) ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਕੋਡ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕੁਝ ਵੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਪਰਾਧ ਦਿਵਾਲੀਆ ਹੱਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਸੰਕਲਪ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ 31 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜੇਕਰ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਪਲਾਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਰਿਣਦਾਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਹੀਂ ਸੀ-

(a) ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੋਟਰ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਰਿਣਦਾਤਾ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਬੰਧਤ ਪਾਰਟੀ; ਜਾਂ

(ਬ) ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਂਚ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ, ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ ਜਾਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪੇਸ਼ ਜਾਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦਿਵਾਲੀਆਪਨ ਰੈਜੋਲਿਊਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਅਭਿਯੋਗ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਰੈਜੋਲਿਊਸ਼ਨ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ:

ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਸੀਮਿਤ ਦੇਣਦਾਰੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਐਕਟ, 2008 (2009 ਦੀ 6) ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਉਪਬੰਧ (ਜੇ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ “ਨਿਯੁਕਤ ਭਾਗੀਦਾਰ” ਜਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਐਕਟ, 2013 (2013 ਦੀ 18) ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਉਪਬੰਧ (60) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ “ਡਿਫਾਲਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ”, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਵਪਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਭਿਯੋਜਿਤ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਹੋਣ ਲਈ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ।

xxx xxx xxx”

31. ਧਾਰਾ 32A ਦੇ ਅਧਿਨਿਯਮਨ ਦਾ ਕਾਰਣ ਫਰਵਰੀ, 2020 ਵਿੱਚ ਇੰਸੋਲਵੈਂਸੀ ਲਾਅ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

“17. ਸੀ.ਆਈ.ਆਰ.ਪੀ. ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ

17.1. ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੀ.ਆਈ.ਆਰ.ਪੀ. ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 'ਤੇ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅੰਤਰਿਮ ਰੈਜੋਲਿਊਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਨਾਲ ਵੇਸਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲਾ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਬੋਰਡ ਆਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰਜ਼ ਜਾਂ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਮੁਅੱਤਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਅੰਤਰਿਮ ਰੈਜੋਲਿਊਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਦੁਆਰਾ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਧਾਰਾ 29A, ਧਾਰਾ

35(1)(ਐਫ) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਸੀ.ਆਈ.ਆਰ.ਪੀ. ਅਤੇ ਲਿਕੁਇਡੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਰੈਜੋਲਿਊਸ਼ਨ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇਣ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਖਰੀਦਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਕੋਡ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਫ ਬ੍ਰੇਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੂਪ ਸੀ.ਆਈ.ਆਰ.ਪੀ. ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਰੈਜੋਲਿਊਸ਼ਨ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਵੀ ਰੈਜੋਲਿਊਸ਼ਨ ਜਾਂ ਲਿਕੁਇਡੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਹੱਥ ਬਦਲ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਸੰਪਤੀ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ।

17.2. ਪਰੰਤੂ, ਸੀ.ਆਈ.ਆਰ.ਪੀ. ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਸਫਲ ਹੱਲ ਜਾਂ ਲਿਕੁਇਡੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ, ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸਮੇਤ, ਸੀ.ਆਈ.ਆਰ.ਪੀ. ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪਰਾਧਾਂ ਸਬੰਧੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਅਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੱਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਤਾ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸਫਲ ਬੋਲੀਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਣ।

ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਹੱਲ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ

17.3. ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਸੰਭਾਵੀ ਹੱਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਭਰਮ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਸੀ.ਆਈ.ਆਰ.ਪੀ. ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੇ.ਐਸ.ਡਬਲਿਊ. ਸਟੀਲ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਹਤਾਂ ਅਤੇ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਇਸਨੇ ਅਦਾਲਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਹੱਲ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਇੱਕ ਅਨੁਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਗੀ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰਾਹਤ ਦੇ ਬਿਨਾਂ, ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੀਰਘਕਾਲਿਕ ਵਿੱਚ, ਸੰਭਾਵੀ ਹੱਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਤਾ ਹੱਲ ਯੋਜਨਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਿਰੁੱਤਸਾਹਿਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਵੀ ਚਿੰਤਤ ਸੀ ਕਿ ਹੱਲ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਔਸਤਨ ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧੀਨ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਭਾਵੀ ਹੱਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਤਾ ਜੋ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਅਸਮਾਨਤਾ ਕਾਰਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਡਰ ਕਾਰਨ ਖਰਾਬ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕਾਈ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ ਭਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਖਤਰਾ, ਸੰਭਾਵੀ ਹੱਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੇ ਸਫਲ ਟੇਕਓਵਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਘੱਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

17.4.ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਡ ਦੇ ਮੁੱਲ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਨੂੰ, ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਮੇਤ ਜੋ ਆਪਣੀ ਬੈਲੈਂਸ ਸ਼ੀਟ ਉੱਤੇ ਐਨ.ਪੀ.ਏ.ਜ਼ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਕੋਡ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਘਾਟਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਬੱਧ ਹਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਕੇਸ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਜਨਤਕ ਦਿਲਚਸਪੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਦੋ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

xxx xxx xxx

17.6.ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਜਿਸ ਨੇ ਸੀ.ਆਈ.ਆਰ.ਪੀ. ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਹੋਣ, ਅਤੇ ਉਸ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਜੋ ਹੱਲ ਹੋ ਕੇ ਇੱਕ ਅਸੰਬੰਧਿਤ ਹੱਲ ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੀ.ਆਈ.ਆਰ.ਪੀ. ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਦਾ ਪਿਛਲੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਿਛਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਜਬ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਅਪਰਾਧ

ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਣ, ਜਾਂ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਪ੍ਰਮੋਟਰ ਜਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 29ਏ ਅਧੀਨ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋਣ।

17.7.ਇਸ ਲਈ, ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਹੱਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੀ.ਆਈ.ਆਰ.ਪੀ. ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਬ ਤੱਕ ਕਿ ਸਫਲ ਹੱਲ ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਸਬੰਧਤ ਪਾਰਟੀ, ਪ੍ਰਮੋਟਰ ਜਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ।

17.8.ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ, ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਵਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਰਹਿਣਗੇ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

32. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਮਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ, 2021 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ 30, ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਸ਼ਾਹਦਾ ਕੀਤਾ:

"280. ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 32A ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸ਼ਤਰਾਂ ਦੇ ਹਨ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਡ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਕੋਡ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਤਜਰਬੇ, ਸਾਰੇ ਹਿੱਤਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੋਲੀਦਾਤਾਓਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਨਦਿਆਂ ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੀ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਸੂਝਬੂਝ ਨਾਲ ਸੋਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਗਲਤ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਚ ਨਿਕਲਣ। ਉਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਆਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਖ਼ਾਤਮਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਅਤੀਤ ਨਾਲ ਸਾਫ਼ ਬ੍ਰੇਕ ਕਰ ਸਕਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰ ਸਕਣ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇੱਕ ਆਰਥਿਕ ਉਪਾਯ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸੀ.ਆਈ.ਆਰ.ਪੀ. ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਿਨੈ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਿਨਾ ਸ਼ੱਕ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤਰਕ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਨਮਾਨੀਅਤਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ।"

33. ਧਾਰਾ 32A ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾ 14(1)(a) ਦੀ ਸੱਚੀ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 32A ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੋਰਟੋਰੀਅਮ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਧਾਰਾ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਆਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਖ਼ਾਤਮਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਹੱਲ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੀਤ ਨਾਲ ਸਾਫ਼ ਬ੍ਰੇਕ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰ ਸਕੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇੱਕ ਮੋਰਟੋਰੀਅਮ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਆਪਰਾਧਿਕ ਜਾਂ ਸਿਵਲ, ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸ਼ੈਡੋ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਮੋਰਟੋਰੀਅਮ ਦੀ ਅਵਧੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਠਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ, ਧਾਰਾ 32A(1) ਸਿਰਫ਼ ਮੋਰਟੋਰੀਅਮ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 32A ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਮੁੱਲ ਵਧਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਆਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ

ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਰਿਕਵਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ, ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਅਸ਼ਲੀਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਿਖ

ਇੱਥੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਅਧੀਨ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟਾਂ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਨਿੱਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ। ਜੇਕਰ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 32A(1) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ "ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ" ਧਾਰਾ 32A(1) ਅਧੀਨ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(d) ਅਧੀਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਘਟਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 32A(1) ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿੱਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਸਾਰੇ ਅਭਿਯੋਗ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਧਾਰਾ 32A(1) ਨੂੰ ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇਣਦਾਰ ਲਈ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦਿਵਾਲੀਆਪਨ ਰਿਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਧਾਰਾ 138 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ, ਜਦੋਂ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੀ ਅਵਧੀ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਯੋਜਨਾ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇਣਦਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ।

34. ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਧਿਆਨ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇਣਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦਿਵਾਲੀਆਪਨ ਰਿਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਅੰਤ ਦੇ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 32A(1) ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਮਹਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਧਾਰਾ 14 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਧਾਰਾ 138/141 ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦੇਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 32A(1) ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮਾਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਆਈਬੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 32A(1) ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਵਿੱਚ ਟਕਰਾਅ ਹੈ, ਇਹ ਟਕਰਾਅ ਸਾਂਝੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਵਾਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਹੋਣ, ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦੇ ਖਰਚੇ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਸੀਮਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 32A(1) ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਵਿੱਚ "ਅਭਿਯੋਗ" ਦਾ ਭਾਵ ਠੀਕ ਠੀਕ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਹੈ ਜਾਂ ਤੋਂ ਜਾਂ ਇੱਕ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇਣਦਾਰ ਖਿਲਾਫ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 138/141 ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਅਰਧ-ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਈਬੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਹਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 32A ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ, ਜੋ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇਣਦਾਰ ਖਿਲਾਫ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਭਿਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇਣਦਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਕਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਚੈਪਟਰ XVII ਅਧੀਨ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਕੁਦਰਤ

35. ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੇ ਚੈਪਟਰ XVII ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 138 ਤੋਂ 142 ਨੂੰ 1988 ਦੇ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਚੈਪਟਰ XVII ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 138 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

“138. ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਧਨ ਦੀ ਅਪਰਯਾਪਤਾ, ਆਦਿ ਕਾਰਨ ਚੈੱਕ ਦਾ ਅਸਮਰਥਨ।—ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਬੈਂਕਰ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਗਈ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਧਨ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਖਾਤੇ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਚੈੱਕ, ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਸ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਖੜੇ ਧਨ ਦੀ ਰਕਮ ਚੈੱਕ ਨੂੰ ਮਾਨਣ ਲਈ ਅਪਰਯਾਪਤ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਬੈਂਕ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਝੌਤੇ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਖਾਤੇ ਤੋਂ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਾਰਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਦੋ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਦੁੱਗਣੇ ਤੱਕ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ—

(a) ਚੈੱਕ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਖਿੱਚੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ, ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ;

(b) ਚੈੱਕ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨੀ ਜਾਂ ਚੈੱਕ ਦਾ ਉਚਿਤ ਧਾਰਕ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਬੈਂਕ ਵੱਲੋਂ ਚੈੱਕ ਦੇ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਣ ਦੇ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਚੈੱਕ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਕੇ ਕਹੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(c) ਅਜਿਹਾ ਚੈੱਕ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲਾ ਉਕਤ ਨੋਟਿਸ ਮਿਲਣ ਦੇ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨੀ ਨੂੰ ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਚੈੱਕ ਦੇ ਉਚਿਤ ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਉਕਤ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ।—ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, "ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦੇਣਦਾਰੀ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦੇਣਦਾਰੀ ਹੈ।"

36. ਸੈਕਸ਼ਨ 138 ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੇਮਿੰਗ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋਰ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇਣਦਾਰੀ ਹੈ ਹੁਣ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਲਈ ਧਨ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 138 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦੇਣਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦੇਣਦਾਰੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 138 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ, ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਦੁੱਗਣੇ ਤੱਕ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪੀੜਤ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਖਰਚੇ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਨਾਗਰਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਸੈਕਸ਼ਨ 138 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਚੈੱਕ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪਰੋਵੀਸੋ ਇੱਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਚੈੱਕ ਦੇ ਦਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਮੌਕਾ, ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਦਰਾਜ਼ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਏ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਨੋਟਿਸ, ਦੁਬਾਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਗਲਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦਿਓ, ਪਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ.

37. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 139 ਅਧੀਨ, ਇਹ ਧਾਰਣਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਚੈੱਕ ਦਾ ਧਾਰਕ ਚੈੱਕ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਰਜ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ, ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ, ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ, ਤੱਥ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ, ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ (ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਚਿਤ ਸੰਦੇਹ ਤੋਂ ਪਰੇ ਨਹੀਂ) ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਧਾਰਾ 140 ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚੈੱਕ ਉਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ ਬੇਅਦਬੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਖਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ, ਮੈਨਸ ਰੀਆ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਅੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 141 ਫਿਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅੰਗ ਪੂਰੇ ਹੋਣ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਵਿਆਖਿਆ (ਅ) ਵਿੱਚ "ਕੰਪਨੀ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਰਮ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

38. ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾਵਾਂ 96 ਅਤੇ 101 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਇੱਕ ਫਰਮ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਾ 138/141 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਥੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ ਸ੍ਰੀ ਮਹਿਤਾ ਦੇ ਤਰਕਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ, ਉਸੇ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ, ਭਾਵ, ਧਾਰਾ 141, ਦੋ ਵੱਖਰੇ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲਣਗੇ - ਜਿਥੇ ਤੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰੀਰਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਜੋ ਸੀਮਿਤ ਦਾਇਤਵ ਭਾਗੀਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਜਿਥੇ ਤੱਕ ਇੱਕ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਫਰਮ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਜੋ ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 6 ਅਤੇ 101 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇੱਕ ਧਾਰਾ 138/141 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 141(1) ਅਧੀਨ, ਜਿਥੇ ਇੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰੀਰ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਾ 138 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦਿਵਾਲੀਆਪਨ ਸੰਕਲਪ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ, ਫਿਰ ਵੀ, ਉਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਇੱਕ ਫਰਮ ਖਿਲਾਫ, ਜੋ ਧਾਰਾਵਾਂ 96 ਅਤੇ 101 ਦੁਆਰਾ ਰੋਕੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ। ਇਹ ਚੌਂਕਾਊ ਨਤੀਜਾ ਸ੍ਰੀ ਮਹਿਤਾ ਦੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੈ, ਜੋ ਫਿਰ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਣਗਹਿਲੀ ਲਿਖਤ ਅਕੇਲੇ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਚੌਂਕਾਊ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ, ਧਾਰਾਵਾਂ 14 ਅਤੇ 96 ਅਤੇ 101 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਵਿਅਕਤੀਆਂ/ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਫਰਮਾਂ ਲਈ ਦਿਵਾਲੀਆਪਨ ਸੰਕਲਪ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰੀਰ/ ਫਰਮ/ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦੀ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਦੇ ਕਰਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸਫਲ ਸੰਕਲਪ ਹੋ ਸਕੇ - ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਆਉਣ ਦੁਆਰਾ; ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਫਰਮਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦੀ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ

ਆਪਣੇ/ਆਪਣੇ ਕਰਜ਼ੇ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਿਲੇਗਾ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਫਰਮ ਵਿਰੁੱਧ ਦਿਵਾਲੀਆ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦਾ।

39. ਧਾਰਾ 142 ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"142. ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੰਜੀਦਗੀ।—(1) ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, 1973 (2 ਦੇ 1974) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ,—

(a) ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਚੈੱਕ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨਕਰਤਾ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਚੈੱਕ ਦੇ ਉਚਿਤ ਧਾਰਕ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉੱਤੇ।

(b) ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਿਨ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਪ੍ਰੋਵਾਈਜ਼ੋ ਦੇ ਖੰਡ (ਸੀ) ਅਧੀਨ ਕਾਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉੱਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪਰਯਾਪਤ ਕਾਰਨ ਸੀ।

(c) ਮੈਟਰੋਪੋਲਿਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਪਹਿਲੀ ਕਲਾਸ ਦੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਏਗੀ।

(2) ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਸਿਰਫ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦਾ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇ,—

(a) ਜੇਕਰ ਚੈੱਕ ਖਾਤੇ ਰਾਹੀਂ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਬੈਂਕ ਦੀ ਸ਼ਾਖਾ ਜਿਥੇ ਭੁਗਤਾਨਕਰਤਾ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਧਾਰਕ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਖਾਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਸਥਿਤ ਹੈ; ਜਾਂ

(b) ਜੇਕਰ ਚੈੱਕ ਭੁਗਤਾਨਕਰਤਾ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਧਾਰਕ ਵੱਲੋਂ, ਖਾਤੇ ਰਾਹੀਂ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ, ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਬੈਂਕ ਦੀ ਸ਼ਾਖਾ ਜਿਥੇ ਖਾਤਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਖਾਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਸਥਿਤ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ।—ਖੰਡ (a) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਜਿਥੇ ਕਿਸੇ ਬੈਂਕ ਦੀ ਸ਼ਾਖਾ ਵਿੱਚ ਚੈੱਕ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਬੈਂਕ ਦੀ ਸ਼ਾਖਾ ਵਿੱਚ ਚੈੱਕ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਥੇ ਭੁਗਤਾਨਕਰਤਾ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਧਾਰਕ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਖਾਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।"

40. ਧਾਰਾ 142 ਦੀ ਸੱਥ ਪੜ੍ਹਾਈ ਮੁੜ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ CrPC ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਵਿਚਲਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ, ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਚੈੱਕ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨਕਰਤਾ ਜਾਂ ਚੈੱਕ ਦੇ ਉਚਿਤ ਧਾਰਕ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉੱਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ - ਪੀੜਿਤ। ਹੋਰ, ਧਾਰਾ 142(1)(b) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਮੁੜ ਇਹ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਕੁਦਰਤ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਿਨ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਪ੍ਰੋਵਾਈਜ਼ੋ ਦੇ ਖੰਡ (ਸੀ) ਅਧੀਨ "ਕਾਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ" ਉੱਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। "ਕਾਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਆਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਸਿਵਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। CrPC ਦਾ ਅਧਿਆਇ XIII, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾਵਾਂ 177 ਤੋਂ 189 ਤੱਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਇੱਕ ਅਧਿਆਇ ਹੈ ਜੋ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ "ਕਾਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਗੌਰਵਾਨਵਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ।

41. 2002 ਦੇ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਕਈ ਹੋਰ ਸੈਕਸ਼ਨ ਜੋੜੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੈਕਸ਼ਨ 143 ਅਧੀਨ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ 5,000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਸੰਖੇਪ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਮੁੜ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 5,000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ, ਅਸਮਾਨ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਸੰਖੇਪ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ, ਸੈਕਸ਼ਨ 357 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ, ਬਾਊਂਸ ਹੋਏ ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਦੁੱਗਣੇ ਤੱਕ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 144 ਅਧੀਨ, ਸੰਮਨਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਸਿਵਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤਰੀਕੇ ਵਾਂਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 62 ਤੋਂ 64 ਵਿੱਚ ਸਮਾਏ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੈਕਸ਼ਨ 145 ਅਧੀਨ, ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤਰੀਕੇ ਵਾਂਗ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਹਲਫਨਾਮੇ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਸਮਾਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ, ਸੈਕਸ਼ਨ 147 ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਯੋਗ ਹੋਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 320(2) ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।

42. 2018 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ, ਦੀ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈ ਵੱਲ ਇੱਕ ਹੋਰ ਝੁਕਾਅ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 143A ਅਤੇ 148 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੰਤਰਿਮ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇੱਥੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

“143-ਏ. ਅੰਤਰਿਮ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।—(1) ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਸਮਾਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, 1973 (2 ਦੇ 1974), ਅਦਾਲਤ ਜੋ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀਹੈਚੈੱਕ ਦੇ ਡਰਾਅਰ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ—

(ਕ) ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਟ੍ਰਾਇਲ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸੰਮਨ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਨੂੰਨਾ-ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਅਤੇNONE

(ਖ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਚਾਰਜ ਫਰੇਮ ਕਰਨ ਤੇ।NONE

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਅੰਤਰਿਮ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਵੀਹ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(3) ਅੰਤਰਿਮ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸੱਠ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਚੈੱਕ ਦੇ ਡਰਾਅਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਰਯਾਪਤ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(4) ਜੇਕਰ ਚੈੱਕ ਦਾ ਡਰਾਅਰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੀ ਰਕਮ, ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਬੈਂਕ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ, ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸੱਠ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਰਯਾਪਤ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(5) ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਦੇਣਯੋਗ ਅੰਤਰਿਮ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਇਸ ਨੂੰ ਫਾਈਨ ਵਜੋਂ ਵਸੂਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1973 (2 ਦੇ 1974) ਦੀ ਧਾਰਾ 421 ਅਧੀਨ ਹੋਵੇ।

(6) ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਲਗਾਏ ਗਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਰਕਮ ਜਾਂ ਰਕਮ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 357 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 (1974 ਦਾ 2), ਦੁਆਰਾ ਘਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਇਸ ਤਹਿਤ ਅੰਤਰਿਮ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਵਸੂਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਅਨੁਭਾਗ."

“148. ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲੇਟ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।—(1) ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1973 (2 ਦੇ 1974) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ ਲਈ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਰਾਅਰ ਦੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲੇਟ ਅਦਾਲਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਟ੍ਰਾਇਲ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਅਵਾਰਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇ ਵੀਹ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਹੋਵੇਗੀ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਦੇਣਯੋਗ ਰਕਮ ਧਾਰਾ 143-ਏ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੰਤਰਿਮ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਹੋਵੇਗੀ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਰਕਮ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸੱਠ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਰਯਾਪਤ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਤੀਸ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੋਰ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(3) ਅਪੀਲਾਤੀ ਅਦਾਲਤ ਅਪੀਲ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰਿਹਾਈ ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ:

ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਰਿਹਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਕਮ, ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਬੈਂਕ ਦਰ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ, ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸੱਠ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਰਯਾਪਤ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਤੀਸ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੋਰ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇਗੀ।"

43. ਅਧਿਆਇ XVII ਦੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨਾਲ, ਆਓ ਕੁਝ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ। ਸੀ.ਆਈ.ਟੀ. ਬਨਾਮ ਈਸ਼ਵਰਲਾਲ ਭਗਵਾਨਦਾਸ, (1966) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 190, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 132 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕੀਤਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:

"... 'ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਸਿਵਲ

ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਸਟੈਚਿਊਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਕ ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਣ 'ਤੇ ਮੌਤ, ਕੈਦ, ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਵਰਗੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼, ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਖਤਰਾ ਬਣੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲਈ ਆਦੇਸ਼, ਜਾਂ ਆਵਾਰਾਗਰਦੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਪਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਖੇਤਰ ਸਿਰਫ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਵਿੱਚ ਵਰਗੀਕ□ਤ ਕਰਕੇ ਸਮਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕੁਝ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ, ਅਤੇ ਵਕੀਲਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਸਰਤ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਰੰਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੋਂ, ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਹਤ ਮੰਗਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ ਸਟੈਚਿਊਟ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਰੈਵੇਨਿਊ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟੈਕਸਪੇਅਰ ਦੇ ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਹ ਟੈਕਸ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਦਾ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਜਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਟੈਕਸਪੇਅਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਜਿਹ

(ਪੰਨਾ 196-197)

"ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅੱਗੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਆਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ "ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈ" ਦੇ ਭਾਵ ਬਾਰੇ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ "ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈ" ਦਾ ਭਾਵ ਉਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋ, ਭਾਵੇਂ ਉਲੰਘਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਦੀ ਕਿਸਮ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 226 ਅਧੀਨ ਰਿਟ ਲਈ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ "ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈ" ਮੰਨੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੰਗ, ਉਲੰਘਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ: ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੈੱਟ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਰਿਟ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰ ਵਰਤਦੀ ਹੈ ਉਹ ਰਾਜਸਵ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਰਵਾਈ ਸਿਵਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਣਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਨਾਲ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਦੋ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹਨ: (ਅ) ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ, ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਫੈਸਲਾ, ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਟੈਕਸ ਰੈਫਰੈਂਸ ਵਿੱਚ ਸਲਾਹਕਾਰੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਲੇਖ 133 ਅਧੀਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਾਲ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਏ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ, ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ (ਬੀ) ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਤਬ ਸਿਵਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਜਦੋਂ ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਕਰਨ ਲਈ ਰਾਹਤ ਮੰਗੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੇਖ 133(1) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਰਟੀਫਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 132 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ "ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ" ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਰਾਜਸਵ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਲੇਖ 133(1) ਵਿੱਚ "ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈ" ਦਾ ਭਾਵ ਇੱਕ ਰਾਜਸਵ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਣਾਂ ਲਈ ਇਹ ਮਾਨਣਾ ਗਲਤ ਹੈ।"

(ਪੰਨਾ 199 ਤੇ)

ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਫਾਇਲਿੰਗ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਦੇ ਨਫਾਜ਼ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਇੱਕ ਰੈਵੇਨਿਊ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵੀ

ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 226 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਰਾਹਤਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਵਲ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਵੱਡੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 138 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਇੱਕ "ਸਿਵਲ ਭੇਡ" ਵਜੋਂ ਕਹਿਣਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ "ਆਪਰਾਧਿਕ ਭੇੜੀਏ" ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਰਾਜ ਦੀ ਵੱਡੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਸਿਰਫ ਪੀੜਤ ਵਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਲੋਂ ਇਥੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XVII ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

44. ਗੋਆਪਲਾਸਟ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਚੀਕੋ ਉਰਸੁਲਾ ਡੀ'ਸੋਜ਼ਾ, (2003) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 232, ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 138 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਉਦੇਸ਼ਿਤ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 3 ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪੋਸਟ-ਡੇਟ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਰੋਕਣ ਲਈ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖਣਾ ਜਾਂਚ ਕੇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੀ। ਉਹ ਨੇ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਵੱਲ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XVII ਵਿੱਚ। ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਵਸਤੂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਧਿਆਇ XVII ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 138 ਤੋਂ 142 ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਅਧਿਆਏ ਨੂੰ ਬੈਂਕਿੰਗ, ਪਬਲਿਕ ਫਾਈਨੈਂਸ਼ੀਅਲ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਲਾਅਜ਼ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ 1988 (1988 ਦਾ ਐਕਟ 66) ਬੈਂਕਿੰਗ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਵਪਾਰਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਧਨ ਬੈਂਕਿੰਗ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ। ਉਦਾਰੀਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਵਣਜ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਬੈਂਕਿੰਗ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ. ਵਿਸ਼ਵ ਵਪਾਰ ਬੈਂਕਿੰਗ ਕਾਰਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਨਕਦ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ. ਸੋਧ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਬੈਂਕਿੰਗ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਓ। ਇਸ ਲਈ, ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਐਕਟ ਦੇ 138 ਮੌਜੂਦਾ ਤੱਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਕੇਸ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਮੋਡ ਵਜੋਂ ਚੈੱਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਭੁਗਤਾਨ ਅਤੇ ਚੈੱਕ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਤਾ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ 'ਤੇ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ ਨਿਯਤ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਉਸਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਅਜਿਹੇ ਮੁਲਤਵੀ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਚੈੱਕ ਦਾ ਤਰੀਕਾ, ਉਸਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ- ਭੁਗਤਾਨ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਯੰਤਰਾਂ ਨੂੰ ਵਪਾਰਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਰੁਟੀਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਰੋਕਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਓ ਚੈੱਕਾਂ ਦਾ। ਅੱਜ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਨਕਦੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਲਗਭਗ ਅਲੋਪ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕ ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਵਪਾਰਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਯੰਤਰ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਪਲਾਸਟਿਕ ਮਨੀ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ, ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਅਜਿਹੇ ਯੰਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਮਜ਼ੋਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਤੋਂ 142 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਚੈੱਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਚਨਬੱਧਤਾਵਾਂ। ਇਹ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਝੁਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦੰਡ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 138 ਤੋਂ 142 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਸ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਇੱਕ ਢੰਗ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ। ਇੱਕ ਪੋਸਟ-ਡੇਟਿਡ ਚੈੱਕ ਆਪਣੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਗੁਆ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗਤਾ ਜੇਕਰ ਇਸਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਚੈਕ ਹੈ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਢੰਗ ਅਤੇ ਪੋਸਟ-ਡੇਟ ਕੀਤੇ ਚੈੱਕ ਹਨ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਏ ਪੋਸਟ-ਡੇਟ ਚੈੱਕ ਦਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਕੁਝ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਚੈੱਕ ਦੇ. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਚੈੱਕ ਦੇ ਦਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਲੈਣਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪੋਸਟ-ਡੇਟਿਡ ਚੈੱਕ ਦਾ। ਜੇਕਰ ਪੋਸਟ-ਡੇਟ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਕੇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ

ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ ਐਕਟ ਦੇ 138, ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ।

45. ਵਿਨੈ ਦੇਵੰਨਾ ਨਾਇਕ ਬਨਾਮ ਰਯੋਤ ਸੇਵਾ ਸਹਕਾਰੀ ਬੈਂਕ ਲਿਮਿਟੇਡ, (2008) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 305, ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਇਆ:

“16. ਧਾਰਾ 138 ਨੂੰ ਬੈਂਕਿੰਗ, ਪਬਲਿਕ ਫਾਈਨੈਂਸ਼ੀਅਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨਜ਼ ਅਤੇ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟ੍ਰੂਮੈਂਟਸ ਲਾਅ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1988 (ਐਕਟ 66 ਦੇ 1988) ਦੁਆਰਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਧਦੀ ਵਪਾਰ, ਵਪਾਰ, ਕਾਮਰਸ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਵਾਅਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿੱਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨੂੰ ਬੜਾਵਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਖਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚੈੱਕ ਦੇ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਆਸਥਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਚੈੱਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਤਰਤੀਬੀ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸਖਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

17. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕਸ ਟ੍ਰੇਡ & ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਇੰਡੀਅਨ ਟੈਕਨੋਲੋਜਿਸਟਸ & ਇੰਜੀਨੀਅਰਜ਼ (ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕਸ) (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ [(1996) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 739 : 1996 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 454] ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਧਾਰਾ 138 ਨੂੰ ਸਟੈਚਿਊਟ ਬੁੱਕ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਬੈਂਕਿੰਗ ਆਪਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿੱਚ ਆਸਥਾ ਅਤੇ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟ੍ਰੂਮੈਂਟਸ 'ਤੇ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਪਰਿਆਪਤ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂ ਇੱਸ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕਿ ਚੁਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟ੍ਰੂਮੈਂਟਸ ਦੇ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਬੈਂਕ ਆਪਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਬੜਾਵਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੈੱਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੰਯੋਜਨ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸੰਭਵਤਃ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟ੍ਰੂਮੈਂਟਸ (ਸੋਧ ਅਤੇ ਵਿਵਿਧ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ) ਐਕਟ, 2002 (ਐਕਟ 55 ਦੇ 2002) ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 147 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ। ਉੱਕਤ ਧਾਰਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:

"147. ਅਪਰਾਧ ਸੰਯੋਜਨ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ।—ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, 1973 (2 ਦੇ 1974) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਹਰ ਅਪਰਾਧ ਸੰਯੋਜਨ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ।"

46. ਦਾਮੋਦਰ ਐਸ. ਪ੍ਰਭੂ ਬਨਾਮ ਸਈਦ ਬਾਬਾਲਾਲ ਐਚ., (2010) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 663 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 147 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਯੋਜਨ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ। ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"10. ਹੁਣ ਤੱਕ, ਅਸੀਂ ਜ਼ਾਹਿਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 147 ਨਾਲ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:

"147. ਅਪਰਾਧ ਸੰਯੋਜਨ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ।—ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, 1973 (2 ਦੇ 1974) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਹਰ ਅਪਰਾਧ ਸੰਯੋਜਨ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਇਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਨਾਨ ਓਬਸਟੈਂਟੇ ਕਲੋਜ਼ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਸੰਯੋਜਨ ਧਾਰਾ 147 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ (ਇਥੇ "ਸੀਆਰਪੀਸੀ" ਕਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੀ ਧਾਰਾ 320 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਯੋਜਨਾ ਸਖਤ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860 ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮਤਲਬ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

11. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਧਾਰਾ 320 ਉਹ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੰਯੋਜਨ ਯੋਗ ਹਨ, ਯਾ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਰ ਕੇਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਨਾਲ। ਧਾਰਾ 320 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਉਹ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਗਿਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੰਯੋਜਨ ਯੋਗ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਉਹ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਨਾਲ ਸੰਯੋਜਨ ਯੋਗ ਹਨ।

12. ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881 ਦੀ ਧਾਰਾ 147 ਇੱਕ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਇਸੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੰਯੋਜਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ 320 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (9) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਮਾਨਿਆ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੌਰ ਤੇ ਛੋੜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ”। ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਸਾਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਅਪਰਾਧ ਵੀ ਸੰਯੋਜਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਚੂੰਕਿ ਧਾਰਾ 147 ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ 320(9) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰੇਗਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 147 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਾਨ ਓਬਸਟੈਂਟੇ ਕਲੋਜ ਹੈ।

xxx xxx xxx

“15. ਚੈੱਕ ਬਾਊਂਸ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੰਯੋਜਨ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਹਾਲੀਆ ਫੈਸਲਾ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕੇ.ਐਮ. ਇਬਰਾਹਿਮ ਬਨਾਮ ਕੇ.ਪੀ. ਮੁਹੰਮਦ [(2010) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 798 : (2010) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 921 : (2009) 14 ਸਕੇਲ 262] ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਥੇ ਕਬੀਰ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰ. 802, ਪੈਰਾ 13-14 ਵਿੱਚ):

“13. ਜਿਹੜੇ ਤੌਰ ਤੇ 1881 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 147 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾਨ ਓਬਸਟੈਂਟੇ ਕਲੋਜ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, 1881 ਐਕਟ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਧਾਰਾ 147 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦਾ ਕੋਡ ਸਬੰਧੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੰਯੋਜਨ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਓਵਰਰਾਈਡਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਵੇਗਾ। …

14. ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 147 ਅਧੀਨ ਬਣਾਈ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲੀ ਫੋਰਮ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈ ਸੰਪੂਰਣ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 147 ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲੀ ਪੜਾਅ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਵੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੰਯੋਜਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਨੁਸਾਰਵਾਰ, ਸਾਨੂੰ ਉਕਤ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 147 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 136 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦੇ।”

16. ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੰਯੋਜਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਾਯ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਬਿੰਦੂ ਉੱਤੇ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਅਕਾਦਮਿਕ ਟਿੱਪਣੀ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅੰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ [ਹਵਾਲਾ: ਕੇ.ਐਨ.ਸੀ. ਪਿੱਲੈ, ਆਰ.ਵੀ. ਕੇਲਕਰ ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, ਪੰਜਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ. (ਲਖਨਊ: ਈਸਟਰਨ ਬੁੱਕ ਕੰਪਨੀ, 2008) ਪੰ. 444 ਤੇ]:

"17.2. ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੰਯੋਜਨ.—ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਝੌਤਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਪੇਕਸ਼ਾਕ੍ਰਤ ਗੰਭੀਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਕੋਡ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਨਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਨੂੰ ਸੰਯੋਜਨ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਕੁਝ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਸੰਯੋਜਨ ਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ।"

17. ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਟਿੱਪਣੀ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ [ਹਵਾਲਾ: ਅਰੁਣ ਮੋਹਨ, ਧਾਰਾ 138, ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ

ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਸੁਧਾਰਾਂ ਵੱਲ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰ—ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿਮਸਖਲਨ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਾ (ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਲਾਅ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੋ. ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ, 2009) ਪੰਨਾ 5]:

"… ਹੋਰ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ, ਇੱਥੇ (ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ) ਸਜ਼ਾ ਬਦਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੈਸੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨੂੰ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਚੈੱਕ ਦੇ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ। ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਧਮਕੀ ਕੇਵਲ ਰਿਕਵਰੀ ਨੂੰ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਚੈੱਕ ਦੇ ਧਾਰਕ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਉਪਾਯ ਉਪਲਬਧ ਹਨ।

ਜੇ ਅਸੀਂ ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕਰੀਏ ਜੋ 'ਸਮਝੌਤਾ' ਜਾਂ 'ਸੁਲਝਾਇਆ' ਗਿਆ ਸੀ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜੋ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧੀ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧੇ, ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਗੇ ਕਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸੁਲਝਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਗਿਣਤੀ ਜਾਰੀ ਰਹੀ।"

18. ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਚੈੱਕਾਂ ਦੀ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਦੰਡਾਤਮਕ ਪਹਿਲੂ ਦੇ ਬਜਾਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। …"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪਾਲਣ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਜੇ.ਆਈ.ਕੇ. ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਅਮਰੀਕਲ ਵੀ. ਜੁਮਾਨੀ, (2012) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 255, ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ, ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ: "68. ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਣਾਂ ਦੇ ਉਕਤ ਬਿਆਨ ਦੀ ਇੱਕ ਝਲਕ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 320 ਉਪ-ਧਾਰਾ (9) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਗੈਰ-ਸੰਯੋਜਨ ਯੋਗ ਸੀ, ਹੁਣ ਸੰਯੋਜਨ ਯੋਗ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 147 ਦਾ ਅਸਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 320 ਸਬੰਧੀ ਸਟੈਚਯੂਟਰੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੰਯੋਜਨ ਦੇ ਢੰਗ ਅਤੇ ਢਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 147 ਕੇਵਲ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 320(9) ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰੇਗੀ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਮੋਦਰ ([2010] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 663 : (2010) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸਿਵਲ) 520 : (2010) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 1328] (ਦੇਖੋ ਪੈਰਾ 12) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਉਲਟ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।"

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਿਰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂਨ ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆ:

"78. ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 320 ਵਿੱਚ ਕੋਡੀਫਾਈਡ ਸਮਝੌਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਹੈ। ਆਮ ਕਾਨੂਨ ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੁਨਾਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਲਾਅ ਦੇ ਕੈਨੀ ਦੇ ਆਉਟਲਾਈਨਜ਼ (19ਵੀਂ ਐਡ., 1966) ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟ੍ਰੇਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: (ਪੰਨਾ 407, ਪੈਰਾ 422)

"422. ਦਯਾ ਦਿਖਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਵੇਚੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।—ਇਹ ਆਮ ਕਾਨੂਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੁਨਾਹ ਹੈ ਕਿ 'ਸਮਝੌਤਾ' ਕਰਨਾ (ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਕ ਗੁਨਾਹ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ); ਭਾਵ, ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਜਿਸਨੇ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਮੁੱਲ ਦੇ ਨਾਲ ਸੌਦਾ ਕਰਨਾ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਚੋਰ ਨੂੰ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ; ਪਰ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵਾਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਦਯਾ ਦਿਖਾ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਪਰ ਦਯਾ ਨੂੰ ਵੇਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਗੁਨਾਹ ਸਿਰਫ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਭਾਵੇਂ ਜੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਸਮਝੌਤਾ ਤੋੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਜਖਮੀ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਸਮੁੱਚੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਹੈ; ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਚੋਟ ਨਾ ਸਹੀ ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ

ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਰੋਕਾਰ ਨਾ ਹੋਵੇ।"

(ਮੂਲ ਵਿੱਚ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)79. ਰੱਸੇਲ ਉੱਤੇ ਅਪਰਾਧ (12ਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ) ਵੀ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ:

“ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਭਿਯੋਗ ਨਾ ਚਲਾਉਣ ਜਾਂ ਅਭਿਯੋਗ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਸਮਝੌਤੇ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਹਨ।”

(ਚੈਪਟਰ 22 — ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੰਧੀ, ਪੰਨਾ 339।)

80. ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਧੀ ਨੂੰ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਿਨਾਂ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਧੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

81. ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਦੋਂ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1861 ਨੂੰ ਅਧਿਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੰਧੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਅਗਲਾ ਕੋਡ 1872 ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 188 ਵਿੱਚ ਸੰਧੀ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੰਧੀ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਇਹ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਅਪਰਾਧ ਸੰਧੀਯੋਗ ਹਨ। ਕਿਹੜੇ ਅਪਰਾਧ ਸੰਧੀਯੋਗ ਹਨ, ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪੈਨਲ ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 214 ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਏ 1898 ਦੇ ਕੋਡ ਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 345 ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਸੰਧੀਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਪਰ ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ ਕੇਵਲ ਪੈਨਲ ਕੋਡ ਅਧੀਨ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੰਧੀ ਲਈ ਲਾਗੂ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੋਡ, ਜਿਸ ਨੇ 1898 ਦੇ ਕੋਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ, ਸੈਕਸ਼ਨ 320 ਨੂੰ ਸੰਧੀ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਵਾਲਾ ਹੈ।

82. ਸੈਕਸ਼ਨ 320 ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 320 ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਉਪ-ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੰਧੀ ਸਬੰਧੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੋਡ ਹਨ। ਇਹ ਸੰਧੀ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੈਰਾਮੀਟਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਇਸ ਤਰਕ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 147 ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੰਧੀ ਲਈ ਕੋਡ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 320 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੰਧੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਨਿਯਮਿਤ ਜਾਂ ਬੇਕਾਬੂ ਰਹਿ ਜਾਏਗੀ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਬੇਤੁਕੀ ਜਾਂ ਅਸਮਝ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇਗੀ ਸਗੋਂ ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4(2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੰਧੀ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਧਾਨਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 147 ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਸੰਧੀਯੋਗ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਸੰਧੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ, ਭਾਵ, ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਜਖਮੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 147 ਦੇ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।”

47. ਕੌਸ਼ਲਿਆ ਦੇਵੀ ਮਸਾਂਦ ਬਨਾਮ ਰੂਪਕਿਸ਼ੋਰ ਖੋਰੇ,(2011) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 593, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਭਾਗੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ:

“11. ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਝਾਅਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860 ਜਾਂ ਹੋਰ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881 ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਗਲਤੀ ਦੀ ਤਰਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਪਰਾਧਿਕ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।”

(ਇਹ ਧਾਰਾ 138 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਇੱਕ “ਸਿਵਲ ਭੇਡ” ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਚਾਰਣ ਹੈ ਜੋ

ਇੱਕ “ਆਪਰਾਧਿਕ ਭੇੜੀਏ” ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਵਿੱਚ ਹੈ।)

48. ਆਰ. ਵਿਜਯਨ ਬਨਾਮ ਬੇਬੀ, (2012) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 260, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XVII ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਵੱਲ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ,

ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਧਿਆਇ XVII ਇੱਕ ਅਨੋਖੀ ਕਵਾਇਦ ਹੈ ਜੋ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਲਾਈਨ ਨੂੰ ਧੁੰਦਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

“16. ਅਸੀਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਪਹਲੂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਾਮੋਦਰ ਐਸ. ਪ੍ਰਭੂ (2010) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 663 : (2010) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 1328 : (2010) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸਿਵ) 520] ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਜੋ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XVII ਦਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਉਦੇਸ਼ ਚੈੱਕਾਂ ਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਦੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਯੰਤਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਚੈੱਕ ਦਿਸ਼ਾਨਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾਤਮਕ ਅਤੇ ਵੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾਤਮਕ ਅਤੇ ਮੁਰੰਮਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦਾ ਅਧਿਆਇ XVII ਇੱਕ ਅਨੋਖੀ ਕਵਾਇਦ ਹੈ ਜੋ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਲਾਈਨ ਨੂੰ ਧੁੰਦਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਚੈੱਕ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ (ਲਈ ਆਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ) ਅਤੇ ਚੈੱਕ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸ (ਲਈ ਸਿਵਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ) ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਇਕੱਲਾ ਮੰਚ ਅਤੇ ਇੱਕ ਇਕੱਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੀ ਹੈ

ਰਕਮ) ਨਾਲ ਕਰਜਾਦਾਰ ਨੂੰ ਦੋ ਵੱਖਰੇ ਫੋਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਲਈ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ 17 ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ:

(i) ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਜੋ ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਦੁੱਗਣੇ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਧਾਰਾ 138) ਜਿਸ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 357(3) ਨੂੰ ਚੈੱਕ ਦਿਸ਼ਾਨਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਰਤੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(ii) ਪਹਿਲੀ ਕਲਾਸ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ 5000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ (ਧਾਰਾ 143) ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 29(2) ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ।

(iii) ਸਮਨਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ (ਧਾਰਾ 144) ਜੋ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 62 ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਤਰੀਕੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ।

(iv) ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਲੈਣ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ (ਧਾਰਾ 145) ਜੋ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ।

(v) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਸੰਯੋਜਨਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ।

17. ਸਪਸ਼ਟ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 357(1)(b) ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਅਵਸ਼ਯ ਮਿਲੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਚੈੱਕ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾਨਰ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਆਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਜੋ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ, ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ

ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ), ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਆਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਦੇ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨੂੰ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਹੈ, ਜੋ ਚੈੱਕ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾਨਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉੱਠਾਏ ਗਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 357(1)(b) ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਸੰਯੋਜਨ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲੇ (ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਇੱਕ ਪੜਾਅ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਤੇ ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਵਿਆਜ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਵਿਆਜ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਕੇ ਸੰਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਸੰਯੋਜਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਬਰਾਬਰ (ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਵੱਲ ਕੁਝ ਹੋਰ) ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਪੜਾਅ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ (ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਨਿੱਜੀ ਵਿੱਤੀਏ) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਜੋਂ ਦੇਖਦੇ ਹਨ, ਚੈੱਕ ਦੇ ਡਰਾਅਰ ਨੂੰ ਚੈੱਕ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾਨਰ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਤੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

49. ਦਸ਼ਰਥ ਰੂਪਸਿੰਘ ਰਾਠੋਡ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, (2014) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 129, ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੀ ਚੈੱਕ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖੇਤਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕੇਵਲ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਹ ਸਥਾਨ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਚੈੱਕ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 142(2) ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਉੱਪਰ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸ੍ਰੀ ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਸੇਨ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 15.2 ਅਤੇ 17 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:

"15.2. ਅਸੀਂ ਇਸ ਸੰਖੇਪ ਅਧਿਐਨ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਬਹਿਸਾਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸੀਮਿਤ ਹਿੱਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮਾਨਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲ ਉਹ ਅਨੁਭਵ, ਮਾਹਿਰਤਾ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਉਮੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਮਸੌਦਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਧਾਰਾ 138 ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਸਮੇਤ ਪੈਂਡੈਕਟ ਦੀ ਸੰਕਲਪਨਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਬਦਲ ਰਹੇ ਸਨ, ਜੋ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਬਚਾਅ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਸੀਮਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਆਦਿ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਪਲਬਧ ਰਹੇਗਾ।"

"17. ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਮਾਰਜਿਨਲ ਨੋਟ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਧਨ ਦੀ ਅਪਰਿਆਪਤਾ, ਆਦਿ ਕਾਰਨ ਚੈੱਕਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ,

ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਧਾਰਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਸ਼ੀਰਸ਼ਕ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਅਸਲ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਪਰ ਇਹ ਇਸ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਨੂੰ ਜਰੂਰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਦੇਖੋ ਫਰਿਕ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ (1990) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 400 : 1990 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਟੈਕਸ) 185] ਅਤੇ ਫੋਰੇਜ & ਕੋ. ਬਨਾਮ ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਗ੍ਰੇਟਰ ਬੰਬਈ [(1998) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 577]। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਧਾਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਲਟ ਨਾ ਦਰਸਾਉਣ, ਅਪਰਾਧ ਚੈੱਕ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ; ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੀ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਧੜ ਵੀ ਇਸੇ ਸੁਰ 'ਚ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਕ ਚੈੱਕ ਨੂੰ "ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਇਗੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ" ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਰਥਕ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੈਨਸ ਰੀਆ ਮੌਲਿਕ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਚੈੱਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਪਾਰਕ ਯੋਗ ਸਾਧਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੈਨਸ ਰੀਆ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਮੈਨਸ ਰੀਆ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਮਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਅਗਲੀਆਂ ਦੋ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 139 ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਕੱਢਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚੈੱਕ ਦਾ ਧਾਰਕ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 140 ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਚਾਅ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੋਚਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਕਿ ਇਹ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 138 ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੰਪੰਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਬੈਂਕ ਚੈੱਕ ਨੂੰ ਅਦਾਇਗੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।"

ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਧਿਆਨ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਚ ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਜੁਰਮ ਹੋਇਆ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ, ਕੇਸ ਦਾ ਉਸ ਬਿੰਦੂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਸਾਡੇ ਅੱਗੇ.

50. ਇਨ ਲਾਫਾਰਜ ਐਗਰੀਗੇਟਸ ਐਂਡ ਕੰਕਰੀਟ ਇੰਡੀਆ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ v. ਸੁਕਰਸ਼ ਆਜ਼ਾਦ, (2014) 13 SCC 779, ਇਹ ਅਦਾਲਤ, ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਨਿਰਣੇ, ਆਯੋਜਿਤ:

"6. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਰਕਮ ਦੇਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ ਹੈ ਪਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਭੁਗਤਾਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੀਕਾਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਰੱਦ ਹੋਣ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ... ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਰਜਨੀਸ਼ ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਅਮਿਤ ਜੇ. ਭੱਲਾ [(2001) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 631 : 2001 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 229] 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

7. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881 ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕਾਰਨ ਸਿਰਫ ਸਜ਼ਾਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਅਤੇ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟ ਨੂੰ ਇਜ਼ਤ ਦੇਣ ਅਤੇ ਜਿਸ ਲਈ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ ਹੈ।

8. ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 138 ਤੋਂ 142 ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਬੈਂਕਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਦੇ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਨੂੰ ਬਢਾਉਣਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਇਲਾਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟ ਦੇ ਡਰਾਅਰ ਵੱਲੋਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਪਰਯਾਪਤ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਚੈੱਕ ਖਿੱਚਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤਕਰਤਾ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਕਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਜਾਂ ਕਰਜ਼ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਚੈੱਕ ਖਿੱਚਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬੈਂਕ ਵੱਲੋਂ (i) ਡਰਾਅਰ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ, (ii) ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਅਤੇ (iii) ਭੁਗਤਾਨ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਮ ਹਵਾਲਾ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਸਧਾਰਣ ਹਵਾਲਾ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਾਪਤਕਰਤਾ ਜਾਂ ਧਾਰਕ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ

ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਤਾਂ ਬੇਈਮਾਨ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਨੁਮਾਨ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਆਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

"10. ਪਰ, ਇਕੁਇਟੀ, ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਖੇਡ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਮਸੌਦਾ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਸਮੇਤ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਵਜੋਂ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸ ਲਈ ਚੈੱਕ ਰੋਕ-ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੋ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ।"

51. ਮੀਟਰਜ਼ ਅਤੇ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕੰਚਨ ਮੇਹਤਾ, (2018) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 560, ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 138 ਅਤੇ ਅਧਿਆਇ XVII ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕੇਸ ਲਾਅ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ:

"6. 1988 ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 138 ਅਤੇ ਅਧਿਆਇ XVII ਦੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ [ਬੈਂਕਿੰਗ, ਪਬਲਿਕ ਫਾਇਨੈਂਸ਼ੀਅਲ ਇੰਸਟੀਟਿਊਸ਼ਨਜ਼ ਅਤੇ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਲਾਅਜ਼ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1988] ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਚੈੱਕਾਂ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਯਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਸੀ। ਚੈੱਕ ਦਾ ਡਰਾਅਰ ਚੈੱਕ ਦੇ ਅਸਮਾਨ ਹੋਣ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇਕ ਨੀਅਤ ਵਾਲੇ ਡਰਾਅਰਾਂ ਦੇ ਉਤਪੀੜਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਐਕਟ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਲਈ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ (ਸੋਧ ਅਤੇ ਵਿਵਿਧ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ) ਐਕਟ, 2002 ਨੂੰ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਮਨਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਪੀਡ ਪੋਸਟ/ਕੁਰੀਅਰ ਦੁਆਰਾ, ਸੰਖੇਪ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਸੰਯੋਜਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।

7. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵਪਾਰਕ ਲੈਣ-ਦੇਣਾਂ ਦੀ ਸਮੱਰੱਥ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਕਈ ਲੈਣ-ਦੇਣਾਂ ਵਿੱਚ ਚੈੱਕ ਸਿਰਫ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਜਰੀਆ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਚੈੱਕ ਦਾ ਅਸਮਾਨ ਹੋਣਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਣਗਿਣਤ ਨੁਕਸਾਨ, ਚੋਟ ਅਤੇ ਅਸੁਵਿਧਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਲੈਣ-ਦੇਣਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਨੂੰ ਝਟਕਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। [ਗੋਆਪਲਾਸਟ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਚੀਕੋ ਉਰਸੁਲਾ ਡੀ'ਸੋਜ਼ਾ, (2004) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 235, ਪੰਨਾ 248, ਪੈਰਾ 26 : 2004 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 499] ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸੀ ਅਤੇ 2002 ਦੇ ਸੋਧ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। [ਵਿਨੇ ਦੇਵੰਨਾ ਨਾਇਕ ਬਨਾਮ ਰਯੋਤ ਸੇਵਾ ਸਹਕਾਰੀ ਬੈਂਕ ਲਿਮਿਟੇਡ, (2008) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 305 : (2008) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸਿਵਿ) 542 : (2008) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 351] ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ "ਨਿਯਮਨ ਅਪਰਾਧ" ਵਜੋਂ ਵੀ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਾਰਾ 139 ਅਧੀਨ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਭਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਾਨਕ "ਸੰਭਾਵਨਾਓਂ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ" ਸੀ। [ਰੰਗੱਪਾ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਮੋਹਨ, (2010) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 441, ਪੰਨਾ 454, ਪੈਰਾ 28 : (2010) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸਿਵਿ) 477 : (2011) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 184] ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਜ਼ਾਵਾਰ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾਵਾਨ ਦੋਵੇਂ ਸੀ। ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਮਿਲੇ।ਪਰ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਰਿਕਵਰੀ, ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਯੋਜਨਾ, ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਕੈਦ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਕਿ ਦੋ ਵਾਰ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਦੁੱਗਣਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਲਾਗਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਨੁਭਾਗ 357(1)(ਬੀ) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਜੁਰਮ ਦੇ ਕਾਰਨ. [ਆਰ. ਵਿਜਯਨ ਬਨਾਮ ਬੇਬੀ, (2012) 1 SCC 260, p. 264, ਪੈਰਾ 9 : (2012) 1 SCC (Civ) 79 : (2012) 1 SCC (Cri) 520] ਜਿੱਥੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਦੀ ਧਾਰਾ 357 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਡਿਫਾਲਟ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ਼ ਸਜ਼ਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਯੰਤਰ [ਲਾਫਾਰਜ ਐਗਰੀਗੇਟਸ ਐਂਡ ਕੰਕਰੀਟ ਇੰਡੀਆ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਸੁਕਰਸ਼ ਆਜ਼ਾਦ, (2014) 13 SCC 779, p. 781,

ਪੈਰਾ 7:

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਿਰ ਨਿਸਚਾ ਕੀਤਾ:

"18. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਪਹਲੂ ਉਭਰਦੇ ਹਨ:

18.1. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਗਲਤੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 139 ਅਧੀਨ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਬੋਝ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਾਨਕ "ਸੰਭਾਵਨਾਓਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬਲਤਾ" ਹੈ। ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਮਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਖੇਪ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਕ੍ਰਪੀਸੀ ਪਰ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XVII ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਉਚਿਤ ਵਿਚੋਲਣ ਨਾਲ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਧਾਰਾ 258 ਕ੍ਰਪੀਸੀ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਨਾਲ ਆਕਲਿਤ ਲਾਗਤ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਸਜ਼ਾਵਾਰ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਾ ਹੋਵੇ।

18.2. ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾਈ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਸਜ਼ਾਵਾਰ ਤੱਤ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾਈ ਤੱਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਹੈ, ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਯ ਹੋਵੇ।

18.3. ਭਾਵੇਂ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਵੀ, ਅਦਾਲਤ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨਤਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਛੁੱਟਕਾਰਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

18.4. ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XVII ਅਧੀਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 143 ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨਤਾ, ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨਾ ਅਵਾਂਛਨੀਯ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਹੋਰ ਤੱਥ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਰਤਣੀ ਹੈ ਕਿ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਧਾਰਾ 357(3) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਧਾਰਾ 64 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਡਿਫਾਲਟ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 431 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਰਿਕਵਰੀ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ, ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

18.5 ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਸਬੂਤ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਦੀ ਪਰਚੀ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਚੈਕ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਲਈ ਇਹ ਬੇਲੋੜੀ ਹੈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮੁਢਲੇ ਸਬੂਤ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੋ। ਅਜਿਹੇ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਸਬੂਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 264 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਕੀਮ ਸੰਖੇਪ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਦੂਜੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਧਾਰਾ 143 ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ 357(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਚੈੱਕ, ਵਿੱਤੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਆਚਰਣ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹਾਲਾਤ।" 2

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

52. ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਵਿੱਚ ਐਮ. ਅੱਬਾਸ ਹਾਜੀ ਬਨਾਮ ਟੀ.ਐਨ. ਚੰਨਕੇਸ਼ਵ, (2019) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 606, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"6. ਸਾਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਹ ਹੱਦਾਂ ਪਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਰੀਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੌਰਾਨ ਬੱਝਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਰਧ-ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹਨ। ਹੋਰ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਰੀਕਰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਿਦਾਂਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ..."

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਐਚ.ਐਨ. ਜਗਦੀਸ਼ ਬਨਾਮ ਆਰ. ਰਾਜੇਸ਼ਵਰੀ, (2019) 16 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 730, ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁੜ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਅਰਧ-ਆਪਰਾਧਿਕ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ:

"7. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਜ਼ਾਹਿਰਾ ਹਬੀਬੁੱਲਾ ਐਚ. ਸ਼ੇਖ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਗੁਜਰਾਤ [ਜ਼ਾਹਿਰਾ ਹਬੀਬੁੱਲਾ ਐਚ. ਸ਼ੇਖ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਗੁਜਰਾਤ, (2004) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 158 : 2004 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 999] 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਡਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵੀ ਅਰਧ-ਆਪਰਾਧਿਕ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਹਨ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

53. ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਇਹ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੇਅਦਬੀ ਵਾਲੇ ਚੈੱਕ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰਕਮ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਕਾਰਵਾਈ ਰਾਹੀਂ, ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਖਰਚੇ ਸਮੇਤ, ਤੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਸਸਤੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਪੀੜਤ ਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਦੁੱਗਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਖਰਚੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ 17 ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸੋਧਾਂ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਲਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ 17 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਰਧ-ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ, ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਧਾਰਾ 14(1)(ਅ) ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ “ਕਾਰਵਾਈ” ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਮੋਰਟੋਰੀਅਮ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਕੁਆਸੀ-ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ

54. ਸ੍ਰੀ ਲੇਖੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ, ਨੇ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ "ਕੁਆਸੀ-ਅਪਰਾਧਿਕ" ਕਹਿਣ ਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਖਤ ਐਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਇਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਕੇਵਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਜੋਂ ਹੀ ਵਰਣਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕੈਦ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਕੇਵਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 53 ਦੁਆਰਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਲੇਖੀ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਕਈ ਉਦਾਹਰਣ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੈਦ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ ਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਆਸੀ-ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ਕੰਪਨੀਆਂ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 630 ਦਾ ਉਲੰਘਣ। ਇਹ ਧਾਰਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:

"630. ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨਾ।—(1) ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ—

(a) ਕਿਸੇ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਬਜ਼ਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ

(b) ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਸੰਪਤੀ ਹੋਣ ਤੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੋਕ ਕੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤਦਾ ਹੈ ਜੋ ਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ;

ਉਹ, ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਜਾਂ ਯੋਗਦਾਨੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੇ, ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ।

(2) ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੋਕੀ ਗਈ ਜਾਂ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਗਲਤ ਵਰਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਸੰਪਤੀ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰਿਫੰਡ ਕਰਨ, ਜਾਂ ਅਸਫਲ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਦੋ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣ।"

ਅਭਿਲਾਸ਼ ਵਿਨੋਦਕੁਮਾਰ ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਕੋਕਸ & ਕਿੰਗਸ (ਇੰਡੀਆ) ਲਿਮਿਟੇਡ., (1995) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 732, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 630 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਮਰੇ ਹੋਏ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਬਣਾਉਣਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"15. ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ XIII ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 630 ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੋਕਣ ਲਈ ਦੰਡਾਤਮਕ ਪਰਿਣਾਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਦੰਡਾਤਮਕ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੰਡ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੁਆਸੀ-ਅਪਰਾਧਿਕ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸਦੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸਾਬਕਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਾਂ ਸਾਬਕਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੋਕੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਰਾਹਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਲਈ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਹ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 630 ਵਿੱਚ "ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ" ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਇੱਕ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਹਨ।

16. ਧਾਰਾ 630 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਬਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸਨੂੰ ਰੋਕਣ ਜਾਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਇਸਨੂੰ ਉਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਰਨ, ਜਿਸ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਸ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ "ਜੁਰਮਾਨਾ ਜੋ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਨਾਲ "ਸਜ਼ਾਯਾਬ" ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ 'ਜੁਰਮਾਨਾ' ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੋਕਣ ਲਈ 'ਮੁਆਵਜ਼ਾ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਜੋ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਹੈ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਅਵਜ਼ਨਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਂ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੋਕੀ ਗਈ ਜਾਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰਿਫੰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਅਵਜ਼ਨਤਾ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ, ਦੋ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਉਸ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਪਿਛਲਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ, ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਜਾਇਦਾਦ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਕਰਦੀ ਜੇਕਰ ਇਹ ਇੱਕ ਸਿਰਫ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮਾਮਲਾ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਇਸਦੀ ਬਜਾਏ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ, ਉਦਾਰ, ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਨਿਰਮਾਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਹੈ:

“18. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 630 ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਰਾਹਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ "ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ" ਜਾਂ "ਪਿਛਲਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ" ਜਾਂ "ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ" ਦੁਆਰਾ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਂ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੋਕੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਤੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਸੰਬੰਧੀ ਹੈ। ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ, ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਜਾਂ ਮੌਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਮਾਲਿਕ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਨਾ ਕਰਨਾ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ 'ਹੋਲਡਿੰਗ' ਨੂੰ ਗਲਤ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ "ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ" ਧਾਰਾ 630 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਵਾਸਤਵਿਕ ਅਤੇ ਤਰਕਹੀਣ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ 'ਲਾਭਕਾਰੀ' ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਹਾਰ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਲੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜੋ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਹਨ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਕਰਮਚਾਰੀ/ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਮਾਲਿਕ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਥਿਤੀ, ਦਰਜਾ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਂ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਅਤੇ ਸਰਾਹਣ ਵਾਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਧਾਰਾ 630 ਦਾ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਅੱਜ ਦੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ — ਨਿੱਜੀ ਜਾਂ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਉਦਮ — ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ/ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਮਾਲਿਕ ਦੁਆਰਾ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਸਥਾਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਦੇ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਚੇਤ ਸੀ। ਅਕਸਰ ਇਹ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਲਿਕ ਉਸਦੀ ਨੌਕਰੀ ਦੌਰਾਨ ਉਸਨੂੰ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਸਥਾਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰੇਗਾ।

ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਾਂ ਪਿਛਲਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਬਜ਼ਾ ਦਾ ਹੱਕ ਮੰਗਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸੰਪਤੀ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਗਾਂਹ ਹੋਵੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਖਰੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ, ਜੋ ਉਸ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗੀ, ਪਰ ਇਹ ਉਸ ਕਰਮਚਾਰੀ ਲਈ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਨੂੰ ਹਰਾਮ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 630 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ, ਉਦਾਰ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਨਿਰਮਾਣ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। "ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਵਾਰਸ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀਆਂ" ਕੋਲ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸਵੈ-ਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਿਯੋਕਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯੋਕਤਾ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਨਿਯੋਕਤਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 630 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਪਰਕ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਪਟੀਸ਼ਨ/ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਆਧਾਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਆਪਣੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਜਾਂ ਉਸ ਰਾਹੀਂ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਪੱਖ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 630 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਅਗਾਂਹ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰੇਗੀ। ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਵੈਧ ਹੱਕ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਪਰ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਵੀ, ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 630 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਹਰਾਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਯੋਕਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਲਾਭਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਜਗ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਬਚਣ ਅਤੇ ਹਰਾਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ।"

55. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਲੰਬੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ "ਅਰਧ-ਅਪਰਾਧਿਕ"

ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਐਕਟ, 1971 ਦੇ ਪੂਰਵਵਰਤੀ, ਭਾਵ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਐਕਟ, 1952 ਵਿੱਚ "ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਵਮਾਨਨਾ" ਦੇ ਇਜ਼ਹਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਸੰਯਾਲ ਕਮੇਟੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੇ ਫਿਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਇਜ਼ਹਾਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਯਾਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, 1963 ਨੇ ਫਿਰ ਅਵਮਾਨਨਾ ਨੂੰ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ - ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਵਮਾਨਨਾ - ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

“2.1. … ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੋਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਵਰਗੀਕਰਣ ਅਵਮਾਨਨਾ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਅਵਮਾਨਨਾ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਕ੍ਰੇਸ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸੁਵਿਧਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ। ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੋਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਸਿਵਲ ਅਵਮਾਨਨਾ ਉਹ ਅਵਮਾਨਨਾ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਨਿੱਜੀ ਚੋਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਵਮਾਨਨਾ ਆਪਣੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਹੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਵ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਲੀਗਲ ਰਿਮੈਂਬਰੈਂਸਰ ਬਨਾਮ ਮਤੀਲਾਲ ਘੋਸ, ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. 41 ਕੈਲ. 173 ਤੇ 252 'ਤੇ, ਮੁਕਰਜੀ ਜੇ. ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ: “ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਵਮਾਨਨਾ ਉਹ ਵਿਵਹਾਰ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਗਰਿਮਾ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਅਵਮਾਨਨਾ ਉਹ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ

ਉਸ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ. ਇਸ ਲਈ, ਸਿਵਲ ਅਵਮਾਨਨਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਵ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਵਮਾਨਨਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਖਿਲਾਫ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਿਨਤੀ ਹੈ, ਕਾਰਵਾਈ ਜਿੰਨੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਅਵਮਾਨਨਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦੀ ਰੇਖਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਧੀਰੇ ਧੀਰੇ ਮਿਲਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

2.2. ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਵਮਾਨਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅੰਤਰ ਦੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦੀ ਰੇਖਾ ਲਗਭਗ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਦੁਲਾਲ ਚੰਦਰ ਬਨਾਮ ਸੁਕੁਮਾਰ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1958 ਕੈਲ. 474 ਤੇ 476, 477, ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹਨ:

“ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਵਮਾਨਨਾ ਵਿੱਚ ਰੇਖਾ ਚੌੜੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਤਲੀ ਵੀ। ਜਿੱਥੇ ਅਵਮਾਨਨਾ ਸਿਰਫ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਨਿਜੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਅਵਮਾਨਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਹੁਕਮ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਪਾਰਟੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਚਲਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕਾਰਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਧੀਨਤਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਅਤੇ ਅਵਮਾਨਨਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਹੈ, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਵਮਾਨਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਵਹੇਲਨਾ ਨੂੰ ਅਧੀਨਤਾ ਵਿੱਚ ਜੋੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕੋਰਸ ਨਾਲ ਰੁਕਾਵਟ ਜਾਂ ਦਖਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਵਮਾਨਨਾ ਇੱਕ ਮਿਲੀ-ਜੁਲੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸਿਵਲ ਅਵਮਾਨਨਾ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਚਕਾਰ, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਵਮਾਨਨਾ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਵਮਾਨਨਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਪਸ਼ਟ ਵੰਡ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਵਮਾਨਨਾ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਵਮਾਨਨਾ ਵਜੋਂ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ... ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਹਿਣ ਲਈ, ਇੱਕ ਅਵਮਾਨਨਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਗਲਤੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹੁਕਮ ਦੀ ਅਧੀਨਤਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਨਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਉਲੰਘਣ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਗਲਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਹੈ।”

2.3. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਅਵਮਾਨਨਾ ਨਾਗਰਿਕ ਹੈ ਜਾਂ ਆਪਰਾਧਿਕ, ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਂਚਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਕਾਰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ...”

(ਪੰਨਾ 21-22 ਤੇ)

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

56. ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਐਕਟ, 1971 ਲਈ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਣਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਐਕਟ ਸੰਨਿਆਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

“ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਣਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ।—ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰ ਕੁਝ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ, ਅਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਅਸੰਤੋਸ਼ਜਨਕ ਹੈ। ਅਵਮਾਨਨਾ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਅਰਥਾਤ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਛੋਹ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 1961 ਵਿੱਚ ਦੇਰ ਸ੍ਰੀ ਐਚ. ਐਨ. ਸੰਨਿਆਲ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਹੇਠ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਗਰਿਮਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਸਾਸ਼ਨ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ।

ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ, ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਾਂ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਨਿਆਂਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਬਿੱਲ ਸੰਨਿਆਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਵੀਕ□ਤ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ।” [ਆਰ. ਐਫ. ਨਰੀਮਨ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

57. ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਐਕਟ, 1971 “ਸਿਵਲ ਅਵਮਾਨਨਾ” ਅਤੇ “ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਵਮਾਨਨਾ” ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ:

"2. ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ।—ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਸੰਦਰਭ ਹੋਰ ਨਾ ਮੰਗਦਾ ਹੋਵੇ,—

xxx xxx xxx

(b) “ਸਿਵਲ ਅਵਮਾਨਨਾ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ, ਹੁਕਮਨਾਮੇ, ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼, ਆਦੇਸ਼, ਰਿਟ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਨਾ ਮੰਨਣਾ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੀ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ;

(c) “ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਵਮਾਨਨਾ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ (ਚਾਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਬੋਲ ਕੇ ਜਾਂ ਲਿਖਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਸੰਕੇਤਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਜਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਪ੍ਰਸਤੁਤੀਆਂ ਰਾਹੀਂ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ) ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਦੀ ਕਰਨੀ ਜੋ—

ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵ੍ਰਿੱਤੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵ੍ਰਿੱਤੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ; ਜਾਂ
NONE

ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਉਚਿਤ ਕੋਰਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵ੍ਰਿੱਤੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ; ਜਾਂNONE

(iii) ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵ੍ਰਿੱਤੀਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵ੍ਰਿੱਤੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ;NONE NONE

xxx xxx xxx"

58. ਚਾਹੇ ਅਵਮਾਨਨਾ ਸਿਵਲ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ "ਅਪਰਾਧਾਂ" ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਬਾਹਰ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ:

"11. ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ।—ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਅਵਮਾਨਨਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਇਸਦੇ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਚਾਹੇ ਅਵਮਾਨਨਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਬਾਹਰ।"

ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ, ਭਾਵੇਂ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ, ਫਿਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੁਆਰਾ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"12. ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਲਈ ਸਜ਼ਾ।—(1) ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਨਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਨੂੰ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਦੀ ਸਾਧਾਰਣ ਕੈਦ ਜਾਂ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗਣ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ.—ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਇਸਨੂੰ ਸੱਚੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਮਾਫ਼ੀ ਯੋਗ ਜਾਂ ਸ਼ਰਤੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(2) ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਸਮਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਉਪ-ਧਾਰਾ(1) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਏਗੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਪਮਾਨ ਲਈ ਚਾਹੇ ਉਹ ਖੁਦ ਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਹੋਵੇ।

(3) ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਅਪਮਾਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਦੀ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇਗੀ ਜੋ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ।

(4) ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਪਮਾਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ, ਜਦੋਂ ਅਪਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਚਾਲਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਅਪਮਾਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ, ਹਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਿਵਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦੀ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਝ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਮਾਨ ਉਸ ਦੇ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਾਰੀ ਉਚਿਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤੀ ਸੀ।

(5) ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਝ ਵੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਪਮਾਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਮਾਨ ਕਿਸੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ, ਮੈਨੇਜਰ, ਸਕੱਤਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਜਾਂ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਹੈਕੰਪਨੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, ਅਜਿਹਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਮੈਨੇਜਰ, ਸੈਕਰੇਟਰੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ, ਅਜਿਹੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਮੈਨੇਜਰ, ਸੈਕਰੇਟਰੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸਿਵਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦੀ ਰਾਹੀਂ ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ.—ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (4) ਅਤੇ (5) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ,—

(ਅ) “ਕੰਪਨੀ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰੀਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਰਮ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹੋਰ ਸੰਘਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ; ਅਤੇ

(ਬ) “ਡਾਇਰੈਕਟਰ”, ਇੱਕ ਫਰਮ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਫਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭਾਗੀਦਾਰ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ।”

59. ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਵਮਾਨਨਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਅਵਮਾਨਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਅਵਮਾਨਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ “ਸੰਜਾਮ” ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 15 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਧਾਰਾ 17 ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੰਜਾਮ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 23 ਦੁਆਰਾ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

60. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਆਜ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, (1994) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 332, ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਅਵਮਾਨਨਾ ਦੀ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਕਿਸਮ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੱਲ ਕੀਤੀ:

“9. ਕੋਰਟਾਂ ਦੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1971 (ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ ‘ਅਧਿਨਿਯਮ’ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਬੀ) “ਸਿਵਲ ਅਵਮਾਨਨਾ” ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ “ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ, ਹੁਕਮ, ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼, ਆਦੇਸ਼, ਰਿਟ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਨਾ ਮੰਨਣਾ …”। ਜਦੋਂ ਅਵਮਾਨਨਾ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਜਾਂ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਅਵਮਾਨਨਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਲੋਪਿਤ ਅਵਮਾਨਨਾਕਾਰੀ ਖਿਲਾਫ ਅਵਮਾਨਨਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਹਿਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ। …

10. … ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਹਾਲਸਬਰੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ, 4ਥ ਐਡ., ਵੋਲ. 9, ਪੈਰਾ 53, ਪੰਨਾ 34, ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:

“ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਵਮਾਨਨਾ ਅਵਮਾਨਨਾਕਾਰੀ ਦੇ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਨਾ ਮੰਨਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਕਮਿਟਲ ਜਾਂ ਸੀਕ੍ਵੈਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਤਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇ ਅਵਮਾਨਨਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ।” ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਵਾਲੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਨਾਗਰਿਕ ਅਵਮਾਨਨਾ ਦਾ ਦੋਗੁਣਾ ਚਰਿੱਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ

ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਆਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਇੱਕ ਦੰਡਾਤਮਕ ਜਾਂ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਨਹਿਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਟੀ. ਐਨ. ਗੋਦਾਵਰਮਨ ਥਿਰੁਮੁਲਪਾਦ (102) ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਖੇਤ, (2006) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"33. ਅਵਮਾਨਨਾ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਦੰਡਾਤਮਕ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਜਾਂ ਮੰਤਰੀ ਖਿਲਾਫ ਅਵਮਾਨਨਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

34. ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਵਮਾਨਨਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਜਾਂ ਮੰਤਰੀ ਖਿਲਾਫ ਨਿੱਜੀ ਜਾਂ ਦੰਡਾਤਮਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਵਮਾਨਨਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ (ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਤਾਜ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਜਾਂ ਤਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ 'ਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ), ਇਸਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਜਾਂ ਮੰਤਰੀ ਖਿਲਾਫ ਅਵਮਾਨਨਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬੇਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਤੱਥ ਹੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਵਮਾਨਨਾ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖਰਚੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਜਿਸ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਮਾਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਾਗਰਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਹੁਣ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਜਾਂ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਖਿਲਾਫ ਹੁਕਮ (ਇੰਜੰਕਸ਼ਨ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜ ਲਈ ਹੋਰ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਬੇਨਤੀਆਂ 'ਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਨਤੀਜਤਨ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਤਾਜ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਤਾਂ ਜਿਸ ਵਿਭਾਗ ਖਿਲਾਫ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਅਵਮਾਨਨਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਕੋ ਹੀ ਅਪਮਾਨ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਇਜ਼ ਰੁਕਾਵਟ. (ਦੇਖੋ M. v. Home Office [(1993) 3 All ER 537 : (1994) 1 AC 377 : (1993) 3 WLR 433 (HL)])।" (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

61. ਅਵਮਾਨਨਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਰਣਨਾ ਨੂੰ "ਅਰਧ-ਅਪਰਾਧਿਕ" ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਉਤਪਤੀ ਆਂਦਰੇ ਪੌਲ ਟੈਰੇਂਸ ਐਂਬਾਰਡ ਬਨਾਮ ਅਟਾਰਨੀ-ਜਨਰਲ ਆਫ ਟ੍ਰਿਨੀਡੈਡ ਅਤੇ ਟੋਬੈਗੋ, ਏਆਈਆਰ 1936 ਪੀਸੀ 141 ਵਿੱਚ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਪ੍ਰਾਈਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਐਟਕਿਨ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਅਰਧ-ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਿਹਾ ਸੀ (ਪੰਨਾ 143 ਦੇਖੋ)।

62. ਸਾਹਦੇਓ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਆਫ ਯੂ.ਪੀ., (2010) 3 ਐਸਸੀਸੀ 705, ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁੜ ਅਵਮਾਨਨਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ "ਅਰਧ-ਅਪਰਾਧਿਕ" ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਇਆ:

“15. ਅਵਮਾਨਨਾ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਰਧ-ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਗਲਤੀ, ਅਣਗਹਿਲੀ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਮਤਲਬ ਦੀ ਗਲਤ ਸਮਝ ਕਾਰਨ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਅਵਮਾਨਨਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਹੋਵੇ। ਜੇ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਅਵਮਾਨਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। [ਵੇਖੋ ਬੀ.ਕੇ. ਕਾਰ ਬਨਾਮ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸਜ਼ ਆਫ ਦ ਉੜੀਸਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ [ਏਆਈਆਰ 1961 ਐਸਸੀ 1367 : (1961) 2 ਕ੍ਰਾਈ ਐਲਜੇ 438] (ਏਆਈਆਰ ਪੰ. 1370, ਪੈਰਾ 7)]।”

xxx xxx xxx

18. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ [ਏਆਈਆਰ 1954 ਐਸਸੀ 186 : 1954 ਕ੍ਰਾਈ ਐਲਜੇ 460] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰਾਈਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਆਂਦਰੇ ਪੌਲ ਟੈਰੇਂਸ ਐਂਬਾਰਡ ਬਨਾਮ ਅਟਾਰਨੀ-ਜਨਰਲ ਆਫ ਟ੍ਰਿਨੀਡੈਡ ਅਤੇ ਟੋਬੈਗੋ [ਏਆਈਆਰ 1936 ਪੀਸੀ 141] ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਅਧਿਨਿਯਮ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਰਧ-ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਵਾਂਗ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ।

19. ਐਸ. ਅਬਦੁਲ ਕਰੀਮ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਕੇ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ [(1976) 1 ਐਸਸੀਸੀ 975 : 1976 ਐਸਸੀਸੀ (ਕ੍ਰਾਈ) 217 : ਏਆਈਆਰ 1976 ਐਸਸੀ 859], ਛੋਟੂ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਉਰਵਸ਼ੀ ਗੁਲਾਟੀ [(2001) 7 ਐਸਸੀਸੀ 530 : 2001 ਐਸਸੀਸੀ (ਐਲ&ਐਸ) 1196], ਅਨਿਲ ਰਤਨ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਹੀਰਾਕ ਘੋਸ਼ [(2002) 4 ਐਸਸੀਸੀ 21 : ਏਆਈਆਰ 2002 ਐਸਸੀ 1405], ਦਰੋਗਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਬੀ.ਕੇ. ਪਾਂਡੇ [(2004) 5 ਐਸਸੀਸੀ 26 : 2004 ਐਸਸੀਸੀ (ਕ੍ਰਾਈ) 1521] ਅਤੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਅੰਨਾ ਦ੍ਰਾਵਿਡਾ ਮੁਨੇਤਰ ਕਜ਼ਾਗਮ ਬਨਾਮ ਐਲ.ਕੇ. ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ [(2009) 5 ਐਸਸੀਸੀ 417 : (2009) 2 ਐਸਸੀਸੀ (ਕ੍ਰਾਈ) 673 : (2009) 9 ਏਆਈਆਰ 2009 ਐਸਸੀ 1314] ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਵਮਾਨਨਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਬੋਝ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਾਨਕ, ਜੋ ਕਿ ਅਰਧ-ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਹੈ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਾਨਕ ਹੈ, ਕਾਰਨ ਕਿ ਅਵਮਾਨਨਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਰਧ-ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਹਨ।

20. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮ੍ਰਿਤੁੰਜ□ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਸਈਦ ਹਸੀਬੁਰ ਰਹਮਾਨ [(2001) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 739 : (2006) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ (ਕ੍ਰਿ) 296 : ਏ.ਆਈ.ਆਰ 2001 ਐਸ.ਸੀ 1293] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ.ਜੀ. ਨਿਗਮ ਬਨਾਮ ਕੇਦਾਰ ਨਾਥ ਗੁਪਤਾ [(1992) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 697 : 1993 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ (ਐਲ&ਐਸ) 202 : (1993) 23 ਏ.ਟੀ.ਸੀ 400 : ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1992 ਐਸ.ਸੀ 2153] ਅਤੇ ਮੁਰੇ & ਕੰ. ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਨਿਊਆਟੀਆ [(2000) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 367 : 2000 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ (ਕ੍ਰਿ) 473 : ਏ.ਆਈ.ਆਰ 2000 ਐਸ.ਸੀ 833], ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਨੂੰ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਅਵਮਾਨਨਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਅਰਧ-ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੰਦੇਹ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਦੇਹ ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਅਵਮਾਨਨਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਜੋਖਮੀ ਹੋਵੇਗਾ।

xxx xxx xxx

27. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਸੁਨਿਸਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਵਮਾਨਨਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਵਮਾਨਨਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਰਧ-ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਮਿਆਰ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੋਰ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਸੁਰੱਖਿਆ/ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਦੇਹ ਦਾ ਲਾਭ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਅਡਚਣ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਇਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੇਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਕੀ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਹੀਤਾ ਵਿੱਚ ਫਰੇਮ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਦੇ ਦੋਖੇਂਟਾਂ ਨੇ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਅਵਮਾਨਨਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਰਧ-ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਹਨ, ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1973 (ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਥੇ "ਸੀਆਰਪੀਸੀ" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਨਿਪਟਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੇਸ ਸਿਰਫ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਅਤੇ

ਕਲਪਨਾਓਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੂਤਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸਖਤ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

ਮਨਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, (2012) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 273, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁੜ "ਦੀਵਾਨੀ" ਅਤੇ "ਫੌਜਦਾਰੀ" ਅਵਮਾਨਨਾ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ:

“17. 1971 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 15 ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਦੀਵਾਨੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇਕ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਦੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਵਜ਼ਾਹੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਬੋਲੇ ਜਾਂ ਲਿਖੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ, ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਜੋ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਉਚਿਤ ਕੋਰਸ ਨੂੰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ, ਪੂਰਵਾਗ੍ਰਹ ਜਾਂ ਵਿਘਨ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ, ਦੀਵਾਨੀ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਵਿਚਕਾਰ ਦਾ ਅੰਤਰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਅਕਾਦਮਿਕ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੋਵਾਂ ਅਧੀਨ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸੁਈ ਜੈਨਰਿਸ ਹਨ।

xxx xxx xxx

19. ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ, ਅਵਜ਼ਾਹੀ ਦਾ ਕੰਮ ਅਤੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਦੀਵਾਨੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਜਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਦੀ ਸਿੰਪਲ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਦੀਵਾਨੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਵੇ ਜੋ ਅਵਮਾਨਜਨਕ, ਪੂਰਵਾਗ੍ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਵੀ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਇਸਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗਹਿਲੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।”

ਕਿ ਅਵਮਾਨਨਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ “ਅਰਧ-ਫੌਜਦਾਰੀ” ਹਨ ਇਹ ਵੀ ਕਨਵਰ ਸਿੰਘ ਸੈਨੀ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ, (2012) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 307 (ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 38 ਵਿੱਚ) ਅਤੇ ਟੀ.ਸੀ. ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਬਿਮਲ ਕੁਮਾਰ ਦੁੱਤਾ, (2014) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 446 (ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 10 ਵਿੱਚ) ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

63. ਜੋ ਕੁਝ ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਵਮਾਨਨਾ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਪੱਕੀ ਵੰਡ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ, ਫਿਰ ਵੀ, ਉਪਰੋਕਤ ਅਧਿਕਾਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਵਮਾਨਨਾ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਦੇ ਨਿੱਜੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ, ਜਿਥੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਵਮਾਨਜਨਕ ਅਣਦੇਖੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿਚ ਪਰਿਣਾਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਨਹਿਤ ਵਿਚ, ਜਦਕਿ ਇਕ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਵਮਾਨਨਾ, ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਜੋ ਜਨਹਿਤ ਵਿਚ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਅਣਮਿਲਿਆ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗੱਲ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਵਮਾਨਨਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਕੈਦ ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ ਲਗਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਜੋ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 53 ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ, ਇਕ ਸਿਵਲ ਅਵਮਾਨਨਾ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਇਕ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਸਾਨਿਆਲ ਕਮੇਟੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਿਸ਼ਕਰਸ਼ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਮਝਦਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਇਕ ਅਵਮਾਨਨਾ ਸਿਵਲ ਹੈ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾਂਚਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਕਾਰਣ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਜਿਸ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ।

64. ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਕ ਸਿਵਲ ਅਵਮਾਨਨਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਜਿਸਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿਚ "ਅਰਧ-ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ" ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਮ ਨਾਲ ਕੁਝ ਗਲਤ ਨਹੀਂ

ਹੈ "ਅਰਧ-ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ" ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 138 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਜੋ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XVII ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਣਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਾਧੂ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਦੀ ਇਸ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 138 ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ "ਅਰਧ-ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ" ਨਾਮ ਇਕ ਗਲਤ ਨਾਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੇ ਹੋਰ ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਨਾਲ

65. ਸ੍ਰੀ ਮੇਹਤਾ ਨੇ ਫਿਰ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 33(5) ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ 14(1)(ਅ) ਦੇ ਸਮਾਨ ਇਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 33(5) ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:

“33. ਲਿਕੁਇਡੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ।—

xxx xxx xxx

(5) ਸੈਕਸ਼ਨ 52 ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜਦੋਂ ਇਕ ਲਿਕੁਇਡੇਸ਼ਨ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਵਲੋਂ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਲਿਕੁਇਡੇਟਰ ਵਲੋਂ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਨਿਯਾਮਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਪੂਰਵ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਇਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

xxx xxx xxx”

ਇਹ ਗੌਰ ਕਰਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ, ਸ਼ਬਦ "ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ" ਦੋਵੇਂ ਐਨੈਕਟਿੰਗ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਵਿਜੋ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਵਿਜੋ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੇਖਦਿਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਿਕੁਇਡੇਟਰ ਨੂੰ ਹੁਣ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਿੰਡਿੰਗ-ਅੱਪ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਫਾਇਲਿੰਗ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਧਰਤੀਗਤ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂ ਇੱਕ ਸੈਕਸ਼ਨ 138/141 ਕਾਰਵਾਈ ਪ੍ਰੋਵਿਜੋ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਿਕੁਇਡੇਟਰ ਹੁਣ ਅਕੇਲਾ ਹੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਲਿਕੁਇਡੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ ਹੁਣ ਲਿਕੁਇਡੇਟਰ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਰਾਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਲਿਕੁਇਡੇਟਰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਇੱਕ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਸੈਕਸ਼ਨ 138/141 ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਆਪਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ "ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ" ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਖਿਲਾਫ ਜਾਂ ਲਿਕੁਇਡੇਟਰ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਹੁਣ ਅਕੇਲਾ ਹੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਜੋ ਕੁਝ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

66. ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਆਈਬੀਸੀ ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦਿਵਾਲੀਆਪਨ ਰੈਜੋਲੂਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲੇ ਰੈਜੋਲੂਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਦੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 25(2)(ਬੀ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:

“25. ਰੈਜੋਲੂਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਦੇ ਫਰਜ਼.

xxx xxx xxx

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਰੈਜੋਲੂਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਵੇਗਾ, ਨਾਮਤ:

xxx xxx xxx

(ਬੀ) ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਤੀਜੇ ਪਕ੍ਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਣਾ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ, ਨਿਆਇਕ, ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਜਾਂ ਮਧਿਆਸਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ;

xxx xxx xxx”

ਇੱਥੇ ਫਿਰ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਤੱਥ ਕਿ ਹੁਣ ਰੈਜੋਲੂਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਹੀ ਹੁਣ ਇਸ ਅੰਤਰਾਲ ਵਿੱਚ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਰੈਜੋਲੂਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਆਇਕ, ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ, ਜਾਂ ਮਧਿਆਸਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਫਿਰ, ਸ਼ਬਦ "ਨਿਆਇਕ" ਨੂੰ ਨੋਸਿਟੁਰ ਅ ਸੋਸੀਅਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਰਥ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਜਾਂ ਮਧਿਆਸਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਜੋ ਕਿ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਸ਼ਬਦ "ਨਿਆਇਕ" ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਰੰਗ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਸੈਕਸ਼ਨ 25 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬੇਤੁਕਾਪਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਭਾਵ, ਕਿ ਇਸ ਅੰਤਰਾਲ ਦੌਰਾਨ, ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਲਿਕਵੀਡੇਟਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ, ਜਦਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸੈਕਸ਼ਨ 35. ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ 35(1)(k), ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

“35. ਲਿਕੁਇਡੇਟਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਫਰਜ਼ਾਂ।—(1) ਅਦਾਲਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਲਿਕੁਇਡੇਟਰ ਨੂੰ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਹੋਣਗੇ, ਨਾਮਤ:—

xxx xxx xxx

(k) ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਨਾਮ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ, ਅਭਿਯੋਗ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ, ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਕਰਨਾ;

xxx xxx xxx”

ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ “ਅਭਿਯੋਗ” ਅਤੇ “ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ” ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 25(2)(b) ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 33(5) ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਅਭਿਯੋਗ” ਅਤੇ “ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ” ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 25(2)(b) ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 33(5) ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਣਗਹਿਲੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਡਰਾਫਟਿੰਗ ਨਾਲ ਅਜੀਬ ਨਤੀਜੇ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਨਤੀਜੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਰਰਥਕ ਬਣਾ ਦੇਣ, ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੇ, ਜੇਕਰ ਉਸਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਆਪਕ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਤੁਲਨਾ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਭਵ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਕੇਸ ਲਾਅ

67. ਸ੍ਰੀ ਮੇਹਤਾ ਨੇ ਫਿਰ SICA ਦੀ ਧਾਰਾ 22(1) ਅਤੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 446(2) ਅਧੀਨ

ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਬੀ.ਐਸ.ਆਈ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਗਿਫਟ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ, (2000) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 737 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ SICA ਦੀ ਧਾਰਾ 22(1) ਵਿੱਚ "ਮੁਕੱਦਮਾ" ਸ਼ਬਦ ਧਾਰਾ 138 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਅਦਾਲਤ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

“19. ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਤਰਕ ਵੀ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 22(1) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ "ਮੁਕੱਦਮਾ" ਸ਼ਬਦ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਥੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ "ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਔਦਯੋਗਿਕ ਕੰਪਨੀ ਖਿਲਾਫ ਕਿਸੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਅਗਾਊਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖੁਦ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੰਦਰਭ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਖਿੱਚਾਉ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

20. ਆਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਾ ਤਾਂ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਆਦਿ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ। ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਇੱਕ ਦੰਡਨੀਯ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧ ਹੋਣ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਾਰਵਾਈ ਚੈੱਕ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਦੰਡਨੀਯ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਟਿਊਬਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ (1993) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 144 ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਰਾਜ ਵਿੱਤ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 29 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 31 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਉਪਚਾਰ ਵਿਧੀ SICA ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰੋਕ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਪਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਹੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹਨ।

21. ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਵਿੱਚ 1988 ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 138 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ SICA ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਵਿੱਚ ਉੱਲੇਖਿਤ "ਕੰਪਨੀ" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜੋੜੇ ਗਏ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਵੀ ਸੰਸਦ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਕਿ SICA ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਸੰਸਦ ਨੇ ਬੀਮਾਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁੰਦੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ, ਜਦੋਂ SICA ਦੀ ਧਾਰਾ 22(1) ਨੂੰ 1994 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

“ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦਯੋਗਿਕ ਕੰਪਨੀ ਖਿਲਾਫ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਅਗਾਊ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ”

ਸੰਸਦ ਨੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਕਤ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਅਭਿਯੋਜਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।”

ਇਹ ਕੇਸ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ “ਕਾਰਵਾਈਆਂ” ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਹੋਰ, ਸਿੱਕਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 22(1) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਜੋ ਕਿ 1994 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਆਦਿ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਭਿਯੋਜਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 20 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਜੋ ਕਿ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੰਡਾਤਮਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ, 2002 ਅਤੇ 2018 ਵਿੱਚ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਇਥੇ ਉੱਲੇਖਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XVII ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ।

68. ਸ੍ਰੀ ਮੇਹਤਾ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਗਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੁਸੁਮ ਇੰਗੋਟਸ ਅਤੇ ਅਲੋਇਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਪੈਨਾਰ ਪੀਟਰਸਨ ਸਿਕਿਊਰਿਟੀਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ, (2000) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 745, ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਕੇਵਲ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ

ਅਨੁਸਰਣ ਕੀਤਾ (ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 5-18 ਵੇਖੋ)।

69. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੀ ਧਾਰਾ 446(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ, 1956 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 446(2) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"446. ਸੂਟ ਵਾਇਨਿੰਗ ਅੱਪ ਆਰਡਰ 'ਤੇ ਰਹੇ।—

xxx xxx xxx

(2) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕਰੇਗਾ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ, ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਜਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ-

(a) ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ;

(ਬੀ) ਕੰਪਨੀ ਖਿਲਾਫ ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਅਵੇ (ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਸਮੇਤ);"

(ਸੀ) ਕੰਪਨੀ ਸਬੰਧੀ ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 391 ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ;

(ਡੀ) ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸਵਾਲ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਤੱਥ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਜੋ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੇ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਿਤ ਜਾਂ ਉੱਠ ਸਕਦਾ ਹੈ;

ਚਾਹੇ ਅਜਿਹਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਜਾਂ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉੱਠੇ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1960 ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ।

xxx xxx xxx"

70. ਐਸ.ਵੀ. ਕਾਂਦੇਕਰ ਬਨਾਮ ਵੀ.ਐਮ. ਦੇਸ਼ਪਾਂਡੇ, (1972) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 438["ਐਸ.ਵੀ. ਕਾਂਦੇਕਰ"], ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਮਦਨ ਕਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਧਾਰਾ 446(2) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਉਂ ਹਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ:

"17. ਹੁਣ ਆਮਦਨ ਕਰ ਐਕਟ ਵੱਲ ਮੁੜਨ ਤੇ ਇਹ ਗੌਰਵਾਂਵਿਤ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 148 ਅਧਿਆਇ XIV ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 139 ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 147 ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਬਚ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਨੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 148 ਤੋਂ 153 ਤੱਕ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਚੀ ਹੋਈ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸਾਰਨ ਕਰਦਿਆਂ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 446(2) ਦੁਆਰਾ ਸੋਚੇ ਗਏ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਉਂਦਾ। ਭਾਰਤੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਧਾਰਾ 446 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ, ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ" ਦਾ ਭਾਵ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਅਤੇ "ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ" ਦਾ ਭਾਵ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਆਮਦਨ ਕਰ ਐਕਟ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਕੋਡ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਕਰਜ਼ਾਈ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਕਰ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਆਮਦਨ ਕਰ ਵੀ ਇੱਕ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ ਜੋ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ

ਬਕਾਇਆ ਹੋਰ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਦਰਜੇ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ 18. ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਬੰਦ ਹੋ ਰਹੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਲਿਕੁਇਡੇਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਐਕਟ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਵੀ, ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਸਿਧਾਂਤ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਅਧਾਰ ਤੇ ਲਿਕੁਇਡੇਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਰ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਲਿਕੁਇਡੇਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਕਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੋਣ ਤੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਿਕੁਇਡੇਟਰ ਤੋਂ ਮੰਗੀ ਜਾਣ ਤੇ ਪੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਿਕੁਇਡੇਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਲਿਕੁਇਡੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਬੰਦ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੰਪਨੀ

ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਜੋ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 446(2) ਅਧੀਨ ਵਿੰਡਿੰਗ-ਅੱਪ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਉਹ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਕੋਰਟ ਆਪ ਹੀ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਬਜਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਵਿੰਡਿੰਗ ਅੱਪ ਹੇਠ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹਿੰਗੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜੀ ਲਈ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਧਾਰਾ 446(2) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, "ਕਾਰਵਾਈ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੀਮਿਤ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਕੋਰਟ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਚਿੱਟਸ (ਆਈ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਓ. ਸੁਕੁਮਾਰਨ ਪਿੱਲੈ, (1984) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 657 (ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 8 ਵਿੱਚ) ਅਤੇ ਸੈਂਟਰਲ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਐਲਮੋਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕੋ., (1994) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 159 (ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 14 ਵਿੱਚ) ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

18. ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜਾਂ ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜਿਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਲਿਕਵੀਡੇਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਵੀ ਹੈ, ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਸਕੀਮ 'ਤੇ, ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸਿਧਾਂਤ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਲਿਕਵਿਡੇਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਟੈਕਸ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜ਼ਖ਼ਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ. ਲਿਕਵੀਡੇਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬਾਅਦ ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਆਮਦਨ ਕਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਰਲ. ਇਹ ਫਿਰ ਲਿਕਵੀਡੇਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰ ਹੈ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਲਿਕਵੀਡੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਫੰਡ. ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਮੇਟਣਾ ਅਦਾਲਤ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਖੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੈਣਦਾਰ ਇਤਫਾਕਨ, ਇਸ 'ਤੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫੈਸਲਾ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਮੇਟਣਾ. ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਅਸੀਂ ਲਏ ਹਨ, ਫੈਸਲੇ ਲਏ ਹਨ ਸੇਠ ਸਪਿਨਿੰਗ ਮਿੱਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, (ਤਰਲੀਕਰਨ ਵਿੱਚ) ਅਤੇ ਮੈਸੂਰ ਸਪਨ ਸਿਲਕ ਮਿੱਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ, (ਤਰਲੀਕਰਨ ਵਿੱਚ) ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਹੀ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਪਤੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਿਰੰਤਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜਾਂ ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ।

ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਜੋ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ ਸੈਕਸ਼ਨ 446(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨੀ ਹੈ ਕੰਪਨੀ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੇਨਕਾਬ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਜੋ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਮਹਿੰਗੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਹ ਧਾਰਾ 446(2), ਸਮੀਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ "ਕਾਰਵਾਈ" ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਅਦਾਲਤ ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜਾਂ ਏ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ. ਇਹ ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਚਿਤ (I) ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਓ. ਸੁਕੁਮਾਰਨ ਪਿੱਲਈ, (1984) 4 SCC 657 (ਪੈਰਾ 8 'ਤੇ) ਅਤੇ ਸੈਂਟਰਲ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਐਲਮੋਟ ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਕੰ., (1994) ਵਿੱਚ 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 159 (ਪੈਰਾ 14 'ਤੇ)

71. ਸ਼੍ਰੀ ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਵੀ ਡੀ.ਕੇ. ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਭਾਰਤ ਦਾ, 2001 SCC ਔਨਲਾਈਨ ਡੈਲ 67 : (2001) 58 DRJ 424 (DB)। ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 446(1) ਅਤੇ (2) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਵਿਪਰੀਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 457 ਵਿਚ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਲਿਕਵੀਡੇਟਰ ਵਿਚ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਦਾਲਤ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ, ਮੁਕੱਦਮੇ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ, ਦੀਵਾਨੀ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧੀ, ਨਾਮ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ:

“12. ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਸੇ, ਧਾਰਾ 457 ਵਿੱਚ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਲਿਕੁਇਡੇਟਰ ਨੂੰ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਆਗਿਆ ਲੈ ਕੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ 'ਮੁਕੱਦਮੇ' ਜਾਂ 'ਅਭਿਯੋਗ' ਜਾਂ 'ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ' ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਆਪਰਾਧਿਕ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਧਾਰਾ 454 (5A) ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਆਪ ਹੀ ਧਾਰਾ 454 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਮਨ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1974 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ; ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਧਾਰਾਵਾਂ 442 ਅਤੇ 446 ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਸਿਰਫ "ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਹੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। "ਅਭਿਯੋਗ" ਜਾਂ "ਆਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ" ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁੰਮ ਹਨ। ਇਹ ਕਾਫੀ ਤਰਕਸੰਗਤ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾਵਾਂ 442 ਅਤੇ 446 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਵਿਅਰਥ ਖਰਚ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਕੰਪਨੀ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ। ਜਿਥੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਉਥੇ ਉਸ ਨੇ ਉਚਿਤ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੇ ਐਸ.ਵੀ. ਕਾਂਡੇਕਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 14 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਕੱਢਿਆ:

“15. ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪਨਾਇਆ ਗਿਆ ਤਰਕ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਦੰਡਾਤਮਕ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਆਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਆਦਿ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਜੇ ਵਿੰਡਿੰਗ ਅੱਪ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਹ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਾਂਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਵੇਗਾ।”

ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅੰਤਤੋਗਤਵਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

“20. … ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 446 ਵਿੱਚ 'ਸੂਟ' ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ 'ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ' ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ eiusdem generis ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਕੇਵਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਹੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਆਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ।”

72. ਸ਼੍ਰੀ ਮੇਹਤਾ ਦਾ ਇੰਡੋਰਾਮਾ ਸਿੰਥੈਟਿਕਸ (ਆਈ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, 2016 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਬੋਮ 2611 : (2016) 4 ਮਹਾ ਐਲ.ਜੇ 249, ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਵੀ ਗਲਤ ਹੈ, ਕਾਰਨ ਕਿ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਹ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਕਿ ਧਾਰਾ 138 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 446 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੇਵਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ [ਆਰ. ਐਫ. ਨਰੀਮਨ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ] ਦੇ ਤਰਕ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਕੰਪਨੀਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 446 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲੇ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕੰਪਨੀਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 446 ਦੇ

ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 138 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਇਕੱਠ ਜਾਂ ਵੰਡ 'ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਨਿਸਚਾ ਪੈਰਾ 30 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

“30. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਕਤਾਰ ਹੈ ਜੋ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 446(1) 'ਚ ਵਰਤੀ ਗਈ 'ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ' ਦਾ ਭਾਵ ਕੇਵਲ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਸਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਸੰਪਤੀ 'ਤੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਜਾਂ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸੰਬੰਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਰ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪਰਾਧ ਜਿਥੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਵਰਤਮਾਨ 'ਚ ਦੰਡਾਤਮਕ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।”

73. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿੱਕਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 22(1) ਅਤੇ ਕੰਪਨੀਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 446(2) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਉਦੇਸ਼, ਅਤੇ ਸੰਦਰਭ ਆਈਬੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਆਈਬੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 'ਤੇ ਕੋਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਵੱਖਰੇ ਹਨ।

74. ਫਿਰ ਸ੍ਰੀ ਮੇਹਤਾ ਨੇ ਪਾਵਰ ਗ੍ਰਿਡ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਜਯੋਤੀ ਸਟ੍ਰਕਚਰਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ, 2017 ਐਸਸੀਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਦਿੱਲੀ 12189 : (2018) 246 ਡੀਐਲਟੀ 485 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ 'ਚ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਈਬੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜ਼ਰੂਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਅਰਬਿਟਰਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ 'ਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੈਸੇ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਅਰਬਿਟਰਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਜੋਂ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ।

75. ਫਿਰ ਸ੍ਰੀ ਮੇਹਤਾ ਨੇ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸੀ. ਪਾਰੇਖ ਬਨਾਮ ਵੀ.ਕੇ. ਭੱਟ, (1974) 4 ਐਸਸੀਸੀ 313 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਬੰਬਈ ਰਾਹਤ ਉਦਯੋਗਾਂ (ਖਾਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ) ਐਕਟ, 1958 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇੱਕ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਾਲ ਨਿਪਟਿਆ। ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਸਕੀਮ, 1952 ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 76(ਏ) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ 'ਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"6. ਸੈਕਸ਼ਨ 4(1)(a)(iv) ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕਹਿਣ ਲਈ, ਏ ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ। ਉਪ-ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ (iv), ਕਿਸੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਉਪਾਅ ਜਾਂ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਰੁਕੇ ਜਾਣੇ ਹਨ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ. ਧਾਰਾ 4(ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਯੋਗ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪੁਨਰ-ਉਥਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਉੱਦਮਾਂ ਦਾ ਪੁਨਰਵਾਸ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਭੰਗ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਕੁਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਦਯੋਗਿਕ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਖ਼ਤਰਾ। "ਰਾਹਤ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਉਦਯੋਗਿਕ ਉੱਦਮ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 3 ਅਧੀਨ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਾਗੂ ਹੈ। ਨਾਲ ਸੈਕਸ਼ਨ 3, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਇੱਕ ਉਦਯੋਗਿਕ ਉੱਦਮ ਇੱਕ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ, "ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਜਾਂ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰੀ ਰਾਹਤ"। ਰਾਹਤ ਉੱਦਮ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਅਸਰਦਾਰ. ਅਜਿਹੇ ਉੱਦਮਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ

ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਏ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਮਾਪ, ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਧਮਕੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰੁਕਾਵਟ। ਦੀ ਧਾਰਾ 4(1)(a)(iv) ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤਤਾ ਇਹ ਹੈ ਐਕਟ.

7. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਾ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਉਸ ਛੋਟ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਉਦਯੋਗਿਕ ਇਕਾਈਆਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਫਰਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਢੱਕਣ ਲਈ। ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਰਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਦਯੋਗਿਕ ਇਕਾਈ ਦੀਆਂ ਫਰਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਛੱਡ-ਚੂਕਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪਾਯ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਸ਼ਤੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੱਚਮੁੱਚ, ਇਹ ਅਜੀਬ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕਿਸੇ ਉਦਯੋਗ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਉਦਯੋਗ ਵਜੋਂ ਐਲਾਨਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਉਸਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੂਕਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਮੋਰਟੋਰੀਅਮ ਐਲਾਨਣਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਰਾਹਤ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਲਤ ਕੰਮ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇਣਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ 4(1)(a)(iv) ਇਸ ਲਈ ਸਲਾਹਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਾਹਤ ਉਦਯੋਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਫਰਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਜੋ ਕਿ ਉਦਯੋਗ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਉਦਯੋਗ ਵਜੋਂ ਐਲਾਨਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

8. ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਸਕੀਮ, 1952 ਦੇ ਪੈਰਾ 38(1) ਵਿੱਚ "ਨਿਯੋਕਤਾ" ਨੂੰ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਤ ਤੋਂ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਯੋਗਦਾਨ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਕੀਮ "ਕਰਮਚਾਰੀ" ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਪਰ ਪੈਰਾ 2(n) ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜੋ ਸਕੀਮ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਰਥ ਹੋਣਗੇ। ਉਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(e)(ii) ਇੱਕ "ਨਿਯੋਕਤਾ" ਨੂੰ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਅੰਤਿਮ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਮਾਮਲਾ ਇੱਕ ਮੈਨੇਜਰ, ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਏਜੰਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਏਜੰਟ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਫੰਡ ਨੂੰ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਕੀਮ ਦੇ ਪੈਰਾ 76(a) ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਈ ਵੀ ਯੋਗਦਾਨ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4(1)(a)(iv) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।

ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੋਰਟੋਰੀਅਮ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਆਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਸ ਮਾਨਤਾ ਤੇ ਕਿ ਇਹ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ "ਨਿਯੋਕਤਾ" ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਰਾਹਤ ਉਦਯੋਗ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਰਾਹਤ ਉਦਯੋਗ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੋਰਟੋਰੀਅਮ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਵੀ, ਇਸ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ, ਸ੍ਰੀ ਮਹਿਤਾ ਦੀ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

76. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸ੍ਰੀ ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਆਫ ਐਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਦਿੱਲੀ ਬਨਾਮ ਐਕਸਿਸ ਬੈਂਕ, 2019 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਡੈਲ 7854 ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

"(2019) 259 DLT 500, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 127, 128, ਅਤੇ 146 ਤੋਂ 148 ਤੱਕ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਕਿ ਧਨ ਸ਼ੋਧਨ ਰੋਕਥਾਮ ਅਧਿਨਿਯਮ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਸੈਕਸ਼ਨ 14(1)(ਅ) ਅਧੀਨ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਦਿੱਲੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਰਕ-ਵਿਤਰਕ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 139 ਅਤੇ 141 ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਹੈ, ਜੋ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

"139. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਨਿਯਮਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕਾਰਣ ਵੱਖਰੇ ਹਨ, ਹਰੇਕ ਵੱਖਰੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਓਵਰਲੈਪ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਥੇ RDBA ਨੂੰ ਬੈਂਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਕਾਏ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਰਿਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, SARFAESI ਐਕਟ (ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਅਧਿਆਇ) ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਅਸਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਰਿਕਵਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਕਮ 'ਬਕਾਇਆ' ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਦਾਵੇਦਾਰ ਯਾਨੀ ਬੈਂਕਾਂ ਜਾਂ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ, ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਦਾ ਦਾਵਾ ਕਰਜ਼ਦਾਰ (ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਗਾਰੰਟਰ) ਖਿਲਾਫ ਹੈ। ਦਿਵਾਲੀਆ ਕੋਡ, ਇਸ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੇਸ਼ੇਵਰ (ਆਰਪੀ) ਨੂੰ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪ ਕੇ, ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਅੰਤਤਃ ਲਿਕੁਇਡੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।"

xxx xxx xxx

"141. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਨੂੰ PMLA ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਜੋ "ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਆਮਦਨੀ" ਦੇ ਜ਼ਬਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਇੱਕ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕੀਮਤ ਹੈ ਜੋ "ਕਰਜ਼" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਣਯੋਗ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ (ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂ ਰਾਜ) ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ PMLA ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜ਼ਬਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹੀ ਹੁੰਦੀ, ਧਨ ਸ਼ੋਧਨ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਰਾਜ ਇਹ ਦਾਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਪਤੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮੰਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਲੂਟ ਵਾਂਝਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਸ ਨੂੰ ਟੈਕਸ ਲਗਾ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਰੰਗ ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਹੈ।"

ਇਹ ਕਾਰਣ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਮੇਹਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਹੈਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਰਜਾਦਾਤਾ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨਾਲ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਫਿਰ ਵੀ, ਉਸਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਬੜਾਉਂਦਾ।

ਕੀ ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ IBC ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ

77. ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇਣਦਾਰ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ/ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਾ 138/141 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇਣਦਾਰ ਦੇ - ਦੇਖੋ ਅਨੀਤਾ ਹਾਡਾ (ਸੁਪਰਾ)। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਨੀਤਾ ਹਾਡਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

“51. ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਓਰਤਨ ਅਗਰਵਾਲ [(1984) 4 SCC 352 : 1984 SCC (Cri) 620] ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੀ.ਵੀ. ਪਾਰੇਖ [(1970) 3 SCC 491 : 1971 SCC (Cri) 97] ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਇੱਕ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਤਰਕਸੰਗਤਤਾ 'ਤੇ, ਅਨੀਤਾ ਹਾਡਾ [(2000) 1 SCC 1 : 2001 SCC (Cri) 174] ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਮਾਮਲਾ ਵੱਖਰਾ ਖੜਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੁਝ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ ਅਤੇ ਲੈਕਸ ਨੈਨ ਕੋਗਿਟ ਐਡ ਇਮਪੋਸਿਬਿਲੀਆ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।”

xxx xxx xxx

“56. ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਗੁਜ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈਲਾਈਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸਖਤ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੰਡਾਤਮਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਚਾਹੇ ਜੁਰਿਸਟਿਕ ਇਕਾਈਆਂ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਦ ਤੱਕ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ। ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਧਾਰਾ 141 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ "ਜਿਵੇਂ ਕਿ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਦੇ ਟੈਂਟੇਕਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਤਰਕਸੰਗਤ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। "ਜਿਵੇਂ ਕਿ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

xxx xxx xxx

“58. ਸਖਤ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰਿਤ ਰਾਏ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਵਿਕਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ “ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੰਪਨੀ” ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਵਿਕਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਾਵਿਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ। ਇਹ ਗੱਲ ਭੁੱਲੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਆਪਣੀ ਇੱਜ਼ਤ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਖਿਲਾਫ ਫੈਸਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਠਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੱਡ੍ਢਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਠਾ ਉੱਤੇ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

59. ਸਾਡੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਟੱਲ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 141 ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ, ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਵਿਕਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਮਾਨਦੰਡ 'ਤੇ ਹੀ ਖਿੱਚਣ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਖੁਦ ਹੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੀ.ਵੀ. ਪਾਰੇਖ [(1970) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 491 : 1971 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 97] ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸ਼ਿਓਰਤਨ ਅਗਰਵਾਲ [(1984) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 352 : 1984 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 620] ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸਨੂੰ ਇੱਥੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਨੀਲ ਹਾਡਾ [(2000) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 : 2001 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 174] ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਪੈਰਾ 51 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਡਿਸਟਿਲਰੀ [(1987) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 684 : 1987 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 632] ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਇੱਥੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਤੱਥਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।”

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 138/141 ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਖਿਲਾਫ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਇਨਸੋਲਵੈਂਸੀ ਰਿਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਸੈਕਸ਼ਨ 138/141 ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਨੀਤਾ ਹਾਡਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 51 ਅਤੇ 59 ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ ਤਦ ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅੜਚਨ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਖਿਲਾਫ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸੰਭਵ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ, ਚੂੰਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅੜਚਨ ਕਾਰਣ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਵੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 138/141 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਜਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ

141(1) ਅਤੇ (2) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ੁਰੂ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੇਵਲ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਐ XVII ਅਧੀਨ ਸੈਕਸ਼ਨ 141 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕੁਦਰਤ

ਨਿਸਕਰਸ਼

78. ਨਿਸਕਰਸ਼ ਵਿੱਚ, ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਕੋਲਕਾਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਉਂਦਿਆਂ ਟਾਇਅਲ ਕਾਟਨ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, 2018 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਬੋਮ 2069 : (2019) 1 ਮਹਾ ਐਲ.ਜੇ 312 ਅਤੇ ਐਮ/ਐਸ ਐਮ.ਬੀ.ਐਲ. ਇੰਫਰਾਸਟ੍ਰਕਚਰ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਮਾਣਿਕ ਚੰਦ ਸੋਮਾਨੀ, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ 3456/2018 (ਕੋਲਕਾਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ; ਫੈਸਲਾ 16.04.2019 ਨੂੰ), ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1)(ਅ) ਅਧੀਨ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਾ 138/141 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

79. ਨਤੀਜਤਨ, ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 138/141 ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਗੀਆਂ, ਕਾਰਨ ਜੋ ਅਸੀਂ ਪੈਰਾ 77 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਦਿਵਾਲੀਆ ਹੱਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੀ ਅਵਧੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ (ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ) ਡਾਇਰੀ ਨੰਬਰ 32585 ਦੇ 2019 ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ

1. ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ. ਨਾਗਮੁਥੂ, ਵਰਿਸ਼ਠ ਅਧਿਵਕਤਾ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ, ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਵਿਧ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸੁਝਾਅ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਖਿਲਾਫ 10.07.2017 ਤੋਂ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਹੈ, 19.09.2017 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 138 ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

3. ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਤਿੰਨ ਚੈੱਕ - INR 25,00,000/- ਲਈ ਮਿਤੀ 31.05.2017, INR 25,00,000/- ਮਿਤੀ 30.06.2017 ਲਈ, ਅਤੇ INR ਲਈ 23,51,408/- ਮਿਤੀ 31.07.2017 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਚੈੱਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, 'ਤੇ 10.07.2017, ਨਿਰਣਾਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਇੱਕ ਸੰਚਾਲਨ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ IBC ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੈਣਦਾਰ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਮੋਰਟੋਰੀਅਮ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ 14. ਤਿੰਨ ਚੈੱਕ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਸਨ 04.08.2017 ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਵਜੋਂ "ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਫੰਡ" ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦ ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ 12.08.2017 ਨੂੰ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨੰ ਭੁਗਤਾਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੇ 19.09.2017 ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ।

4. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਮਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਸਿਰਫ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰੱਦ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ।

5. ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ,

ਇਕੱਲੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਚਾਰਜ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕਰਜ਼ਦਾਰ, ਸਿਵਿਲ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ 2018 ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 10355। ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲਾ, ਮਿਤੀ 02.04.2019, ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਐਸਐਲਪੀ (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰਬਰ 10587/ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲਾਂ 2019, 10857/2019, 10550/2019, 10858/2019, 10860/2019, 10861/ 2019, 10446/2019।

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੇ, ਇੱਕੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਰਜਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 141 ਅਧੀਨ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਐਡਜੂਡੀਕੇਟਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਆਈਬੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 19.03.2019 ਨੂੰ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ।

3. ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 10355 ਦੇ 2018 ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਆਦੇਸ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 82 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਐਲਾਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਚੁਕੌਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦੋਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰਬਰ 2246-2247 ਦੇ 2020 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉੱਠਣ ਵਾਲੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 141 ਦੇ ਅਧੀਨ 12.03.2018 ਅਤੇ 14.03.2018 ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ ਦੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਖਿਲਾਫ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਤੇ ਚਾਰਜ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। 14.02.2020 ਨੂੰ, ਐਡਜੂਡੀਕੇਟਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ 'ਤੇ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। 20.02.2020 ਦੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟਾਂ ਦੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ।

3. ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 10355 ਦੇ 2018 ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਫੈਸਲਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰਬਰ 2496 ਦੇ 2020 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉੱਠਣ ਵਾਲੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 141 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਵੱਲੋਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਸਮੇਤ ਇਸਦੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਖਿਲਾਫ 15.05.2018 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ

ਨੰਬਰ 1 ਵੱਲੋਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਐਡਜੂਡੀਕੇਟਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ 30.10.2018 ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 16.10.2019 ਦੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 482, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਧਾਰਾ 138 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

3. ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 10355 ਦੇ 2018 ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਫੈਸਲਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰਬਰ 3500 ਦੇ 2020 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉੱਠਣ ਵਾਲੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ 28.07.2016 ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ। ਆਈ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਕੇਵਲ 20.02.2018 ਨੂੰ ਐਡਜੂਡੀਕੇਟਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲਾ ਨੇ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ।

ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 138 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਆਈਬੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

3. ਸਾਡੇ ਫੈਸਲਾ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 10355 ਦੇ 2018 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. (ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ) ਨੰਬਰ 5638-5651/2020, 5653-5668/2020 ਤੋਂ ਉੱਤਪੰਨ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ

ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਈਬੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 138 ਦੀ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਨਤੀਜਤਨ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਅਤੇ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਲੋਕਾਂ ਸਮੇਤ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 431 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 421 ਅਧੀਨ ਅਟੈਚਮੈਂਟ ਦੇ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਦੋਸ਼ੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਸਾਡੇ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 10355 ਦੇ 2018 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਭੇਜਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 10355 ਦੇ 2018 ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਣ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਬਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਣ।

ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ) ਨੰਬਰ 330/2020, 339/2020, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 982/2020, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ) ਨੰਬਰ 297/2020, 342/2020, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 1417/2020, 1439/2020, 18/2021, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ) ਨੰਬਰ 9/2021, 26/2021।

1. ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਅਧੀਨ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਵਪਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪੂਰਵ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾਂ/ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਨ ਕਿ ਧਾਰਾ 138 ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਆਈਬੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਜਾਰੀ

ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ।

2. ਸਾਡੇ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 10355 ਦੇ 2018 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਖਾਰਜ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਵਪਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪੂਰਵ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾਂ/ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ

ਮਾਮਲੇ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate